

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI

FEDERACJI POLSKICH
ZWIĄZKÓW OBROŃCÓW
OJCZYZNY

za czas od dnia 1 lipca 1932 r.
do dnia 30 listopada 1933 r.

W A R S Z A W A - 1 9 3 3

dykt. do 157893

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI

FEDERACJI POLSKICH ZWIĄZKÓW OBROŃCÓW OJCZYZNY

za czas od dnia 1 lipca 1932 r.
do dnia 30 listopada 1933 r.

W A R S Z A W A - 1 9 3 3

V ROCZNE
SPRAWOZDANIE
FEDERACJI POLSKICH ZWIĄZKÓW
OBROŃCÓW OJCZYZNY

za czas od dnia 1 lipca 1932 r.
do dnia 30 listopada 1933 r.

pod redakcją mjr. w s. s. Wł. Dunin-Wąsowicza

WARSZAWA — 1933
Nakładem Zarządu Głównego Federacji P. Z. O. O.

355.01

Drukarnia
Współczesna
Sp. z o. o.
Warszawa
Szpitalna 10

34185 | 2

V R O C Z N E
S P R A W O Z D A N I E
F E D E R A C J I P . Z . O . O .

na
V W a l n y Z j a z d D e l e g a t ó w
z w o ł a n y n a d z i e ń 3 g r u d n i a 1 9 3 5 r. d o W a r s z a w y

Wysoki Protektor Federacji P. Z. O. O.

Prezydent Rzeczypospolitej
IGNACY MOŚCICKI

Dożywotny Prezes Honorowy Federacji

Marszałek Polski
JÓZEF PIŁSUDSKI

Prezes Fidac-u i Federacji

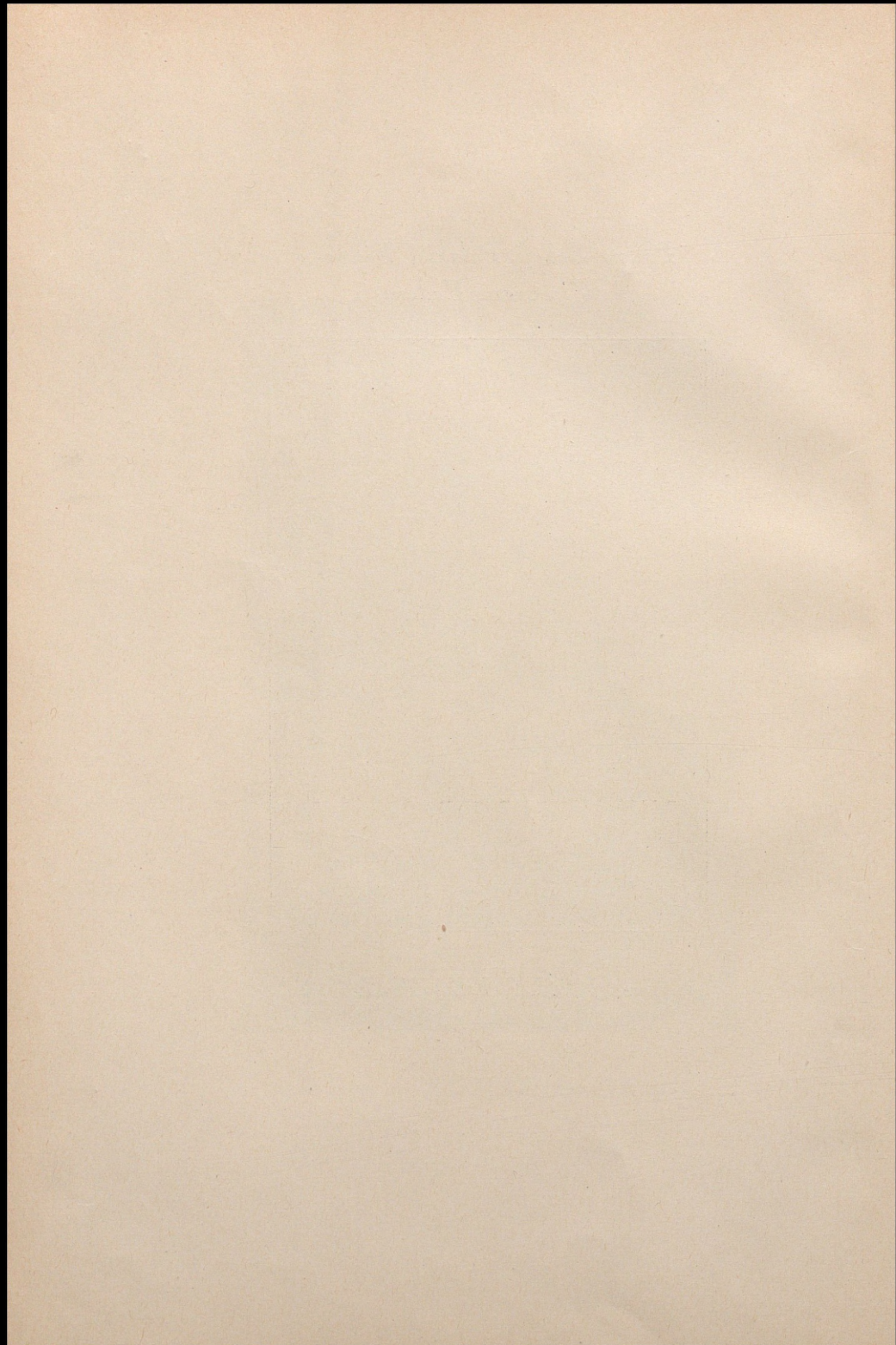

gen. bryg. dr. ROMAN GÓRECKI

*Prezes Sekcji Polskiej Fidac-u
i Wiceprezes Federacji*

rtm. rez. JÓZEF RYSZKIEWICZ

* * *

Sprawozdanie obecne, czwarte z kolei, zamyka piąty rok naszego istnienia.

Gdy przejrzymy sprawozdania poszczególnych działów, przekonamy się, że pomimo ciągle trwającego kryzysu stoimy mocno, zwarci i karni, pracujemy w myśl wskazówek Wodza Narodu, które są naszymi wytycznymi i że tempo pracy naszej nie tylko nie słabnie, ale przeciwnie potęguje się.

Wielu jeszcze spraw z tych, które zamierzeliśmy i które należało zrobić w okresie sprawozdawczym, nie udało się osiągnąć, niemniej to, co zrobiliśmy, jest dowodem, że w wysiłkach naszych nie ustajemy i że w warunkach pracy, jakie mieliśmy, trudno było więcej osiągnąć.

Nie zapominajmy bowiem, że przesilenie, które bynajmniej nie osłabło, było powodem przedewszystkiem zmniejszenia dopływu środków materialnych na nasze prace organizacyjne.

Tenże kryzys uniemożliwił całemu szeregowi naszych kolegów całkowite poświęcenie czasu w tych rozmiarach, jakie byłyby potrzebne dla zaspokojenia naszych licznych zagadnień organizacyjnych.

Dopiero na tem tle można zrozumieć wagę takich wyników naszej pracy, jak powołanie do życia szkoły powszechnej i gimnazjum, w których nasza młodzież niezamożna może czerpać wiedzę, oraz uruchomiona ostatnio świetlica, w której w atmosferze koleżeństwa i przyjaźni nasi bezrobotni koledzy mogą przepędzić czas i otrzymać tani a zdrowy posiłek.

A cóż powiedzieć o tem zjawisku, że pomimo bezrobocia Zarząd Główny zdołał tak dalece wzmocnić akcję oszczędnościowo-ubezpieczeniową, że co miesiąc przybywa nam co najmniej tysiąc nowych członków ubezpieczonych, odkładających na czarną godzinę swój ciężko zapracowany grosz i przez kapitalizację wewnętrzną dostarczających gospodarce narodowej środków obrotowych.

Wszystko to pozwala nam stwierdzić, że Federacja nasza jest w pełni rozkwitu, traktowana poważnie przez władze, szanowana przez społeczeństwo.

Pięciolecie Federacji P. Z. O. O. 1928 – 1933

Gdy w rękach delegatów, przybyłych na Walny Zjazd Federacji P. Z. O. O. dnia 3-go grudnia 1933 r. do Warszawy, znajdzie się ta książka — wkroczą oni w szósty rok istnienia naszej organizacji, która w tej chwili ma już za sobą pełnych pięć lat istnienia.

Święćmy więc nasze pierwsze pięciolecie!

Warto w takiej chwili, która przecież zamyka pewien okres w życiu każdej organizacji, rzucić okiem wstecz i przypomnieć sobie, cośmy przeżyli, czego dokonali, co tylko pozostało w sferze zamierzeń. Warto z ówczesnych zdjęć fotograficznych przypomnieć sobie twarze działaczy federacyjnych, których może już nie ma między nami, a którzy niejedną mają zasługę około tak pięknego rozwoju Federacji P. Z. O. O.

Taka jest geneza i taki cel tych retrospektywnych kart i klisz.

W Jednodniówce wydanej przez Federację dla upamiętnienia 10-lecia Niepodległości, stwierdza gen. Górecki, że inicjatywa stworzenia Federacji wyszła ze Związku Legionistów. Pierwsze Wilno zjednoczyło wszystkie swoje związki b. wojskowych, tworząc we wrześniu 1927 r. Związek Organizacji Wojskowych (Z. O. W.). Za Wilnem poszedł Białystok, potem Warszawa.

Dnia 9 lutego 1928 r. zbierają się przedstawiciele Związku Legionistów, Zw. Rezerwistów, Zw. Podoficerów Rez., Zw. Uczestników Powstań Narodowych, Zw. Osadników Wojskowych, Zw. Inwalidów i P. O. W. i postanawiają powołać do życia taką organizację. W pięć dni później na następnem zebraniu przedstawiciele tych samych związków otrzymuje ona nazwę „Federacja Polskich Związków Obrońców Ojczyzny“, a na jej prezesa zebranie uchwala jednogłośnie kandydaturę gen. bryg. dr. Romana Góreckiego.

Tegoż samego miesiąca, dnia 26 lutego 1928 r. odbywa się pierwszy Walny Zjazd Federacji, którego uczestnicy zostają przyjęci przez Prezydenta Rzplitej na Zamku.

Tak powstała Federacja Polskich Związków Obrońców Ojczyzny, jednocząc niebawem w swych szeregach 17 związków b. wojskowych w myśl wskazań Marszałka Piłsudskiego, w twórczej pracy nad ugruntowaniem mocarstwowego stanowiska Polski.

Już w pierwszym roku swego istnienia Federacja dwukrotnie objawiła się szerszemu światu w sposób manifestacyjny.

Z jej to inicjatywy historyczny plac rewji na dawnym dziedzińcu Pałacu Saskiego otrzymał nazwę placu Józefa Piłsudskiego. Na skutek pisma Zarządu Głównego Federacji, żądającego, by 10-lecie Niepodległości stolica upamiętniła nadaniem placowi Saskiemu imienia Twórcy tej Niepodległości, Rada m. st. Warszawy uchwałą z dnia 8 listopada 1928 wniosek ten, podjęty i umotywowany wymownie przez wiceprezesa Federacji posła i radnego Marjana Zyndramę-Kościalkowskiego, uchwaliła.

Drugi występ Federacji — to wspaniała defilada 36.000 byłych wojskowych przed Naczelnym Wodzem w dzień tego 10-lecia. Imponujący widok nieskończonych szeregów „starej wiary“, poczynszszy od wzruszającego pochodu tych, których wojna najstraszliwiej dotknęła, odbierając ich oczom światło dnia — pozostanie na zawsze w pamięci uczestników defilady i tysięcznych tłumów widzów.

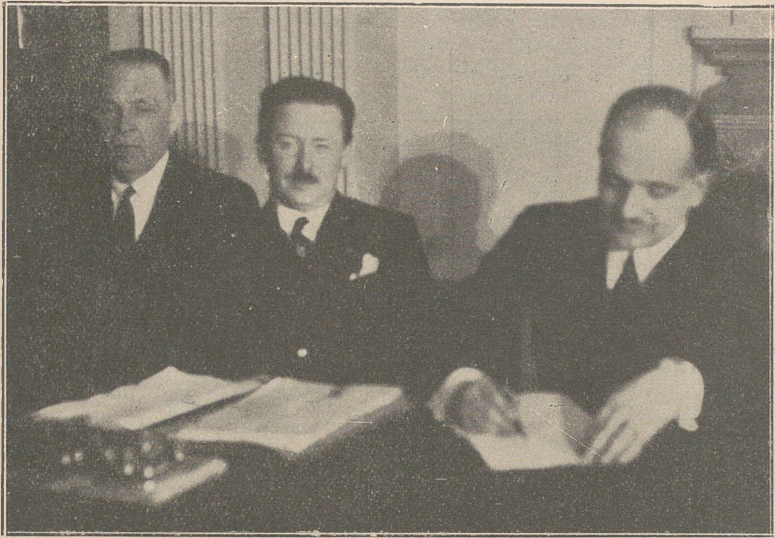
Marszałek Piłsudski przyjmuje defiladę.

Te karne szeregi przyniosły Wodzowi swemu Naczelnemu w dniu wielkiego Jego triumfu w upominku ważki raport o skonsoleidowaniu się wszystkich b. wojskowych pod sztandarami Federacji, pod Jego sztandarem.

Pierwszy to właściwie rok planowej i systematycznej działalności Federacji.

Rozpoczyna go dnia 15 marca uchwała Zarządu Głównego o ubezpieczeniu się grupowym na życie w P. K. O. — a w ślad za tem idzie ogłoszenie w sam dzień Imienin Marszałka Piłsudskiego odezwy, wzywającej do zbierania składek na walkę ze szpiegostwem, mających zastąpić Panu Marszałkowi brak tego funduszu dyspozycyjnego, który Mu z budżetu wojska skreśliła ówczesna większość sejmowa.

Dnia 28 kwietnia nastąpiło podpisanie umowy z P. K. O. o owem ubezpieczeniu, które miało tak ważną odegrać rolę w budżecie Federacji i sfederowanych związków.

Gen. Górecki podpisuje umowę z P. K. O. — Obok dr. Gruber, prezes P. K. O.

W maju ukazał się pierwszy numer miesięcznika „Federacja“, który wychodził aż do końca r. 1931, a następnie zadania jego właściwie spełnia „Biuletyn Federacji“.

Zarząd Główny na posiedzeniu z dnia 4 czerwca uchwala prosić Pana Prezydenta Rzplitej o objęcie protektoratu nad Federacją, oraz zwrócić się do Marszałka Piłsudskiego z prośbą, by przyjął godność dożywotniego Prezesa honorowego Federacji, co następ-

nie po uzyskaniu zgody ustalone zostanie przez dodanie odpowiednich paragrafów statutu.

Dnia 9 czerwca odbywa się Walny Zjazd delegatów Federacji, w obecności Prezydenta Mościckiego, Ministra Składkowskiego i Biskupa Bandurskiego, który wygłasza płomienną mowę.

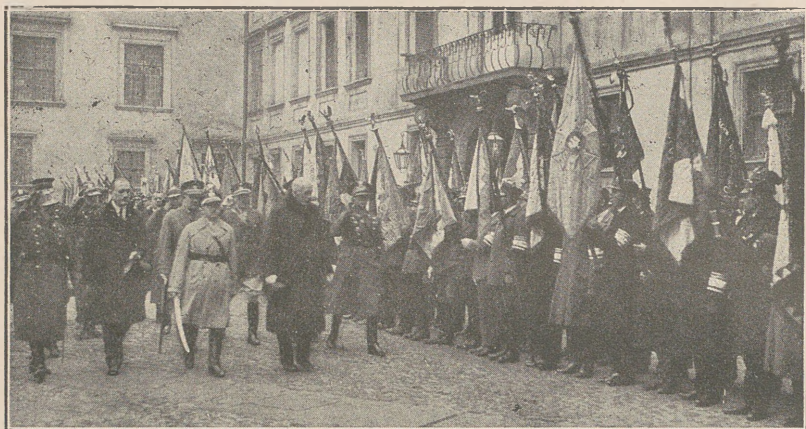
Prezydent Mościcki na Walnym Zjeździe Federacji w r. 1929. W pierwszym rzędzie od lewej siedzą: min. Niezabitowski, min. Kühn, gen. Składkowski, dr. Lisiewicz, bisk. Bandurski, marsz. Szymański, gen. Fabrycy, prez. Słomiński, marsz. Racziewicz, gen. Śmigły-Rydz.

Przyjęcie na Zamku. Na prawo od Pana Prezydenta gen. Górecki, na lewo marsz. Szymański.

Prezesem Federacji zostaje wybrany przez akłamację gen. dr. Roman Górecki, którego kandydaturę postawiono jako jedyną w dowód uznania za zasługi, położone przy zorganizowaniu Federacji. Wieczorem tego dnia odbywa się przyjęcie na Zamku.

Święto Niepodległości gromadzi w stolicy 177 pocztów sztandarowych związków sfederowanych, które na dziedzińcu zamkowym składają hołd Głowie Państwa.

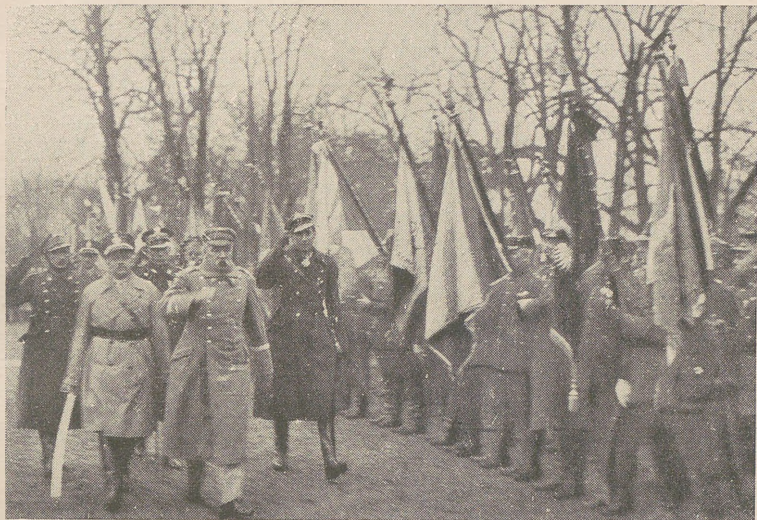
Przeгляд oddziałów Federacji przez Pana Prezydenta, w asyście wiceprezesa posła Kościalkowskiego.

Gen. Górecki wygłasza mowę do Marszałka Piłsudskiego na dziedzińcu belwederskim.

Po przemówieniu gen. Góreckiego następuje dekoracja szeregu b. wojskowych orderami Odrodzenia Polski i Krzyżami Zasługi, przyczem Pan Prezydent dekoruje własnoręcznie prezesa Zw. Ociemniałych Żołnierzy mjr. Wagnera. Odznaczonych wtedy zostało 161 członków związków sfederowanych, a to 13 otrzymało Polonia Restituta, 35 Złoty Krzyż Zasługi, 67 Srebrny i 46 Bronzowy.

Zkolei na placu Piłsudskiego odbiera Pan Marszałek rewję.

Marszałek Piłsudski przed frontem sztaendarów federacyjnych

Wiceprezes Ryszkiewicz wręcza Panu Marszałkowi książeczkę P. K. O. z motywem złotych na tępienie szpiegostwa.

Oddziały Federacji po rewji maszerują do Belwederu, gdzie po mowie gen. Góreckiego wiceprezes Federacji i prezes Komitetu Zbiórki na fundusz walki ze szpiegostwem rtm. rez. Ryszkiewicz wręcza Panu Marszałkowi książeczkę P. K. O. ze złożonym miljonem zł. na cel powyższy.

Zarząd Główny na posiedzeniu w dniu 24 listopada uchwała na koszt Federacji ubezpieczyć w P. K. O. na życie wszystkich członków Związku Stowarzyszeń Ociemniałych Żołnierzy R. P.

Dnia 29 listopada Zarząd Główny Federacji zgłasza przystąpienie do FIDAC-u (Międzynarodowej Federacji b. Kombatantów) 20 związków b. wojskowych członków Federacji P. Z. O. O., które dotychczas do FIDAC'u nie należały.

Pismo Prezesa Federacji do Rady Zarządzającej FIDAC'u kończy się słowami:

„Pragniemy wstąpić jako całość w szeregi FIDAC'u, podobnie do American i British Legions. Wychodząc z założenia, że reprezentujemy olbrzymią większość ogółu byłych wojskowych polskich i że w ściślejszej współpracy z 9 pozostałymi krajami wchodzącymi w skład FIDAC'u przyczyniamy się do zrealizowania wielkich i szczytnych hasel wypisanych na jej sztandarach, prosimy Radę Zarządzającą o przyjęcie nas w szeregi tej wielkiej organizacji byłych kombatantów“.

Rada Zarządzająca na posiedzeniu z dnia 19 grudnia 1929 r. uchwała jednogłośnie przyjąć powyższe związki polskie do FIDAC'u, a prezes jego pułkownik armji angielskiej Abbot w piśmie swem do gen. Góreckiego podkreśla, co następuje:

„Jest Panu wiadomem, że FIDAC zawsze podzielał tezę Rządu Polskiego oraz wszystkich Polaków w sprawie Korytarza Gdańskiego. Pragnąłbym przypomnieć Panu, że FIDAC uważa nieetykalność granic terytorjum polskiego jako najlepszą rękojmię pokoju, i że Polska może liczyć na jego bezwzględna wierność“.

1930

Pierwsze tygodnie tego roku wyniosły sprawę Federacji na forum sejmowe, gdzie poseł Kościalkowski podczas debaty budżetowej rozprawił się należycie z atakami, które na naszą organizację spadły z powodu akcji zbiórkowej na rzecz Funduszu walki ze szpiegostwem. Niezmiernie ostrą odprawę tym napaściom daje także odezwa Związku Ociemniałych Żołnierzy.

Pierwszy kurs instruktorski obrony przeciwgazowej, zorganizowany w dniu 20 stycznia przez Federację, kończy po całomiesięcznym przeszkoleniu 16 uczestników delegowanych przez Federację Wojewódzkie.

Pojawiają się pierwsze znaki pracy Federacji na polu P. W. Dnia 26 stycznia komendant główny Stowarzyszenia Rezerwistów

i b. Wojskowych major Zyndram-Kościółkowski odbywa odprawę komendantów okręgowych tego Stowarzyszenia. Dnia 12 kwietnia podobny zjazd urzęda ZOR, którego oddziały we Lwowie, Poznaniu, Wilnie i Warszawie organizują kursy instruktorskie P. W.

Pierwszy kurs obrony przeciwgazowej, zorganizowany przez Federację.

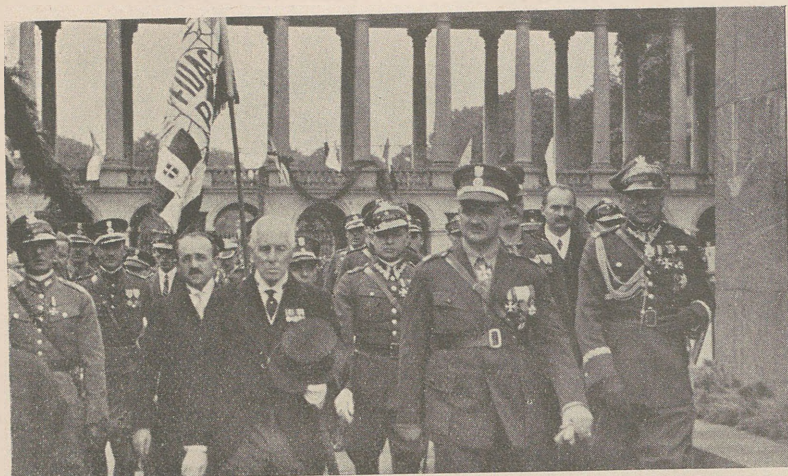
Dnia 20 maja powstaje przy Zarządzie Głównym Federacji „Bratnia Pomoc“, która działalność swą rozciąga nie tylko na członków sfederowanych związków, ale i na wdowy i sieroty po poległych i zmarłych członkach tych związków.

Z końcem czerwca b. r. wyjeżdża gen. Górecki do Paryża na posiedzenie Rady Zarządzającej FIDAC-u i przy tej sposobności wygłasza odczyt o Polsce Współczesnej na zjeździe Federacji narodowej b. kombatantów inwalidów francuskich. Na posiedzeniu FIDAC-u pułk. Abbot wysuwa kandydaturę gen. Góreckiego na prezesa FIDAC-u na nową kadencję. Przyjęcie, urządzone przez kombatantów francuskich na cześć gen. Góreckiego, przemienia się w manifestację przyjaźni polsko-francuskiej.

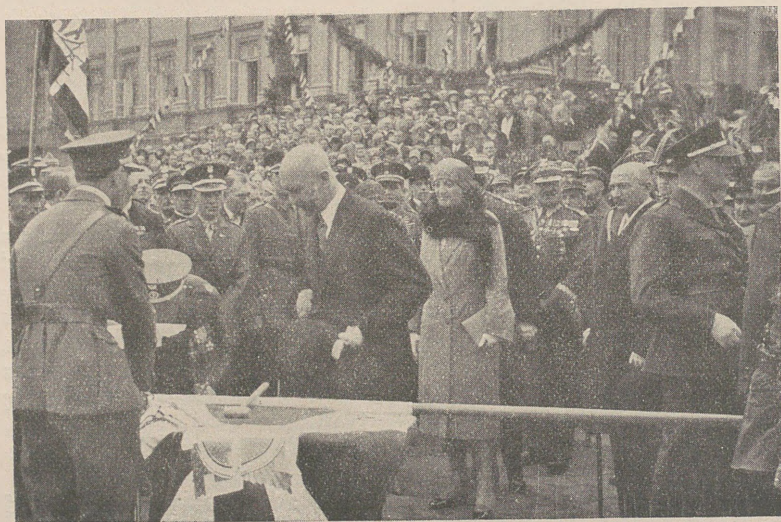
Gen. Górecki przewodniczy dnia 30 czerwca Zjazdowi Federacji P. Z. O. O. we Francji.

Na Walny Zjazd delegatów Federacji, odbywający się dnia 15 sierpnia w Warszawie przybywa prezes FIDAC-u pułk. Abbot, oraz wiceprezes FIDAC-u na Francję p. Graniér na czele 5-ciu innych przedstawicieli organizacji kombatanckich we Francji. Przy-

jazd ten przychodzi do skutku na zaproszenie gen. Góreckiego, który w ten sposób pragnie reprezentantów FIDAC'u zapoznać z Polską i jej postulatami.

Prezes Fida'u Abbot, wiceprezes Granier i gen. Górecki po złożeniu wieńca na grobie Nieznanego Żołnierza.

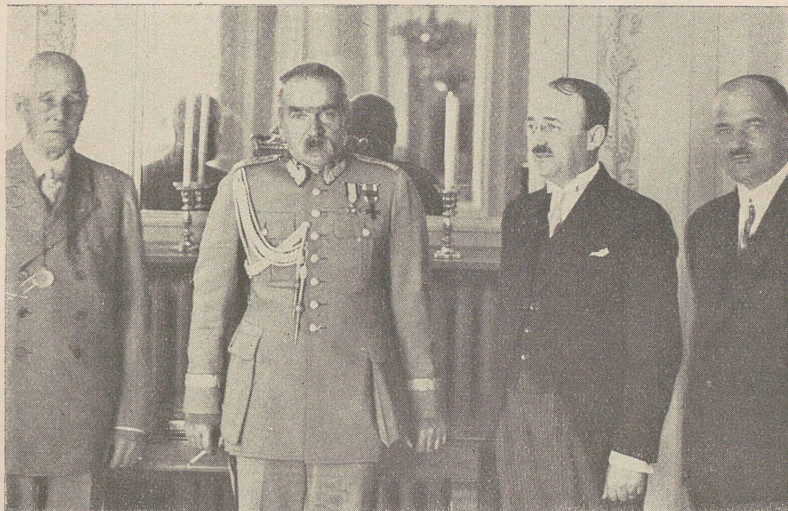

Premjer Sławek wbija gwóźdź w drzewce sztandaru Federacji Wileńskiej. Na prawo p. Marszałkowa Piłsudska.

Biskup Bandurski święci w katedrze Św. Jana sztandar Federacji Wileńskiej, w który wbijają gwoździe na pl. Piłsudskiego premier Sławek i in. Pan Premier dekoruje z kolei 19 ociemniałych żołnierzy Krzyżami Zasługi, a gen. Górecki wręcza ubezpieczonym na życie dyplomy-polisy, sam otrzymując pierwszy dyplom z rąk prezesa P. K. O. dr. Grubera.

W następnej defiladzie bierze udział 100 pocztów sztandarowych i 3 pułki Federatów, poczem rusza pochód do Belwederu.

Na popołudniowej akademii w obecności Prezydenta Rzplitej przemawiają: gen. Górecki, minister Składkowski, pułk. Abbot i p. Granier.

Stoją od lewej: pułk. Abbot, Marszałek Piłsudski, p. Granier, gen. Górecki.

Następnego dnia Marszałek Piłsudski przyjmuje w Belwederze prezesa FIDAC-u i wiceprezesa FIDAC-u na Francję.

Goście zagraniczni udają się w kilkudniową podróż po Polsce: Lwów, Kraków, Wieliczka, Zakopane, Katowice, Poznań, Toruń, Chełmno, Kościerzyna i Gdynia. Na Pomorzu odbywają się wielkie demonstracje przeciw Treviranusowi, na których przemawia gen. Górecki i goście z zagranicy.

Po powrocie do Warszawy gen. Górecki wygłasza mowę na podobnej manifestacji, zorganizowanej dnia 31 sierpnia na pl. Teatralnym przez Federację.

Dnia 6 września odjeżdża pod przewodnictwem mjr. Ludygi Laskowskiego 10 delegatów Federacji na Kongres FIDAC-u do Waszyngtonu.

Na posiedzeniu swem w dniu 17 września Zarząd Główny uchwała wezwanie do Federacji Wojewódzkich, by wzięły czynny udział w akcji wyborczej do Sejmu pod hasłem obozu Marszałka Piłsudskiego i w ścisłej współpracy z BBWR. W ślad za tem powołany zostaje Główny Komitet Wyborczy b. Wojskowych z prezesem Ryszkiewiczem na czele. Dnia 19 października odbywa się w Cyrku Warszawskim olbrzymi wiec przedwyborczy b. wojskowych, na którym przemawia gen. Górecki.

S. p. Ks. Biskup dr. Władysław Bandurski
wybrany Kapelanem Oboźnym Federacji uchwałą Walnego Zjazdu
z dnia 15 sierpnia 1930 r.

Prezydjum Federacji uchwała dnia 26 września utworzyć przy
Zarządzie Głównym Sekcję Strzelecką o charakterze reprezentacyj-

nym, która organizuje w połowie grudnia I. Centralne Zawody Strzeleckie Federacji i rozwija energiczną akcję propagandy strzelectwa, jako sport obrony narodowej.

Dnia 31 października zgłasza swe przystąpienie do Federacji nowopowstały z pośród b. Dowborczyków Związek Uczestników b. I Korpusu W. P. na Wschodzie.

Gen. Górecki wygłasza dnia 10 listopada w Bydgoszczy odczyt o sytuacji politycznej.

1931.

Dnia 25 stycznia odbywa się w Warszawie konferencja prasowa z udziałem przedstawicieli sfederowanych związków, na której gen. Górecki mówi o wewnętrznej kapitalizacji.

Prezesem Sekcji Polskiej FIDAC. u w miejsce mjr. Ludygi Laskowskiego, który zrezygnował, zostaje wybrany jednogłośnie dnia 23 stycznia gen. Górecki.

Następuje druga podróż propagandowa do północnej Francji gen. Góreckiego, który, od dnia 31 stycznia począwszy, zwiedza najpierw tamtejsze osiedla polskie, a następnie wygłasza odczyty o Polsce w sześciu miastach francuskich, ilustrowane dwoma filmami PAT. a.

Na cmentarzu poległych w Lyonie.

Wielki mityng, urządzony dnia 18 lutego w sali Wagram w Paryżu z odczytem gen. Góreckiego staje się potężną manifestacją na rzecz Polski.

Po powrocie do kraju gen. Górecki zaznajamia szersze koła dnia 11 marca na konferencji prasowej w M. S. Wewn. z wynikami swej pracy propagandowej zagranicą i wyświetlone zostają owe dwa filmy, które następnie demonstrowane są przed P. Prezydentem Mościckim.

Na Walnym Zjeździe POW., odbytym dnia 14 marca gen. Górecki wygłasza przemówienie powitalne.

W kwietniu — dalsze podróże gen. Góreckiego do Francji. Dnia 19 kwietnia odczyt w Lyonie, dnia 10 czerwca w St. Etienne, gdzie gen. Górecki otrzymuje złoty medal, jako symbol honorowego obywatelstwa tego miasta.

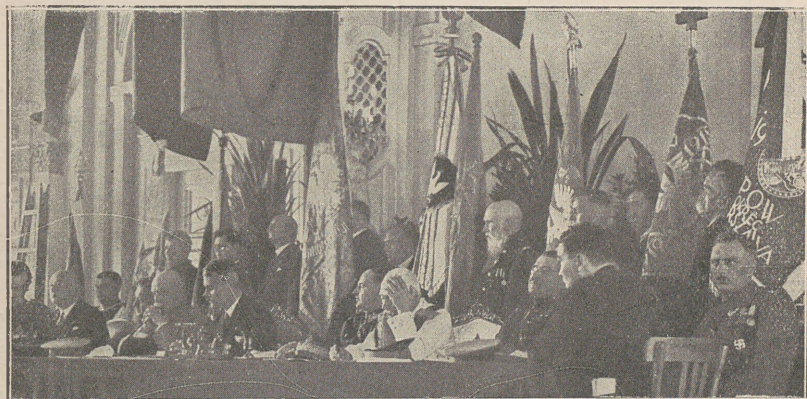

Stoją: konsul polski w Lille p. Brzeziński, pułk. Rosier, dr. Bonneville, mjr. rez. Grotard, prezes ZOR., gen. Górecki, dr. Kozłowski, prezes Zw. b. woj. skowych polskich, mjr. rez. Goudart, prezes Zw. Kombatantów Póln. Francji, p. Rejer, prezes Zw. robotników polskich.

Dnia 12 lipca odbywa się Walny Zjazd delegatów Federacji, w którym uczestniczą goście z FIDAC-u: prezes jego Radosaw-ljewicz (Serb) oraz Francuz Leveque, Belgowie gen. Pontus i pułk. Warnetz, Anglik pułk. Whitman i Rumun gen. Rujjinski.

Pochód z Katedry. Grupę gości zagranicznych prowadzi gen. Górecki.

Prezydjum Zjazdu. Siedzą od lewej: rtm. Ryszkiewicz, gen. Pontus, p. Levesque, gen. Górecki, gen. Rujński, (stoi wśr. Kraskowski), płk. Warnetz, pułk. Garbusiński, red. Smogorzewski.

Goście zagraniczni zwiedzają Gdynię, składają wizytę Panu Prezydentowi w letniej Jego rezydencji w Wiśle i wygłaszają mowy na akademii w Gdyni.

Na Kongres FIDAC-u w Pradze Czeskiej wyjeżdża we wrześniu gen. Górecki na czele delegacji polskiej.

Dnia 28 listopada Sekcja Polska FIDAC-u urządza w Warszawie akademię ku uczczeniu 11-jej rocznicy założenia tej światowej organizacji b. kombatanów. Na akademii obecny jest premier Prystor, a przemawiają: gen. Górecki, gen. Berbecki i wicemin. Beck.

Stoją za stołem prezydjalnym pp. kpt. Mieszkowski, inż. Soltycki, rtm. Ryszkiewicz, Marszałkowa Piłsudska, gen. Górecki, wet. Stankiewicz, poseł Karakoszka, dr. Burghardt.

1932

Akcja propagandowa na rzecz Polski, prowadzona przez Prezesa Federacji zostaje w tym roku kontynuowana i znacznie rozszerzona.

Dnia 27 lutego wygłasza gen. Górecki odczyt o Polsce Współczesnej w Paryżu dla członków Stowarzyszenia Wychowawców Szkoły Centralnej i ich rodzin, następnie zaś odwiedza stowarzyszenia polskie na północy Francji.

Przy tej sposobności odbywa się w Arras podniosła uroczystość polsko-francuska, w której uczestniczą kombatanaci francuscy ze 100-ma sztandarami swoich związków.

Między 3-cim a 8-sym marca odwiedza gen. Górecki 4 miasta w Alzacji, wszędzie wygłaszając odczyty o Polsce przed zawsze tłumnym audytorjum.

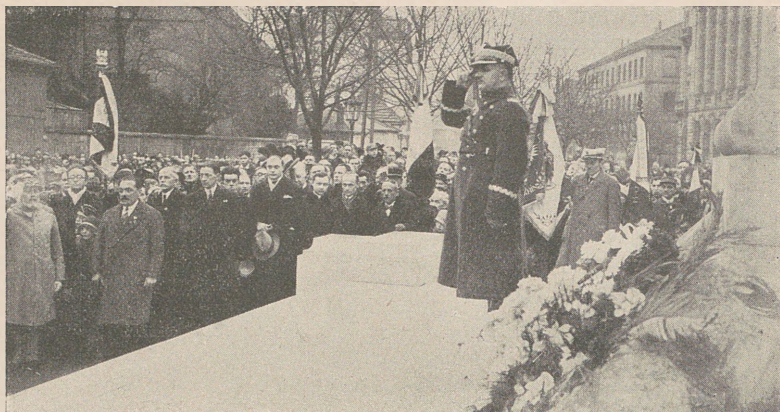
Dalszy ciąg wydarzeń z życia Federacji, dziejących się już w okresie sprawozdawczym, znajdą Czytelnicy w następnych rozdziałach tego sprawozdania.

Prezes Zw. Rez. we Francji dr. Bratek-Kozłowski składa raport gen. Góreckiemu.

Gen. Górecki w Miluzie (Alzacja) — obok dowódca miejscowej dywizji.

U stóp pomnika poległych żołnierzy francuskich w Miluzie.

Gen. Górecki otoczony dziećmi w Polskiej Szkole Gospodarstwa Domowego w St. Ludan (Alzacja).

F. I. D. A. C.
Międzysojusznicza Federacja
Byłych Kombatantów

Prezes Federacji – Prezesem FIDAC-u

W roku sprawozdawczym Federacja P. Z. O. O., a przez nią pośrednio i cała Polska dostąpiła wielkiego zaszczytu: Prezes Federacji, gen. dr. Roman Górecki został jednogłośnie wybrany prezesem FIDAC'u na Kongresie tej międzysojuszniczej organizacji b. kombatanatów, odbytym z początkiem września 1932 r. w Lizbonie.

Kongres FIDAC-u u Prezydenta Republiki Portugalskiej gen. Carmony (1). Na zdjęciu widoczni: mjr. White, b. prezes FIDAC-u (2), p. Agatonovic — przewodnicząca Zeńskiego FIDAC-u (3), p. Reizdorf, b. prezes FIDAC-u (Belgia) (4), p. Heraut — b. prezes FIDAC-u (Francja) (5), p. gen. Górecki — nowo wybrany prezes FIDAC-u (6), p. Taudiere — wiceprezes FIDAC-u na Francję (7).

Ponieważ do obowiązków każdorazowego prezesa FIDAC'u należy odwiedzić w ciągu swej kadencji wszystkie kraje, należące do tej organizacji — także więc i gen. Górecki musiał odbywać liczne podróże zagranicę, połączone z pełnieniem tej godności.

Podczas tych swoich wizyt nie zapomniał nowy prezes FIDAC'u o wszczętej przez siebie przed dwoma laty zagranicą propagandzie na rzecz Polski i przy każdej niemal sposobności zaznajamiał cudzoziemców z Polską Współczesną w drodze licznych prze-

mówień okolicznościowych i specjalnych odczytów na tłumnych mitingach.

Propagandę tę, — jak wiadomo — prowadził gen. Górecki równocześnie w dwóch kierunkach: przez osobiste wyjazdy zagranicę i przez zapraszanie do Polski wybitniejszych stamtąd osobistości, aby naocznie poznały nasz kraj i na miejscu przekonały się o słuszności naszego stanowiska w sprawie nienaruszalności granic Polski, a zwłaszcza w sprawie t. zw. Korytarza Pomorskiego.

Dotychczasowe wyniki tych naocznych były zawsze jak najpomyślniejsze — goście zagraniczni wyjeżdżali z Polski nie tylko oczarowani jej pięknem i skarbami ziemi, ale i zjednani zupełnie dla naszej sprawy.

Na Walny Zjazd Federacji, w sierpniu 1932 r. przybył ówczesny prezes FIDAC'u, major armii amerykańskiej, Edward L. White i wiceprezes FIDAC'u na Francję, poseł Emil Taudiere, którzy w przemówieniach swych dawali kilkakrotnie wyraz zgodności swoich zapatrywań politycznych z naszymi, poznawszy Polskę w 10-dniowej po niej podróży.

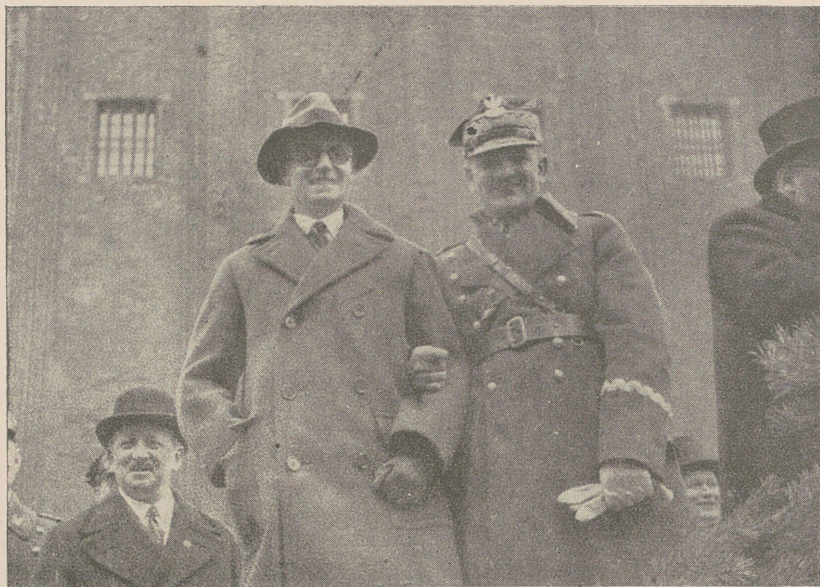

Prezydjum Zjazdu. Siedzą od lewej pp.: Gościński, inż. Soltycki, płk. Engel, poseł Karkoszka, wet. Stankiewicz, mjr. White, prezes FIDAC-u, gen. Górecki (stoi), Taudiere — wiceprezes FIDAC-u na Francję, płk. Garbusiński, rtm. Ryszkiewicz, płk. Krzyżanowski, płk. Jakubowski.

Jako specjalny sukces tej przez prezesa Federacji stosowanej propagandy wśród cudzoziemców — zapisać należy wizytę jednego z przywódców radykałów francuskich, deputowanego Piotra Cot'a, który w miesiąc później został podsekretarzem stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, a następnie ministrem lotnictwa i dotychczas tę tę piastuje — mimo dwukrotnego przesilenia w gabinecie francuskim.

Polityk ten, który aż do owej pory zajmował stanowisko raczej przychylnie żądaniom niemieckim, teraz, po dwudniowym pobycie w Polsce (w Warszawie i Toruniu) zmienił swoje zapatrywania i po powrocie do Paryża w wywiadzie dziennikarskim stwierdził, że „korytarz winien pozostać polskim“.

Deputowany Cot obecny był w Warszawie na Akademii Święta Pokoju, którą w rocznicę zawieszenia broni urządza tradycyjnie FIDAC we wszystkich krajach. Na Akademii tej, po przemówieniu inauguracyjnym nowego prezesa FIDAC'u, gen. dr. Góreckiego zabrał głos także dep. Cot, dając wyraz swej życzliwości dla Polski.

Deputowany Piotr Cot i gen. Górecki na uroczystościach toruńskich.

Znaczenie masowej propagandy ma 10-dniowa podróż po Polsce 266 b. kombatantów francuskich w sierpniu b. r., o czym będzie mowa poniżej w kolejności wypadków.

Przebieg podróży zagranicznych gen. Góreckiego notowaliśmy każdorazowo w „Biuletynie Federacji“ na podstawie telegramów PAT'a, głosów prasy zagranicznej i sprawozdań własnych — tu więc tylko ograniczymy się do chronologicznego zarejestrowania, które kraje i kiedy Prezes FIDAC'u odwiedził i zilustrujemy te wizyty współczesnymi zdjęciami fotograficznymi.

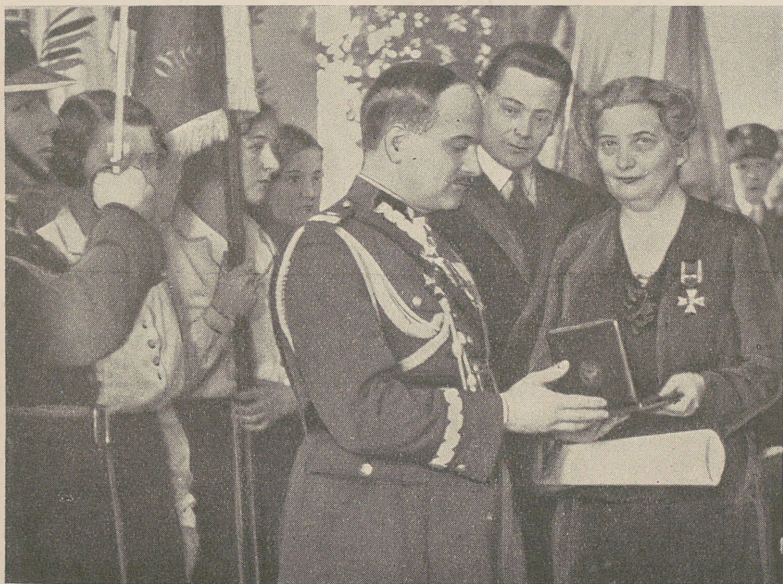
Ponieważ wybór gen. Góreckiego na Prezesa FIDAC'u nastą

pił w **Portugalji** — nie było więc potrzeby drugi raz jechać do tego odległego kraju.

Taksamo specjalnej wizyty nie wymagała **Francja**, która zna gen. Góreckiego z jego poprzednich przyjazdów, połączonych z akcją propagandową. W połowie tylko swej kadencji, w kwietniu r. b. gen. Górecki przyjęty został w charakterze prezesa FIDAC'u przez Prezydenta Republiki Francuskiej.

Z początkiem grudnia 1932 r. odwiedził nowy prezes FIDAC'u stolicę **Czechosłowacji**, w której zabawił dwa dni i był na półgodzinnej audjencji u Prezydenta Masaryka, oraz złożył szereg wizyt oficjalnych. Rozmowy, jakie przy tej sposobności przeprowadził gen. Górecki z legionistami czeskimi, którzy w swej republice odgrywają taką samą decydującą rolę, co w Polsce legioniści — niewątpliwie sprowadzą jeszcze większe zacieśnienie stosunków między Polską a Czechosłowacją.

Następnym etapem tej pierwszej oficjalnej podróży Prezesa FIDAC'u był **Wiedeń**, gdzie w towarzystwie prezesa b. kombatanów francuskich, posła Henryka Leveque'a — odbył gen. Górecki dnia 26. XII. 1932 r. konferencję z prezesem Międzynarodowego Związku Inwalidów Wojennych — C. I. A. M. A. C., sen. Bran-

Gen. Górecki wręcza medal dyr. Dzierzbickiej, w głębi starosta Skórewicz.

deizmem w sprawie wspólnego wystąpienia obu tych światowych organizacji w Genewie z rezolucją w sprawie pokoju i rozbrojenia, podczas obrad Konferencji Rozbrojeniowej.

Dalszy ciąg tej konferencji toczył się dnia 5 i 6 stycznia b. r. w Berlinie przy udziale prezesa Niemieckiego Związku Ofiar Wojny, p. Pfaendera. Uzgodniono tekst wspólnej deklaracji, która miała być uchwalona na manifestacji genewskiej, zmiana jednak rządu w Niemczech, która oddała ster Rzeszy w ręce Hitlera, uniemożliwiła to wspólne wystąpienie Niemców z przedstawicielami FIDAC'u.

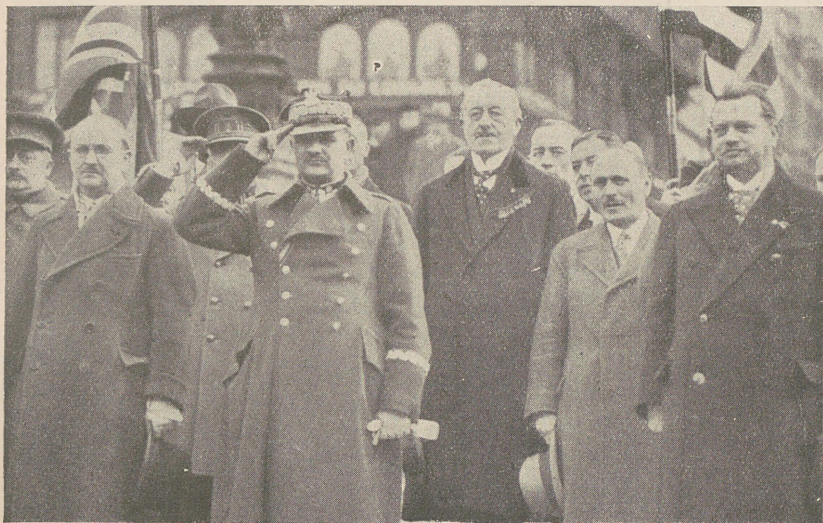
Dnia 20 lutego gen. Górecki wręczył Państwowemu Seminarjum Nauczycielskiemu Zeńskiemu im. Elizy Orzeszkowej w Warszawie medal szkolny FIDAC'u, przyznany tej uczelni na Kongresie w Lizbonie.

Medal Szkolny FIDAC'u.
(wielkość naturalna)

W tydzień później gen. Górecki w przejeździe do Belgji odwiedził 5 ośrodków górniczych wychodźstwa polskiego w Północnej Francji, wygłaszając przy tej sposobności szereg przemówień w Arras, Douai, Lens, Dourges i Sessévalle. W zebraniach tych uczestniczyła także miejscowa ludność francuska.

Pobyty prezesa FIDAC'u w Belgji trwały 2 dni: 26 i 27 lutego b. r., w czasie których nastąpiła półgodzinna audjencja u Króla Alberta II i wręczenie dwóch medali szkolnych; w okolicy Brukseli (Anverghem) i w Antwerpji.

Po złożeniu wieńca na grobie Nieznanego Żołnierza w Brukseli. Z lewej strony gen. Góreckiego b. prezes FIDAC-u Reisdorff, po prawej — prezes Sekcji Belgijskiej FIDAC-u de Praetere.

Imponująca manifestacja FIDAC'u i CIAMAC'u, urządzona w Genewie dnia 19 marca b. r. zgromadziła około 5.000 b. wojskowych, wśród których było około 200 członków delegacji narodowych poszczególnych krajów, należących do obu powyższych organizacyj, całą zaś wielką resztę stanowili b. kombatanci francuscy, przybyli specjalnymi pociągami i autocarami. Delegacja polska składała się z 9 przedstawicieli związków sfederowanych. Tylko Niemcy nie mogli przyjechać z powodu zaszłych zmian w ich rządzie. Olbrzymie to zebranie zagaił i przewodniczył mu gen. Górecki.

Uchwalona przez akłamację rezolucja pokojowa, podkreślająca nienaruszalność traktatów, konieczność rozbrojenia moralnego i ograniczenia zbrojeń, obiegiła cały świat, jako pełen siły głos tych,

którzy mają największe prawo do zabierania głosu w sprawie pokoju, zdobytego na polach bitew kosztem własnej krwi i zdrowia.

Manifestacja w Genewie: (X) b. prezes FIDAC-u pułk. Abbot, 1) gen. Górecki, 2) sen. Brandeiss, 3) prezes Ryszkiewicz, 4) poseł Karkoszka, 5) dr. Działosz, 6) poseł mjr. Wagner, 7) poseł Walewski, 8) starosta Skórewicz, 9) p. Gościński, 10) red. Smogorzewski.

Na zaproszenie włoskiej sekcji narodowej FIDAC'u udał się gen. Górecki dnia 20 kwietnia b. r. do Rzymu, gdzie zabawił dwa dni, zwiedzwszy siedziby b. kombatantów i ich instytucje.

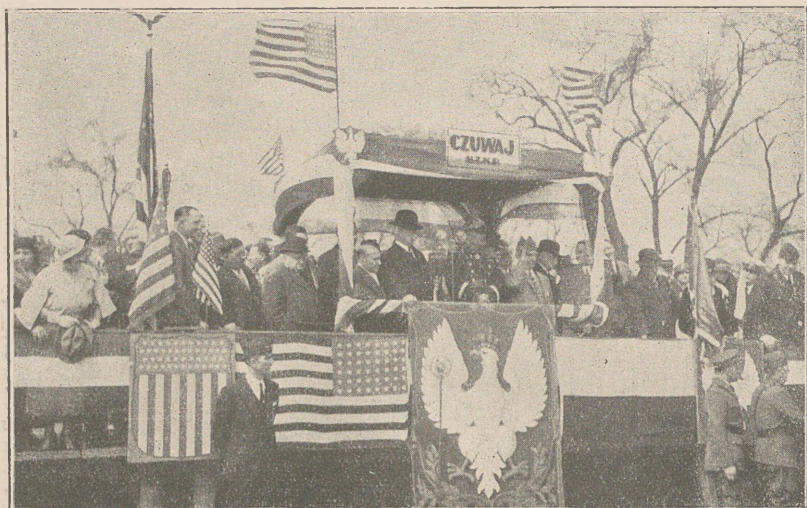
Przy grobie Nieznanego Żołnierza w Rzymie — gen. Górecki (X) w otoczeniu przedstawicieli Sekcji Włoskiej FIDAC'u.

Wybierając się na dłuższy objazd Stanów Zjednoczonych, zatrzymał się gen. Górecki dnia 25 kwietnia w Paryżu, gdzie został przyjęty przez Prezydenta Republiki i Premjera.

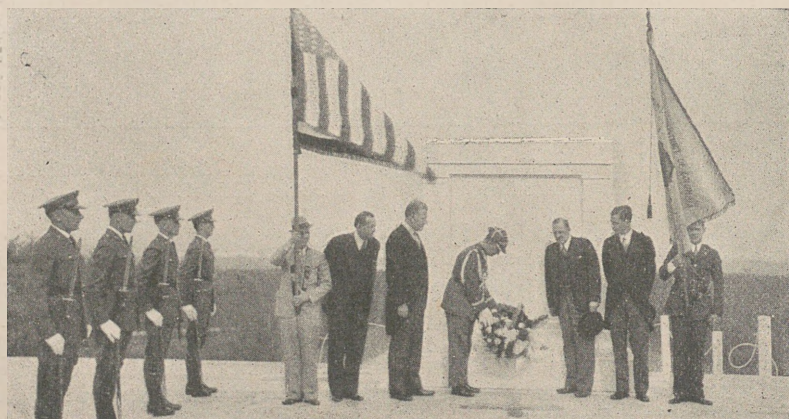
Dnia 2 maja wylądował prezes FIDAC'u w porcie nowojorskim, jako gość Legjonu Amerykańskiego przez 10 dni, w drugich zaś 10-ciu występował gen. Górecki w charakterze prezesa Banku Gospodarstwa Krajowego.

Zwiedził 12 miejscowości, przemawiał niezliczoną ilość razy, był u Prezydenta Stanów Zjednoczonych, odwiedził szereg instytu-

cyj b. kombatantów amerykańskich, zetknął się ze wszystkimi miejscowymi organizacjami polskimi, i z placówkami Weteranów Armji Polskiej.

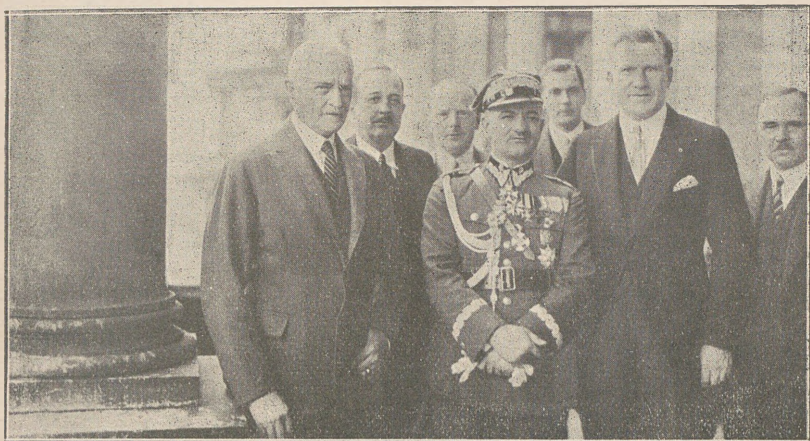

Na honorowej trybunie olbrzymiego mitingu w Chicago — ambasador Patek i gen. Górecki.

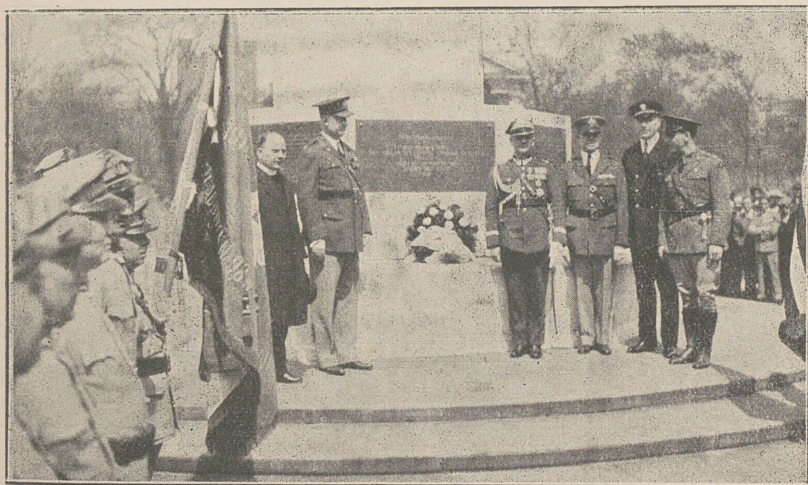

Złożenie wieńca na grobie Nieznanego Żołnierza w Waszyngtonie.

Same tytuły artykułów prasy polsko-amerykańskiej mówią o znaczeniu i wartości tej podróży. Oto parę z nich: „Gen. Górecki zrobił dobrą robotę“ (Dziennik dla Wszystkich) — „Więcej nam takich gości potrzeba“ (Kurjer Codzienny). — „To było powiedziane dzielnie i mądrze“ (Nowiny Polskie). — „Wystąpienie gen. Góreckiego oddają wielką przysługę sprawie polskiej“ (Monitor).

Z wizytą u gen. Pershinga (z lewej strony gen. Góreckiego).

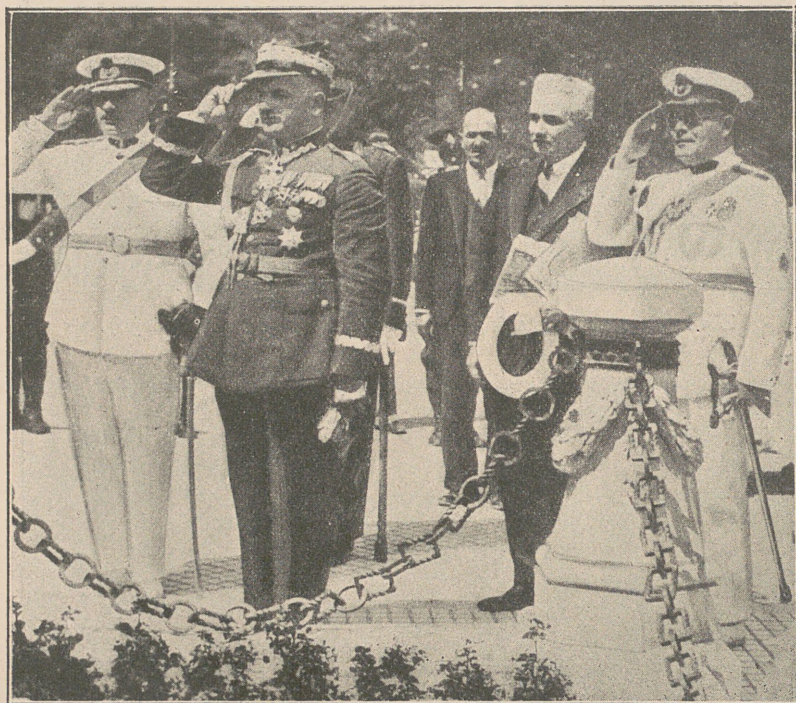

Przy grobie Nieznanego Żołnierza w New-Haven.

Specjalny numer „Biuletynu“ z dnia 15 lutego b. r. daje obszernie na 16 stronach sprawozdanie z całej tej podróży, wedle sprawozdań prasy polsko-amerykańskiej.

W drodze powrotnej do starego kraju zatrzymał się Prezes FIDAC'u w Anglii, gdzie dnia 4 czerwca b. r. wziął udział w Kongresie Legionu Brytyjskiego i był przedstawiony Księżciu Walji, patronowi tej organizacji.

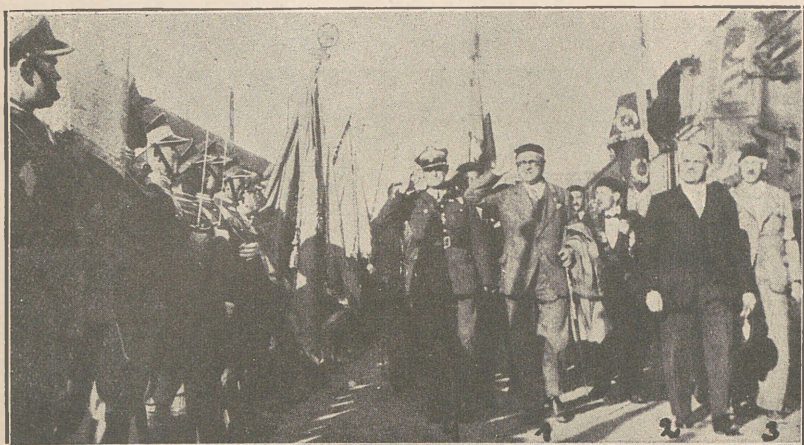
Dnia 1 lipca b. r. przybył z kolei gen. Górecki do Bukaresztu, gdzie odbył konferencję z członkami rządu i odwiedził kilka związków b. wojskowych. Dłuższa audjencja u Króla Karola II poświęcona była omówieniu sprawy organizacji b. kombatantów w Rumunii.

Gen. Górecki składa wieniec na grobie Nieznanego Bohatera Rumuńskiego w Bukareszcie.

Przez 12 dni sierpnia b. r. Polska gościła pierwszą masową wyświeczone 266 byłych kombatantów francuskich, przybyłą do nas na zaproszenie gen. Góreckiego. Codziennie w innej miejscowości witały ją przedstawicielstwa Federacji — w Warszawie zaś na zakończenie

objazdu odbył się wielki bankiet, na którym ogłoszono szereg przemówień o nienaruszonej niczem przyjaźni polsko-francuskiej.

Przywitanie na dworcu głównym w Warszawie: 1) prezes Bauer, 2) gen. Górecki, 3) sekr. Rueff, 4) pułk. Rawicz.

Gen. Górecki w towarzystwie prezesa Jugosłowiańskiej Sekcji FIDAC-u ociemniałego pułk. Lowricza (z prawej). Na lewo pierwszy stoi poseł polski min. Günther.

Ostatnim krajem, do którego prezes FIDAC'u przybył pod koniec swej kadencji — była **Jugosławja**. Dwudniowy pobyt w Białogrodzie, dnia 2-go i 3-go września upłynął na wizytach i konferencjach. Król Aleksander nadał gen. Góreckiemu order Św. Sawy 2-jej klasy.

U stóp grobu Nieznanego Żołnierza Jugosławji.

W tym czasie przybył do Polski prezes Koła Przemysłowo-Handlowego Zw. Oficerów Rezerwy w Belgji, p. Martinot, celem zwiedzenia naszego kraju, a zwłaszcza Gdyni, gdzie oprowadzali go przedstawiciele miejscowej Federacji Powiatowej.

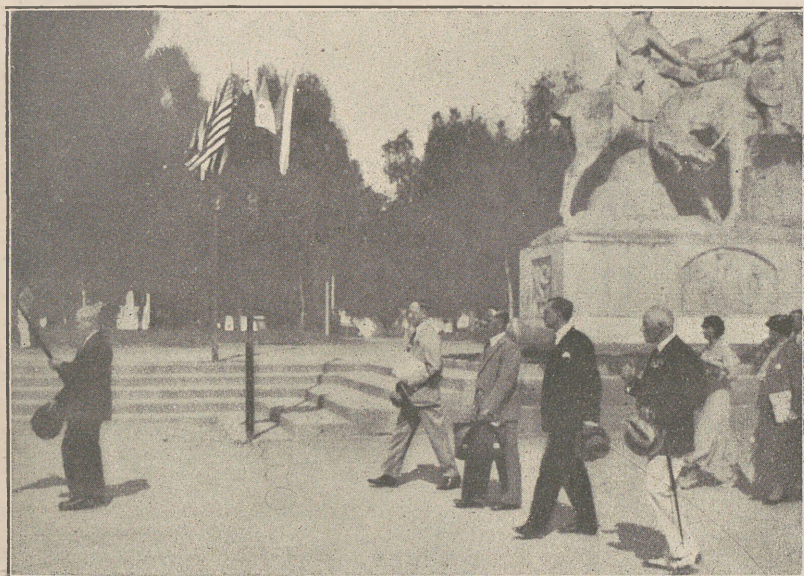
Dnia 12 września b. r. rozpoczęły się w **Casablanca** (Marocco) obrady XIV-go Kongresu FIDAC'u, w którym wziął udział gen. Górecki jako prezes tej organizacji i złożona z ośmiu osób delegacja polska pod przewodnictwem wojewody Zyndrama-Kościalkowskiego.

Przed zamknięciem Kongresu, gen. Górecki został na wniosek delegacji amerykańskiej przez aklamację wybrany prezesem honorowym FIDAC'u.

Prezesa na kadencję 1933—1934 r. została złożona w ręce posła Królestwa Rumunji w Polsce, ministra pełnomocnego dr. Wiktora Cadere, skutkiem czego i w ciągu drugiej kadencji na polskich ziemiach będzie przebywał Prezes FIDAC'u.

Delegacja polska na Kongres w Casablanca. Stoją od lewej: mjr. Ludyga-Laskowski, dr. Dziadosz, dr. Kocur, wojewoda Kościalkowski, p. Kościalkowska, poseł Karkoszka, gen. Górecki, p. Bartel de Weydenthal, p. Pełczyńska, red. Smogorzewski.

Na Kongresie w Casablanca. Czterej honorowi prezesi FIDAC-u: (od lewej) płk. Crossfield (Anglik), gen. Górecki, Marsel Heraut (Francuz) i płk. Abbot (Anglik).

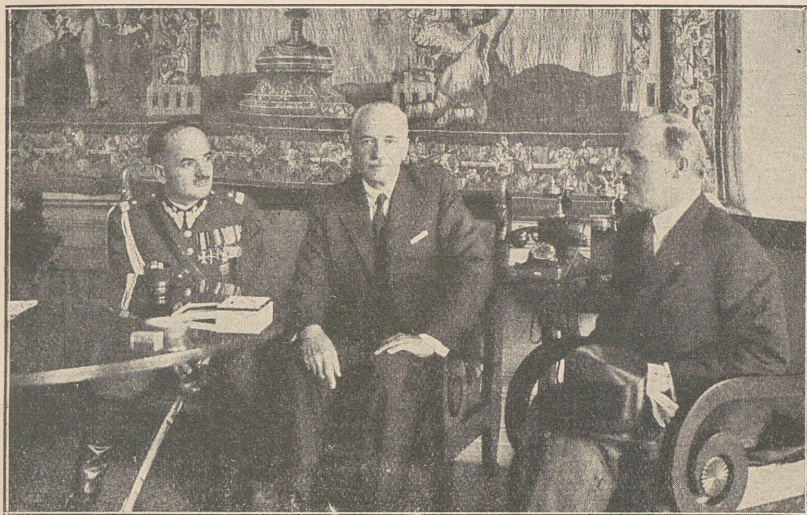
Nowy Prezes FIDAC-u

Minister pełnom. dr. Wiktor Cadere.
Posel J. K. M. Króla Rumunji w Polsce.

Wybrany na Kongresie w Casablanca prezesem FIDAC'u, min. Cadere przybył do Warszawy dnia 28 października b. r. i został na dworcu centralnym uroczyście powitany przez przedstawicieli Federacji P. Z. O. O. z gen. Góreckim na czele.

Tegoż dnia ustępujący i nowy prezes FIDAC'u byli przyjęci przez Prezydenta Rzplitej, a następnie wpisali się do księgi au-djencjonalnej w Belwederze.

U Prezydenta Rzplitej.

Ppłk. rez. Dr. Cadere jest w Polsce dobrze znany, gdyż od 1 maja 1932 r. piastuje urząd posła rumuńskiego w Warszawie.

Dr. Cadere, urodzony w dniu 22 lipca 1891 r., ukończył wydział prawny z tytułem doktora praw oraz Szkołę Nauk Politycznych w Paryżu.

Po ukończeniu studjów uniwersyteckich był kolejno członkiem misji rumuńskiej do Stanów Zjednoczonych A. P. (1919), członkiem delegacji rumuńskiej na konferencję pokojową w Paryżu w r. 1919, szefem misji na Syberję w r. 1920/21, wreszcie delegatem ekspertów na 10-tą sesję Rady Ligi Narodów.

Od października r. 1925 jest profesorem uniwersytetu, piastując jednocześnie funkcje sekretarza gen. ministerstwa spraw wewnętrznych (1930 — 1931), następnie ministerstwa sprawiedliwości od 1 maja 1932 r.

W ciągu swej służby wojskowej uczestniczył w kampanji r. 1913 oraz w wojnie 1915 — 1918, w czasie której został ranny.

Nowy prezes FIDAC'u znany jest z szeregu prac w dziedzinie prawa oraz na polu dyplomatycznym.

Dr. Cadere jest komandorem orderu Ferdynanda I, ma komandorję i gwiazdę orderu Korony Rumunji, krzyż kawalerski orderu Korony Rumunji na wstążce Virtutea Militara oraz krzyż oficerski Gwiazdy Rumunji z mieczami. Z odznaczeń zagranicznych ma wielkie wstęgi Odrodzenia Polski, Sw. Sawy, Grobu Świętego, krzyż oficerski Legji Honorowej i in.

Sekcja Polska FIDAC-u

W roku sprawozdawczym Sekcja Polska FIDAC'u ma do zainicjowania następujące wydarzenia:

W związku z V-tym Zjazdem Walnym Delegatów Federacji P. Z. O. O. i zgodnie z polityką propagandową Federacji przybyli do Polski na zaproszenie prezesa, gen. Góreckiego: prezes FIDAC'u p. Edward Luther White w towarzystwie małżonki i syna oraz przewodniczący FIDAC'u na Francję p. Emil Taudière.

Przed zbliżającym się terminem XIII-go kongresu FIDAC'u w Lizbonie w roku 1932, ówczesny przewodniczący FIDAC'u na Polskę, gen. Górecki zwołał w dniu 29 sierpnia posiedzenie Sekcji Polskiej, na którym omówiono sprawy, dotyczące reorganizacji FIDAC'u Żeńskiego w Polsce.

Gen. Górecki zawiadomił zebranych, że zgodnie z wymaganiami statutu FIDAC przedstawił do medalu szkolnego FIDAC'u 3 uczelnie: gimnazjum państwowe żeńskie im. Emilji Sczanieckiej w Łodzi, gimnazjum żeńskie Polskiej Macierzy Szkolnej w Brześciu n/B., oraz państwowe seminarjum żeńskie im. Elizy Orzeszkowej w Warszawie.

Po dokonaniu wyboru członków delegacji polskiej na Kongres FIDAC'u w Lizbonie w osobach: gen. Góreckiego, jako przewodniczącego oraz Kazimierza Dąbrowskiego, posła Jana Karkoszki, dr. Adama Kocura, wojewody M. Zyndram-Kościałkowskiego, mjr. w st. sp. Jana Ludygi-Laskowskiego, p. Henryka Rudowskiego, red. Kazimierza Smogorzewskiego, p. Wandy Pełczyńskiej i p. Marji Zdziarskiej-Zaleskiej, zabrał głos pplk. dr. T. Garbusiński prosząc gen. Góreckiego o przyjęcie kandydatury na prezesa FIDAC'u, wysuniętej zresztą przez prezydium tej organizacji. Wniosek ten został przyjęty jednomyślnie oklaskami. Gen. Górecki po wyrażeniu podziękowania postawił z kolei kandydaturę na wiceprezesa FIDAC'u na Polskę w osobie wiceprezesa Federacji P. Z. O. O. rtm. rez. Józefa Ryszkiewicza, która również spotkała się z jednomyślną aprobatą zebranych.

Na XIII-tym kongresie FIDAC'u, który się odbył w dniach od 4-go do 10-go września 1932 roku, prezesem tej wielkiej organizacji b. uczestników wojny światowej został wybrany jednomyślnie prezes Federacji P. Z. O. O. gen. dr. Roman Górecki. Pomija-

jąc uczczenie wyborem tym osoby gen. Góreckiego, cieszącego się od szeregu lat wśród przedstawicieli 10-ciu narodów, wchodzących w skład FIDAC'u, wielką popularnością, powierzenie prezesury FIDAC'u przedstawicielowi Polski uważać należy za wydarzenie pierwszorzędnej doniosłości, tembardziej, że Legion Brytyjski zgłosił uprzednio swego kandydata w osobie ppłk. R. H. Waithmana, znanego nam z pobytu w Polsce w roku 1931, którego jednak kandydaturę wobec wysunięcia osoby prezesa Federacji P. Z. O. O. wycofał.

W związku z przypadającą w listopadzie rocznicą zwycięstwa aljantów 1918 r. oraz z przypadającą XIII-ą rocznicą powstania FIDAC'u w stolicach państw, wchodzących w skład rodziny b. kombatantów międzysojuszniczych, odbyły się manifestacje na rzecz pokoju, tak zagrożonego w swych podstawach z powodu odwetowej i rewizjonistycznej polityki Niemiec.

W dniu 10 listopada r. 1932 w sali Rady Miejskiej m. st. Warszawy, odbyła się uroczysta akademja „Święta Pokoju“, którą zajął gen. Górecki w charakterze prezesa FIDAC'u, zwracając się do licznie zgromadzonych przedstawicieli władz państwowych, i ustawodawczych oraz organizacji i instytucji społecznych z przemówieniem, charakteryzującym znaczenie FIDAC'u i zakończonym słowami:

„FIDAC, głosząc pokój, jako swe hasło, wypisane na sztandarze swym — spleca przedewszystkiem dług święty, zaciągnięty zarówno wobec milionów towarzyszy poległych na polu walki o wolność i ojczyznę, jak i wobec młodych pokoleń, które przyjdą po nas i które mają pracować dla dobra swych narodów“.

Po gen. Góreckim przemawiali: przybyły specjalnie z Francji deputowany Piotr Cot (późniejszy minister lotnictwa) oraz sen. Wielowieyski. Po akademji p. Cot w towarzystwie gen. Góreckiego udał się do Torunia na uroczystość poświęcenia sztandaru Pomorskiego Zarządu Wojewódzkiego Federacji P. Z. O. O. Zarówno pobyt w Toruniu, jak i przyjęcie, zgotowane p. Cot'owi wśród braci żołnierskiej, wywołało na nim jak najlepsze wrażenie.

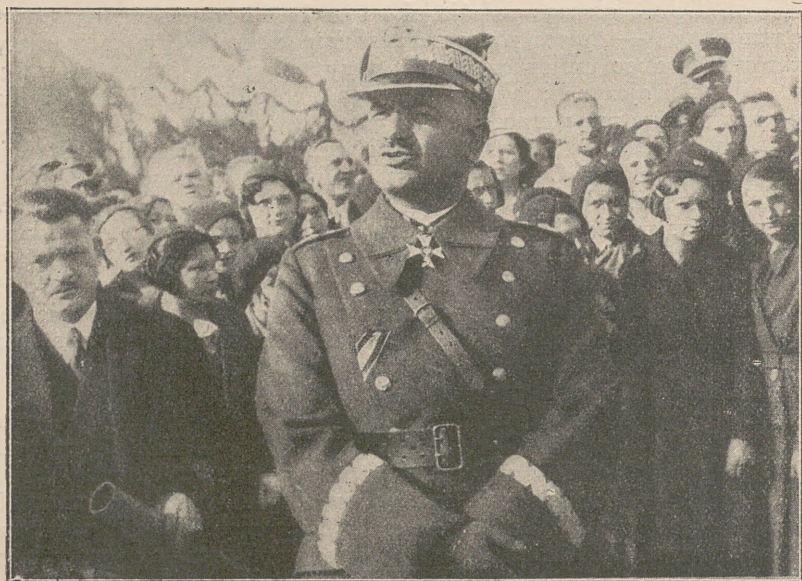
Dnia 28 listopada 1932 r. jako w XIII-ą rocznicę powstania FIDAC'u przewodniczący FIDAC'u na Polskę, rtm. J. Ryszkiewicz złożył wieniec na grobie Żołnierza Nieznanego. W uroczystościach wzięło udział całe Prezydjum Zarządu Głównego Federacji P. Z. O. O. z gen. Góreckim, jako prezesem FIDAC'u na czele oraz przedstawiciele związków sfederowanych z pocztami sztandarowymi. Wobec tego, że uprzednio zorganizowana w dniu 10 listopada akademja „Święta Pokoju“ była manifestacją na rzecz idei, której służy FIDAC, obchód właściwy rocznicy powstania FIDAC'u odbył się w ramach skromniejszych.

W okresie sprawozdawczym odbyło się wręczenie trzech medali szkolnych FIDAC'u. Medal ten jest nagrodą za owocną

pracę wśród młodzieży nad utrwaleniem i szerzeniem pokojowych haseł, którym służy FIDAC. Pierwszy medal wręczył osobiście prezes FIDAC'u w dniu 20 lutego 1933 r. Państwowemu Seminarjum Nauczycielskiemu im. Elizy Orzeszkowej w Warszawie, dru-

Prezes Ryszkiewicz (z lewej) wręcza medal dyr. Chodkowskiemu (z prawej).

Gen. Górecki przemawia do uczennic Gimnazjum im. Szczanieckiej. Obok (na lewo) poseł Fichna.

gi zaś — dnia 12 marca b. r. przewodniczący FIDAC'u na Polskę rtm. J. Ryszkiewicz gimnazjum żeńskiemu Polskiej Macierzy Szkolnej w Brześciu n/B. Trzeci medal wręczył gen. Górecki gimnazjum żeńskiemu im. Emilji Szczanieckiej w Łodzi dnia 8 października 1933 r.

W roku bieżącym Sekcja Szkolna przedstawiła do medalu szkolnego F. I. D. A. C.'u trzy nowe uczelnie, a mianowicie: 1) szkołę powszechną 7-klasową w Brześciu n/B., 2) seminarjum nauczycielskie żeńskie w Chełmie i 3) liceum państwowe w Zakopanem.

W dziedzinie polityki międzynarodowej doniosłe znaczenie miała wspólna manifestacja dwóch wielkich organizacji byłych uczestników wojny światowej FIDAC'u i CIAMAC'u, która się odbyła w Genewie w sali Reformacji w dniu 19 marca r. b.

W manifestacji wzięli udział przedstawiciele: Austrii, Belgii, Bułgarii, Czechosłowacji, Danji, Francji, Polski, Portugalji, Rumunii, Wielkiej Brytanji i Włoch.

Przedstawicielom Niemiec uniemożliwiono wyjazd zagranicę w związku z wypadkami, jakie w tym czasie zaszły wobec przewrotu, dokonanego przez dojście do władzy socjalistów narodowych.

Skład delegacji polskiej z prezesem Federacji i prezesem F. I. D. A. C.'u gen. Góreckim na czele był następujący: przewodniczący F. I. D. A. C.'u na Polskę i urzędujący wiceprezes Federacji P. Z. O. O. rtm. Józef Ryszkiewicz oraz pp.: dyrektor biura Seimu dr. Władysław Dziadosz, Januarjusz Gościmski, poseł Jan Karkoszka, starosta Ludomir Skórewicz, red. Kazimierz Smogorzewski, Ludwik Stachecki, poseł mjr. Edwin Wagner i poseł Jan Walewski.

Przewodniczącym zjazdu został obrany prezes F. I. D. A. C.'u gen. Górecki, który wygłosił dłuższe przemówienie o celu manifestacji genewskiej. Po nim przemawiali przedstawiciele wszystkich narodów, uczestniczących w zgromadzeniu. Przebieg tego imponującego zadokumentowania woli ludów wytworzenia atmosfery porozumienia i utrzymania pokoju, tak krwawo okupionego — znamy z prasy, a zwłaszcza z Biuletynu Federacji, powtarzać go tu przeto niema potrzeby. Ograniczamy się jedynie do przedstawienia przyjętej jednomyślnie uchwały, która brzmi:

„B. kombatanci i ofiary wojny, zgrupowani w łonie C. I. A. M. A. C.'u i F. I. D. A. C.'u zjednoczeni po raz pierwszy w wspólnym wysiłku, wspominając miliony zmarłych podczas wojny i przemawiając w imieniu tych dwóch ugrupowań, które liczą 12 milionów członków, przypominają uroczyście, że pokój jest pierwszym warunkiem szczęścia i pomyślności narodów i że byli kombatanci i ofiary wojny są tego pokoju najbardziej uprawionymi obrońcami, że utrzymanie go jest możliwe jedynie przez poszanowanie traktatów i równości praw dla wszystkich państw,

oraz przez przestrzeganie następujących wielkich zasad: arbitrażu obowiązkowego i przedewszystkiem rozstrzygnięcia sporów bez uciekania się do siły; bezpieczeństwa i rozbrojenia materialnego i moralnego. Stwierdzają, że rozbrojenie moralne obejmuje zniesienie tego wszystkiego, co publicznie, a w szczególności w szkołach sprzyja przeciwdziałaniu porozumienia ludów. Rozbrojenie materialne powinno obejmować zakaz fabrykacji i handlu prywatnego bronią oraz rzeczywistością i wzajemną kontrolę międzynarodową.

Byli kombatanci żądają zdecydowanie wobec prezesa i członków konferencji powszechnej do spraw ograniczenia i zmniejszenia broni, aby byli wyrazicielami w swych decyzjach postanowień tu wyrażonych i aby zamiast dążyć do „shumanitaryzowania“ wojny — stworzyli organizację solidarności, zdolną do przeszkodzenia i w razie potrzeby, powstrzymania wszelkiego ataku“.

Powyższa uchwała została w dniu 20 marca w pałacu Ligi Narodów odczytana i doręczona p. Arturowi Henderson'owi, przewodniczącemu Komisji Rozbrojeniowej, któremu towarzyszył sekretarz Ligi Narodów sir Eric Drummond.

Prowadzona od szeregu lat przez Sekcję Polską F. I. D. A. C.'u propaganda na rzecz Polski w postaci zapoznawania przedstawicieli sojusznicznych związków b. uczestników wielkiej wojny i w roku bieżącym nie ustawała. W pierwszej połowie sierpnia bawiła

Grupa kombatantów francuskich z prezesem Bauerem (X).

w Polsce wycieczka uczestników Związku Narodowego Kombatantów alzackich i lotaryńskich, która zwiedziła południowe i zachodnie połacie naszego kraju, a mianowicie: Kraków, Wieliczkę, Zakopane, Gorlice z cmentarzem wojennym, Katowice, Poznań, Toruń, Gdynię, skąd przybyła na dwudniowy pobyt do Warszawy. W skład wycieczki, liczącej 266 uczestników, wchodził czołowy przedstawiciel społeczeństwa Alzacji i Lotaryngji z prezesem Bauerem, przewodniczącym Związku Kombatantów Dolnego Renu, oraz sekretarzem generalnym grupy alzackiej Związku Narodowego Kombatantów (U. N. C.) p. Rueff'em na czele.

Liczne wspomnienia z tej podróży drukowane przez jej uczestników po powrocie do Ojczyzny, pełne są entuzjazmu dla Polski i uznania dla jej pracy. Najlepszy to dowód, jak udatna jest ta forma propagandy na rzecz Polski wśród cudzoziemców.

Na zaproszenie Unji Ochotników Rumuńskich wyjechała w połowie sierpnia b. r. delegacja Sekcji Polskiej FIDAC'u, z prezesem Ryszkiewiczem na czele na doroczny ich Kongres w Cluj.

Po Kongresie delegacja udała się do Bukaresztu, a następnie do Sinai, gdzie złożyła swe podpisy w księdze audjencjonalnej w pałacu królewskim.

Wieniec na grób Króla Ferdynanda I. Od lewej: mec. Wroncki, kpt. Łoza, mjr. Wąsowicz, dyr. Dziadosz, poseł Walewski, płk. Rawicz, prezes Ryszkiewicz, nac. Rudowski.

Unja Polskich Związków Obrończyni Ojczyzny

(Fidac Żeński)

Fidac Żeński w Polsce w ciągu tego roku został zreorganizowany. Opracowano nowy statut i regulaminy i przyjęto nazwę: „Unja Polskich Związków Obrończyni Ojczyzny“. Adres Sekretarjatu Al. Szucha 29, Kasyno Garnizonowe, adres Komisyj: Krakowskie Przedmieście 32.

Związki wchodzące w skład Unji: Stowarzyszenie b. Strzeleczyń, Stowarzyszenie Drużyniaczek, Stowarzyszenie Peowiaczek, Związek Kurjerek, Liga Kobiet P. W., Stowarzyszenie b. Instruktorok S. P. i O., Koło Uczestniczek b. Związku Broni, Koło Polek, Polski Biały Krzyż, Rodzina Wojskowa, Związek Harcerok, Organizacja Przysposobienia Kobiet do Obrony Kraju, Stowarzyszenie „Zjednoczone Imki“, Zrzeszenie S. S. Polskiego Czerwonego Krzyża.

Unja liczy 25.000 członkini. Przystępuje obecnie do zorganizowania swoich Kół na prowincji.

Prezydjum Unji:

Przewodnicząca — Marszałkowa Piłsudska.
wiceprzewodniczące — H. Sujkowska, H. Stattlerówna,
W. Dreszerowa,
Sekretarka generalna — Jadwiga Barthel de Weydenthal,
zastępczyni — H. Sliwowska,
skarbniczka — D. Wyszyńska,
zastępczyni — M. Wittekówna.

Praca w Unji jest prowadzona w komisjach, których jest siedem: Kom. Budowy Domu Pracy Społecznej, Kom. Klubowa, Kom. Propagandowo-Prasowa, Kom. Archiw.-Historyczna, Kom. Samopomocy, Kom. Społeczno-Oświatowa oraz Kom. Finansowa.

Prace dokonane: został opracowany plan budowy Domu Pracy Społecznej Kobiet, który ma stanowić pomnik kobiety poległej za Ojczyznę. Dość znaczna suma została już na ten cel zebrana i są w toku przygotowania do dalszej zbiórki.

Zorganizowany został dla członkiń Klub, w którym co tydzień odbywają się zebrania towarzyskie i dyskusyjne.

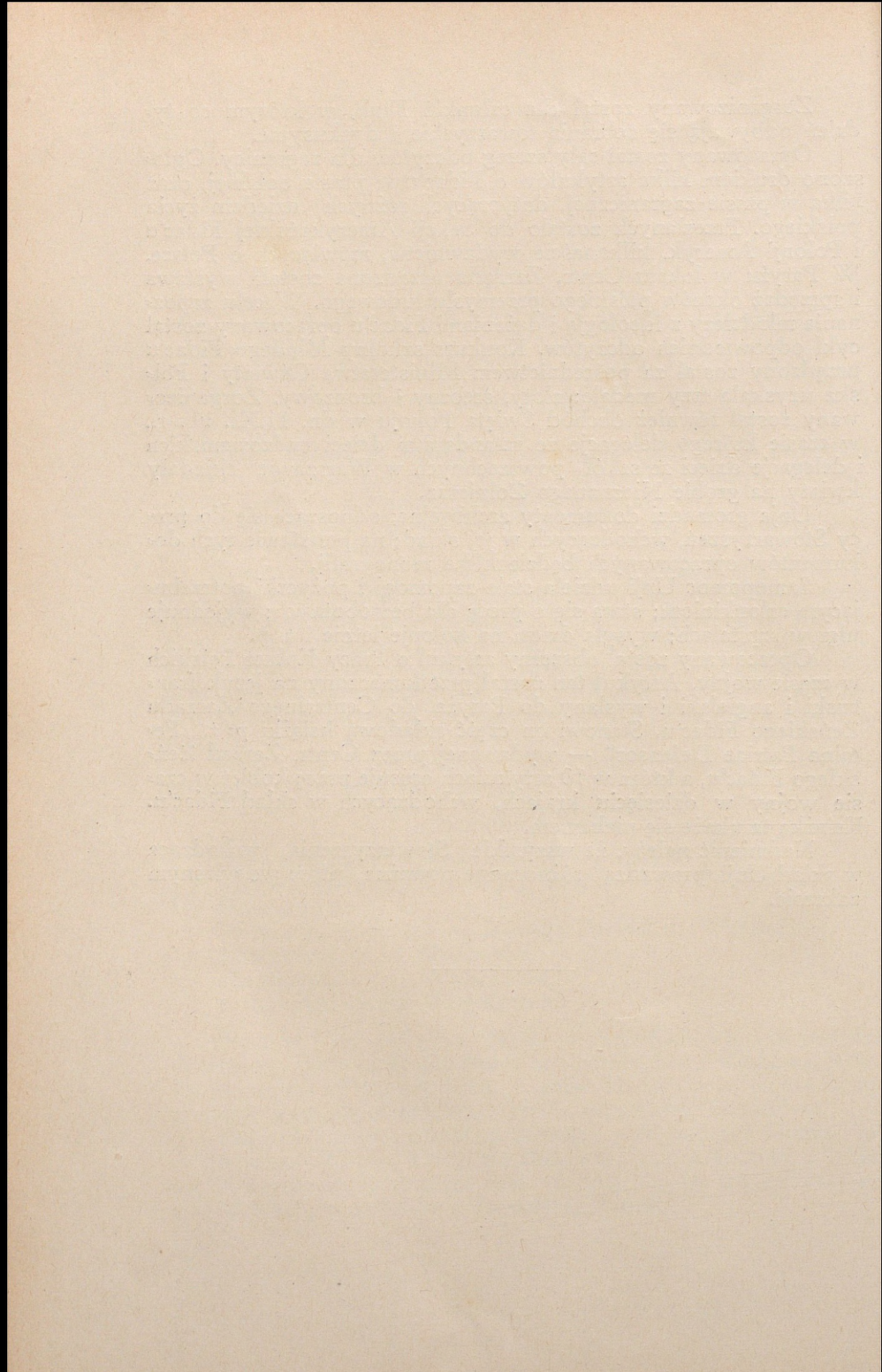
Opracowany został cały szereg odczytów dla zagranicy. Ogłoszono drukiem kilka artykułów o Fidać'u w prasie polskiej, oraz kilka w prasie zagranicznej, dotyczących różnych dziedzin życia polskiego. Przesłanych zostało do Sekcji Amerykańskiej Fidać'u i Polonji Ameryk. kilkanaście wydawnictw, mówiących o Polsce. W Paryżu w lokalu Centr. Zarządu urządzona została wystawa i sprzedaż okazów polskiego przemysłu ludowego. W celu zapoznania młodzieży z ideologią i dążeniami Fidać'u opracowany został cykl odpowiednich odczytów. Konkurs szkolny Młodego Fidać'u urządzony został za pośrednictwem Ministerstwa Oświaty i Polska uzyskała trzy medale: złoty, srebrny i brązowy. Zorganizowany został również obchód Święta Pokoju w dn. 11.XI. ub. r., w czasie którego delegacje ze sztandarami dzieci cudzoziemskich i delegacje dzieci ze szkół powszechnych w Warszawie składały kwiaty na grobie Nieznanego Żołnierza.

Unja gromadzi dokumenty archiwalne, odnoszące się do pracy Stowarzyszeń, wchodzących w jej skład; na podstawie tych dokumentów opracowanych będzie kilka monografij.

Samopomoc Unji udziela stałe zapomogi i pożyczki potrzebującym członkiniom; stara się o pracę dla bezrobotnych; wyjednuje ulgi w szpitalach; wysyła dzieci na kolonie letnie i t. p.

Opracowany został obszerny artykuł o Pracy Kobiet Polskich w czasie wojny. Artykuł ten został przetłumaczony na język francuski i angielski i wysłany do Paryża, do Centralnego Zarządu Żeńskiego Fidać'u. Stanowi on część składową książki p. t. „Femina Patriae Defensor“ — wydawanej przez Centr. Zarząd Żeńskiego Fidać'u, a która w 10 artykułach opisuje pracę kobiet w czasie wojny w dziesięciu krajach, wchodzących w skład Fidać'u. Książka ta ukaze się niebawem.

Nadmienić należy, że wszystkie Stowarzyszenia, wchodzące w skład Unji, prowadzą różnorodne poważne prace we własnym zakresie.

Zarząd Główny Federacji

Prezydjum Federacji

Sprawozdanie za czas od dnia 1 lipca 1932 r. do dnia 30 listopada 1933 r.

Zarząd Główny.

Zarząd Główny w obecnej chwili składa się z 72 delegatów, reprezentujących 36 związków oraz z 16 delegatów Zarządów Wojewódzkich Federacji. W okresie sprawozdawczym Zarząd Główny odbył jedno posiedzenie.

Prezydjum:

Prace bieżące z ramienia Zarządu Głównego prowadzi Prezydjum Zarządu Głównego w następującym składzie:

Prezes — gen. dr. Roman Górecki.

Wiceprezesa — Marszałkowa Aleksandra Piłsudska, rtm. Józef Ryszkiewicz, wojewoda Marjan Zyndram-Kościałkowski, poseł Jan Karkoszka, Jerzy Trębiński.

Sekretarz generalny — inż. Wacław Sołtycki.

Skarbnik — dr. Bronisław Burghardt.

Członkowie — dr. Władysław Dziadosz, Januarjusz Gościmski, poseł Jan Walewski.

W posiedzeniach Prezydjum Zarządu Głównego Federacji P. Z. O. O. brali ponadto udział:

Przedstawiciele Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przystosobienia Wojskowego:

- 1) ppłk. Engel Stanisław,
- 2) mjr. dypl. Chruściel Bronisław,

oraz

3) prezes Zarządu Wojewódzkiego Federacji P. Z. O. O. w Warszawie — płk. dr. Tadeusz Jakubowski,

4) dyrektor Wydziału Oszczędnościowo-Ubezpieczeniowego — płk. Edmund Krzyżanowski,

5) referent prasowy Zarządu Głównego — mjr. Władysław Dunin-Wąsowicz,

6) dyrektor biura Zarządu Głównego — kpt. Stanisław Łoza,

7) sekretarz Prezydium Zarządu Głównego — kpt. Ludwik Mieszkowski.

Prezydium odbyło za czas sprawozdawczy 15 posiedzeń oraz cały szereg posiedzeń poszczególnych komisyj jak: Organizacyjnej, P. W. Rez. i Finansowej.

Komisje:

Komisja organizacyjna w składzie osób: 1. Januarjusz Gościński, 2. starosta Ludomir Skórewicz, 3. płk. dr. Tadeusz Jakubowski, obradowała nad projektem nowego statutu Federacji P. Z. O. O. i zmianą jej struktury organizacyjnej.

Komisja P. W. Rez. w składzie osób: 1. płk. Stanisław Engel, 2. mjr. Bronisław Chruściel, 3. starosta Skórewicz, 4. Januarjusz Gościński — przepracowywała program skoordynowania pracy związków rezerw nad przysposobieniem rezerw, uwzględniając potrzeby zaopatrzenia materiałowego i warunki współpracy związków: Oficerów Rezerwy, Podoficerów Rezerwy, Rezerwistów — nad P. W. Rez.

Komisja Finansowa w składzie osób pp.: płk. dr. Tadeusz Garbusiński, dr. Bronisław Burghardt — przepracowała preliminarze budżetowe ze specjalnym uwzględnieniem pomocy dla związków prowadzących P. W. Rez., oraz dla zarządów wojewódzkich Federacji P. Z. O. O. w postaci miesięcznych dotacyj.

Sprawy organizacyjne:

Organizacja Federacji dobiega końca, zarówno pod względem ilości rodzajów zgrupowanych w niej związków, jakoteż pod względem pokrycia całego terenu Rzeczypospolitej siecią organizacyjną. Na terenie R. P. zostały więc zorganizowane wszędzie zarządy wojewódzkie oraz prawie wszystkie, z małymi wyjątkami, zarządy powiatowe. Dotychczasowa niemożliwość zorganizowania wszystkich powiatów wynikała ze statutu, który wymaga istnienia co najmniej 3-ech związków b. wojskowych, posiadających swoje odpowiedniki w Zarządzie Głównym Federacji. Trudność ta zostanie usunięta w ten sposób, że nowy statut będzie przewidywał tworzenie zarządów powiatowych nawet i w tych powiatach, w których liczba związków jest mniejsza.

W życiu międzyzwiązkowym daje się odczuwać dążenie do komasacji związków, a więc związki ideowe o pokrewnem pocho-

dzeniu zbliżają się z sobą do ściślejszej współpracy. Również i związki rezerwy w grupie swojej taką współpracę zaczynają prowadzić. Uwidoczniły się silne dążenia do połączenia pokrewnych ideowo związków — tak więc:

1. Zw. Legionistów ze Zw. Peowiaków,
2. Związki formacyj wschodnich w jeden, a mianowicie — Zw. b. Uczestników Wojsk Polskich na Wschodzie, Zw. Legionistów Puławskich, Zw. Kaniowczyków i Żeligowczyków, Zw. Murmańczyków, Zw. Sybiraków.
3. Zw. Weteranów b. Armji Polskiej we Francji ze Zw. Bańcówczyków,
4. Zw. Oficerów Rezerwy i Zw. Podoficerów Rezerwy ze Zw. Rezerwistów,
5. Zw. Obrońców Kresów Wschodnich zgrupował w swoich szeregach członków związków: B. Uczestników Powstań Narodowych, Legji Wołyńskiej, Legionu Ochotników.

Komasacja związków jest zagadnieniem najbardziej delikatnem i wymaga zrozumienia ze strony samych związków, a co za tem idzie i czasu. Prezydjum Federacji w tym kierunku żadnego nacisku nie wywiera, pozostawiając rozwiązanie tego zagadnienia zainteresowanym związkom.

P. W. Rez. i wychowanie obywatelskie.

Od czasu Walnego Zjazdu delegatów Federacji, t. j. od dnia 21. VIII. 32 r. jedną z najbardziej zasadniczych kwestyj w pracach Prezydjum było definitywne ustalenie ram organizacyjnych i uruchomienie nie później, jak jesienią bieżącego roku, pracy wychowawczo-szkoleniowej z rezerwistami, zgrupowanymi w związkach sfederowanych. (Wyniki pracy wychowawczo-obywatelskiej wojska po opuszczeniu przez rezerwistów szeregów wojska osłabiają się znacznie, lub zupełnie giną w warunkach pozostawienia rezerwisty bez opieki).

Załatwienie tego niezmiernie ważnego problemu pochłonęło prawie cały czasokres sprawozdawczy.

W debatach Prezydjum, jak również i komisyj, przedstawiciele zainteresowanych związków, a więc: Zw. Rezerwistów Zw. Oficerów Rezerwy, Og. Zw. Podoficerów Rezerwy — brali udział w składzie zwiększonym w obradach Prezydjum, a mianowicie:

1) z ramienia Z. O. R. — wiceprezes Zarządu Głównego Federacji — rtm. Józef Ryszkiewicz i ppor. Michał Dobrzyński.

2) z ramienia Zw. Rezerwistów — wojewoda Marjan Zyndram-Kościałkowski, inż. Medard Downarowicz, poseł Mieczysław Henisz, poseł Jan Walowski, mjr. Jan Szkuta, dyr. Juljusz Zagrodzki.

3) z ramienia Og. Zw. Podoficerów Rezerwy — Jerzy Trębiński i Jan Mazurek.

4) z ramienia P. U. W. F. i P. W. — ppłk. Stanisław Engel i mjr. Bronisław Chruściel.

Oprócz posiedzeń Prezydium i poszczególnych komisji prezes Federacji, gen. Górecki, oraz wiceprezesi: rtm. Ryszkiewicz i wojewoda Zyndram-Kościalkowski mieli szereg konferencji z władzami wojskowymi.

O odbyto cały szereg posiedzeń, poświęconych prawie wyłącznie sprawie WF. i PW. rez. i uzgadnianiu pomiędzy związkami, przewidzianymi do prowadzenia tej pracy. Szereg dyskusji i głębokich rozważań wymiany poglądów, nieraz nawet rozbieżnych, miał miejsce. Przy dobrej woli dała się ta rozbieżność uzgodnić, rezultat w rozkazie Min. S. Wojsk. Państw. Urz. WF. i PW. „Wytyczne pracy P. W. rezerwistów“, ustalającym ramy działalności tak doniosłej dla Państwa, władz państwowych. Federacji P. Z. O. O. i 5-ciu sfederowanych związków rez.

W szczegółach rozkaz ten określa i normuje:

1) program i cele do osiągnięcia — a więc: a) wychowanie w duchu potrzeb Państwa i wojska, praca o wiele przekraczająca granice bezpośrednich potrzeb wojskowych, przy jaknajszerszym wykorzystaniu w tej pracy związków ideowych, b) utrzymanie sprawności fizycznej strzeleckiej i marszowej (POS. Odznaka Strzelecka), c) organizowanie pracy doskonalenia dowódców.

2) organizacje i podział pracy między zainteresowaną czynnikami (władze państwowe, Federacja P. Z. O. O., Związki Rezerwistów) t. j. pracę W. F. i P. W. wśród szerokich mas rezerwistów powierzono Związkowi Rezerwistów, oraz czasowo (ze względu na regiony) Związkowi Powstańców i Wojaków O. K. VIII. i Związkowi Powstańców Śląskich, jako tym związkom, które mają największe ramy organizacyjne dla mas rezerwistów.

Organizowanie pracy specjalnej — doskonalenia dowódców, Związkom ofic. rez. i podofic. rez.

Na komendanta głównego Federacji P. Z. O. O., który będzie równocześnie komendantem głównym Związku Rezerwistów, przewidują władze wojskowe wyższego oficera sztabowego czynnej służby. Analogicznie na niższych szczeblach organizacyjnych (ofic. rezerwy).

Akcja świetlicowa, w której koncentrować się będzie wychowanie obywatelskie została powierzona Federacji jako całości, a to w tym celu, aby w pracy tej mogły wziąć udział wszystkie sfederowane związki ze szczególnym uwzględnieniem historycznych związków ideowych.

3) środki materialne — wspomniane prace wykonują związki rez. we własnym zakresie współpracując i uzgadniając swe wysiłki,

przy jednakowym moralnym i materialnym poparciu i kierownictwie władz P.W., Federacji P. Z. O. O. jako czynnika nadrzędnego, motoru prac związków.

Podjęta przez związki praca nad rezerwistami, jest już pożyteczną i zdaje egzamin w życiu, dowodem tego jest chociażby to, że w szlachetnym wyścigu obowiązku obywatelskiego, jaki miał miejsce w ostatnich dniach września b. r. w całej Polsce, subskrybującej z powszechnym zapałem Pożyczkę Narodową — wzięła wybitny udział Federacja PZOO. na każdym szczeblu swej organizacyjnej pracy, a w niej masy rezerwistów. Nie mniej pozytywną wiadomość ma PUWF. i P.W. o wynikach w dziedzinie wyszkolenia wojskowego.

Statut.

Opracowany projekt nowego statutu Federacji, przewidujący zmianę struktury organizacyjnej samej Federacji, został w swoim czasie przesłany do wglądu związkom i zarządom wojewódzkim Federacji i na zasadzie otrzymanych wniosków ulegnie ponownie przepracowaniu z przystosowaniem go do prowadzenia prac P. W. Rez. i wychowania obywatelskiego.

Fundusze.

Systematyczny rozwój akcji ubezpieczeniowo-oszczędnościowej (z której sprawozdanie podajemy osobno) — daje Federacji trwałe podstawy istnienia. W budżecie na rok 1934 pozycja wpływu z akcji ubezpieczeniowo-oszczędnościowej przekracza już połowę wszystkich wpływów Federacji.

Gospodarowanie funduszami Federacji odbywa się planowo i stopniowo.

Na każdy miesiąc opracowane są preliminarze budżetowe wydatków, jak również wykonania budżetowe z poprzednich miesięcy.

Biuletyn.

Funkcje organu prasowego naszej organizacji pełni „Biuletyn Federacji P.Z.O.O.“, który od grudnia 1932 r. wychodzi regularnie co dwa tygodnie pod nową redakcją mjr. w st. sp. Władysława Dunin-Wąsowicza, odzwierciadlając na swoich szpaltach cały nasz ruch związkowy, ilustrowany obficie zdjęciami fotograficznymi.

Oprócz normalnych numerów tego organu wyszedł specjalny numer „Biuletynu“ ze szczegółowym sprawozdaniem z 20-dniowego pobytu gen. Góreckiego w Stanach Zjednoczonych A. P., w charakterze prezesa FIDAC. Na przybycie wycieczki kombatantów francuskich wydano specjalny numer polsko-francuski.

Ogółem wyszły w okresie sprawozdawczym 22 numery „Biuletynu”.

O wszystkich ważniejszych sprawach Federacji, zamierzonych i dokonanych, informował prasę stołeczną i krajową Referat Prasowy w drodze komunikatów i wywiadów, prowadząc równocześnie książkę wycinków.

FEDERACJA POLSKICH ZWIĄZKÓW OBRONCÓW OJCZYZNY
i KOMITET OBYWATELSKI
**POŻYCZKI
NARODOWEJ**

organizują w środę dnia 27 września 1933 r.
w przeddzień oficjalnego otwarcia tej pożyczki

POCHÓD
MANIFESTACYJNY

Zbiórka na placu Józefa Piłsudskiego.
o godz. 18-tej (6 wieczór)

OBYWATELE!

Cały kraj żyje pod znakiem Pożyczki Narodowej.

Wszyscy śpieszą spełnić swój obowiązek obywatelski wobec Państwa.

Trzeba jeszcze na zewnątrz dać wyraz solidarności narodowej, że jesteśmy wszyscy zgodni, gdy chodzi o pomoc dla Państwa w walce z kryzysem.

**Wyjdźmy na ulicę
i stańmy w szeregach**

POCHODU POD
HASEŁEM **POŻYCZKI NARODOWEJ**

Wzywają Was ci, którzy walczyli o niepodległość Ojczyzny,
a teraz czuwają nad utrzymaniem Jej bytu i rozwoju mocarstwowego

Program ogólnej działalności.

Wszystkie związki, zgrupowane w Federacji, posiadają własne statuty i własne cele działania. Federacja do działalności poszczególnych związków nie wkracza, pozostawiając im całkowitą inicjatywę w granicach ich programów, zakreślonych statutem. Sama natomiast prowadzi akcję, wymagającą większego, względnie zbiorowego, wysiłku pracy i tak np. w okresie ubiegłym Federacja urządziła olbrzymi wiec protestacyjny w dniu 11. VII. 1932 r. na placu Józefa Piłsudskiego, przeciwko polityce niemieckiej, zmierzającej do zabrania Polsce Pomorza. Również żywy udział przejawiała Federacja w akcji propagandy na rzecz Pożyczki Narodowej, inicjując manifestacje i pochody w stolicy i w całym kraju.

Ponadto Prezes Federacji przeprowadził osobiście lustrację wojewódzkich zarządów Federacji w Toruniu, Lwowie, Poznaniu, Łodzi i Katowicach.

Baczną również uwagę zwraca Federacja na propagandę Polski zagranicą, wykorzystując do tego celu FIDAC, jako Polska Sekcja tejże organizacji. O działalności Federacji, jako Polskiej Sekcji FIDAC'u, mowa była powyżej.

Prezes Federacji i członkowie Prezydium brali niejednokrotnie udział w różnego rodzaju uroczystościach, reprezentując w ten sposób wielką organizację b. wojskowych, jaką jest Federacja P. Z. O. O.

Wydział Oszczędnościowo - Ubezpieczeniowy

Czwarty rok istnienia Wydziału Oszczędnościowo-Ubezpieczeniowego Federacji P. Z. O. O. wykazuje w swej działalności znaczny rozwój — tak pod względem samej akcji oszczędnościowo-ubezpieczeniowej, jak również pod względem dochodowym. Rozwój ten najwidoczniej da się wykazać przy porównaniu cyfrowem ostatniego sprawozdania lat ubiegłych ze sprawozdaniem okresu za rok 1932/33.

Działalność Wydziału w zestawieniu cyfr akcji ubezpieczeniowej wyraża się następująco:

Wydano polis za okres sprawozdawczy 1932/33	10046
Unieważniono z wydanych w roku 1932/33 polis, wskutek nieopłacania składek przez ubezpieczonych	2766
Unieważniono polis w roku 1932/33 z powodu śmierci ubezpieczonych	36 <u>2802</u>

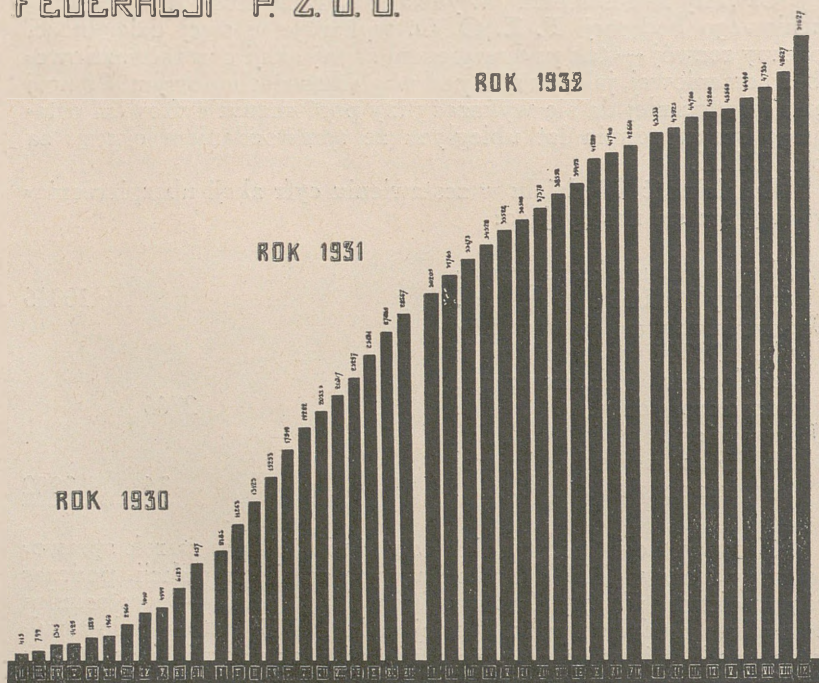
Z powyższego zestawienia widać, że ilość storn za rok sprawozdawczy stanowi 27,5% ogólnej w tym czasie produkcji, podczas gdy w okresie ubiegłym notowaliśmy 58,5% storn — w stosunku do ogólnej produkcji polis. Wyżej podane 58,5% storn było rezultatem wadliwej pracy ubezpieczeniowej i akwizycyjnej ze strony tych referentów, którzy w roku 1930 i w początkach roku 1931, zostali usunięci, jako nienadający się do tej pracy, a co zostało wyjaśnione obszernie w sprawozdaniu za okres ubiegły.

System, obecnie przyjęty przez Wydział w ubezpieczeniach zespolowych, idący w kierunku zdobywania ubezpieczeń nie pod względem ich ilości, lecz pod względem jakościowym, daje przy odpowiednim zorganizowaniu inkasa składek ubezpieczeniowych, w swym rezultacie stały wzrost czynnych polis, przy równoczesnym zmniejszaniu się ilości stron.

O rozwoju Wydziału Oszczędnościowo-Ubezpieczeniowego pod względem dochodowym — świadczy zestawienie bilansowe za okres sprawozdawczy, oraz rachunek strat i zysków, w którym kwota 144.834 zł. 78 gr. jest sumą prowizji, osiągniętej z P. K. O. za

ILOŚĆ POLIS WYDANYCH PRZEZ P.K.O. DLA GRUPY UBEZPIECZENIOWEJ FEDERACJI P. Z. O. O.

ROK 1933

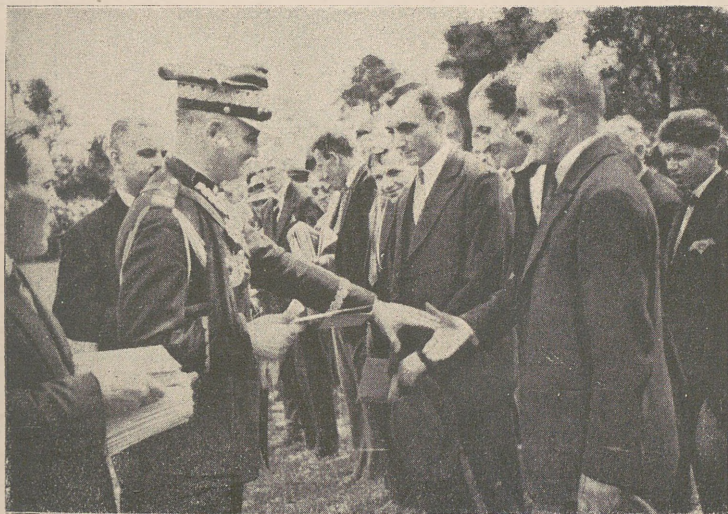

okres jednego roku 1932/33, podczas gdy za okres sprawozdawczy ubiegły, trwający trzy lata, osiągnięto zaledwie sumę podwójną 280.133 zł. 50 gr. To samo dotyczy opustu, który w okresie sprawozdawczym wyraża się w sumie 90.521 zł. 33 gr., podczas gdy okres poprzedni, trzyletni, daje nam sumę 99.498 zł. 74 gr. Zysk Wydziału za okres sprawozdawczy daje sumę 69.578 zł. 69 gr., przy spisaniu na straty wątpliwych należności byłych referentów w sumie 23.363 zł. 48 gr., podczas gdy okres poprzedni, trzyletni, wykazał zysk w sumie 91,983 zł. 70 gr.

Reasumując powyższe musimy podkreślić, że — mimo przeżywanego kryzysu ekonomicznego, dzięki zrozumieniu propagowanej przez nas idei oszczędnościowo-ubezpieczeniowej przez szerokie warstwy społeczeństwa, idziemy stale naprzód.

Dla całkowitego zobrazowania wyników działalności Wydziału Oszczędnościowo-Ubezpieczeniowego, podać należy, że łączna suma ubezpieczenia czynnych polis wynosi ponad 17,5 miliona złotych, a do kas P. K. O. wpłynęło po dzień 31.V.1933 r., z tytułu składek ubezpieczeniowych ponad 1.900.000 zł.

Wreszcie nadmieniamy, że współpraca Wojewódzkich i Powiatowych Federacji w akcji oszczędnościowo-ubezpieczeniowej uległa w okresie sprawozdawczym poprawie, a na wyróżnienie w tym względzie zasługują Federacje Województw: Wileńskiego, Poleńskiego, Białostockiego i Pomorskiego.

Prezes Federacji P. Z. O. O. gen. bryg. dr. Roman Górecki — wręcza ubezpieczonym w Starachowicach polisy oszczędnościowo-ubezpieczeniowe

N S

Bielskiego Federacji P. Z. O. O.

1933 r.

STAN BIERNY

R-k Pocztovej Kasy Oszczędności		
Dział ubezpieczeń		
Inkaso Bezpośred. Ociemniałych		
Pozostałość na dzień 31 maja 1933 r.		3.948.49
R-k Referentów		
Pozostałość na dzień 31 maja 1933 r.		23.613.15
R-ki Przechodnie		
Pozostałość na dzień 31 maja 1933 r.		4.261.41
R-k Należności za unieważnione wnioski		
Pozostałość na dzień 31 maja 1933 r.		3.680.—
Z y s k		69.578.69
Razem Zł.		105.081.74

Przewodniczący Wydziału Oszczędnościowo-Ubezpieczeniowego
(—) Krzyżanowski

at i zysków

eczeniowego Federacji P. Z. O. O.

2/33

MA

Otrzymano z Pocztowej Kasy Oszczędności za rok
1932/33

 P r o w i z j i

144.834.78

 O p u s t u

90.521.33

235.356.11

Bonifikata porta od przesyłki wniosków

1.466.10

Prowizja inkasowa za inkaso składek „Przemysłu
Mięsnego”

15.75

Otrzymano procentów z r-ku bieżącego w P. K. O.
Nr. 2341

4.50

Razem Zł.

236.842.46

Przewodniczący Wydziału Oszczędnościowo-Ubezpieczeniowego
(—) E. Krzyżanowski

za budżetowego

ch Związków Obrońców Ojczyzny

33 do 31.V.1934 r.

WYDATKI

	Miesiąc.	Rocznie	Razem
	Złote	Złote	Złote
1. Koszty utrzymania biura:			
a) koszty personalne:			
kierownik biura	600.—		
sekretarz Prezydium	200.—		
2 urzędnicy rachunkowi	600.—		
2 maszynistki	510.—		
2 siły pomocnicze	375.—		
syndyk	150.—		
redaktor Biuletynu	300.—		
2 woźnych	320.—		
	3.055.—	36.660.—	
b) świadczenia socjalne	380.—	4.560.—	
c) wydatki kancelaryjne	750.—		
Biuletyn	650.—		
	1.400.—	16.800.—	58.020.—
2. Koszty Administracji	—	5.600.—	5.600.—
3. Koszty organizacji:			
a) Walny Zjazd	—	10.000.—	—
b) posiedzenia Zarządu	—	8.000.—	—
c) koszty rozjazdów	300.—	3.600.—	21.600.—
4. Federacje Wojewódzkie — zaliczki	6.100.—	73.200.—	—
5. Związki sfederowane — zaliczki	3.500.—	42.000.—	115.200.—
6. Subwencje:			
a) bezwrotne i drobne zapomogi	200.—	2.400.—	2.400.—
7. Spłaty zobowiązań:			
a) Akcepty	—	14.900.—	—
b) P. K. P. — Gdańsk	—	7.500.—	—
c) Różne	—	2.900.—	25.300.—
8. Fidac:			
a) koszty udziału w kongresie	—	12.000.—	—
b) „ wyjazdów	500.—	6.000.—	—
c) udział w składkach (60.000 fr. fr.)	—	20.000.—	—
d) koszty propagandy zagranicznej	—	22.000.—	—
e) honor. sekretarza (7 m-cy po 350.—)	—	2.450.—	62.450.—
9. Wydział Oszczędnościowo-Ubezpieczeniowy:			
a) koszty utrzymania biura	—	69.490.—	—
b) prowizja referentów	—	71.199.—	—
c) składki za ociemniałych	1.550.—	18.600.—	159.289.—
10. Nieprzewidz	—	—	10.141.—
			460.000.—

Prezes Zarządu Głównego

(—) gen. bryg. Dr. Roman Górecki

Skarbnik

(—) Dr. Bronisław Burghardt

Komisja Rewizyjna

PROTOKÓŁ

posiedzenia Komisji Rewizyjnej przy Zarządzie Głównym Federacji P. Z. O. O., odbytego w dn. 14 listopada 1933 r. w lokalu Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie.

Obecni:

Przewodniczący Komisji Rewizyjnej Minister Stefan Starzyński.

Członkowie Komisji Rewizyjnej: Eugenjusz Kozłowski, Ignacy Radlicki, Władysław Izdebski.

Komisja Rewizyjna zbadała bilans Federacji P. Z. O. O. za rok 1932/33, sporządzony na dzień 31 maja 1933 r. i zamknięty sumą zł. 440.761.97 oraz szczegółowo przejrzała ręk Strat i Zysków za tenże okres, wynoszący tak po stronie „winien“, jak też po stronie „ma“ kwotę zł. 314.761.89.

Komisja Rewizyjna stwierdza, że zarówno pozycje wykazane w bilansie, jak też pozycje uwidocznione na ręk Strat i Zysków, są zgodne tak z księgami buchalteryjnymi, jak z przedłożonymi dokumentami.

Wydział Oszczędnościowo-Ubezpieczeniowy wykazuje nadwyżkę wpływów ponad wydatkami w kwocie zł. 69.578.69.

Na zasadzie takiego wyniku, Komisja Rewizyjna proponuje, by Walny Zjazd przyjął przedłożone mu sprawozdanie do zatwierdzającej wiadomości i udzielił Zarządowi Głównemu Federacji P. Z. O. O. absolutorjum.

Przewodniczący Komisji Rewizyjnej

(—) *Stefan Starzyński*

Członkowie:

(—) *W. Izdebski*

(—) *E. Kozłowski*

**Zarządy
Federacyj Wojewódzkich**

Województwo Białostockie

Białystok — Rynek Kościuszki 1.

ZARZĄD WOJEWÓDZKI:

Prezes: Wojewoda Marjan Zyndram Kościalkowski.
I Wiceprezes: dr. Stefan Łapiński (Z. O. R.).
II „ sędzia Stanisław Jankowski (Zw. b. Ochotników A. P.).
III „ Ludwik Ślusarczyk (Z. O. R.).
Sekretarz: Witold Rytel (P. O. W.).
Skarbnik i ref. ubez.: Jan Szafranko.

ZARZĄDY POWIATOWE:

1. Białystok (Rynek Kościuszki 1):

Prezes: sędzia Stanisław Jankowski.
I Wiceprezes: dr. Józef Zak.
II „ dr. Stanisław Rutowicz.
Sekretarz: Edward Wójcik.
Skarbnik: Bolesław Antonowicz.

2. Łomża (Plac Wolności 8):

Prezes: Kazimierz Szumski.
I Wiceprezes: Józef Kessel.
II „ Konstanty Piotrowski.
Sekretarz: Józef Dardziński.
Skarbnik: Stanisław Rawski.
Referent ubez.: Leonard Kühn.
Członkowie Zarządu: Stanisław Raganowicz, Władysław Jursz, Józef Stolni, Franciszek Miłaszewski.

3. Suwałki (ul. Rynkowa 75):

Prezes: inż. Władysław Muzolf.
I Wiceprezes: Franciszek Hołodko.
II „ Franciszek Ciborowski.
Sekretarz: Edward Szwarz.
Skarbnik: Czesław Maciejewski.
Członkowie Zarządu: Jan Lonek, Antoni Wołkowicz, Sobestjan Matykowski, Serafin Protasiewicz.

4. Sokółka (Starostwo):

Prezes: Marek Ryszka.
I Wiceprezes: Stefan Wołski.
II „ dr. Stefan Tarasiewicz.

III Wiceprezes: Józef Hościlo.
Sekretarz: Stanisław Tylman.
Skarbnik: Julian Damięcki.
Członkowie Zarządu: Adolf Dziaduła, Kazimierz Pawełko.

5. **Wółkowysk** (ul. Zamkowa 5):

Prezes: Alojzy Kaczmarczyk, starosta.
I Wiceprezes: mjr. w s. s. Władysław Kozubski, burmistrz.
II „ Bohdan Budzyna-Dawidowski (prezes Z. O. R.).
Sekretarz: Kazimierz Kowalewski (Zw. Rew.).
Skarbnik: Sergjusz Tacki (Zw. Rew.).
Referent ubezp.: Sergjusz Pienkowski (Z. O. R.).
Członkowie Zarządu: Fr. Tressenberg (wiceprezes Z. O. R.), Onufry Busdrecki (prezes Kolej. P. W.).

6. **Augustów** (ul. Wierzbowa 1):

Prezes: Zygmunt Leplawy.
I Wiceprezes: Roman Rutkowski.
Sekretarz: Antoni Choroszewski.
Skarbnik: Bronisław Leplawy.
Referent ubezp.: Wacław Rappel.
Członkowie Zarządu: Izydor Potapowicz, Józef Rutkowski, Jan Maliszewski, Piotr Zienkiewicz.

7. **Bielsko Podlaskie** (ul. Mickiewicza 20):

Prezes: Wacław Jeśman.
I Wiceprezes: Jerzy Zakrzewski.
II „ Antoni Liwoch.
Sekretarz: Józef Olszewski.
Skarbnik: Antoni Roth.
Referent ubezp.: Teofil Galiński.
Członkowie Zarządu: Bazyli Ciemnicki, Stanisław Woliński, Witold Jasiński, Dymitr Komorowski.

8. **Ostrów Mazow.** (ul. Warszawska 22):

Prezes: Stanisław Sass.
I Wiceprezes: inż. Jan Amow.
Sekretarz: Adam Zukowski.
Skarbnik: Józef Sokołowski.
Członkowie Zarządu: Dr. Eugenjusz Rytel, Kazimierz Mićkiewicz, Włodzimierz Gadomski.

9. **Grodno** (ul. Jagiellońska 12):

Prezes: Konstanty Terlikowski, poseł.
I Wiceprezes: Antoni Balingier.
II „ Edmund Kunda.
Sekretarz: Otton Butkiewicz.
Skarbnik: Kazimierz Olech.
Referent ubezp.: Józef Bachmiński.

Brak danych o składzie Zarządów z powiatów: Ostrołęki, Grajewa i Wysocko-Mazowiecka.

Ilość sfederowanych na terenie województwa ,według organizacji wchodzących w skład Federacji wojewódzkiej przedstawia się następująco:

	Sfederowanych (ogółem)	Ubezpieczonych	Należących do P. W. i W. F.
1. Związek Oficerów Rezerwy . . .	351	30	121
2. „ Rezerwistów . . .	6.907	129	2.266
3. Ogólny Związek Podoficerów Rezerwy R. P.	572	112	139
4. Związek Legjonistów Polskich . .	195	9	—
5. „ Peowiaków	1.269	13	50
6. „ Inwalidów Wojennych	1.482	13	2
7. Legja Inwalidów W. P.	143	3	—
8. Centralny Związek Osadników Wojskowych	1.465	—	62
9. Związek b. Ochotników Armji Polskiej	591	19	46
10. Związek b. Uczestników I Korpusu W. P. na Wschodzie	40	—	40
11. Stowarzyszenie Obrońców Kreśców Wschodnich	122	—	—
12. Legja Podchorążych Rez.	16	—	6
13. Związek Oficerów w stanie spoczynku	11	—	—
Ogółem	13.164	328	2.732

Wojewódzka Federacja posiada własny lokal, z którego korzystają wszystkie miejscowe organizacje, wchodzące w skład Federacji. Występuje z interwencją w różnych sprawach związkowych i udziela pomocy bezrobotnym członkom. Udziela subwencji w miarę możliwości Powiatowym Federacjom. Bierze udział czynny tak wewnątrz, jak i na zewnątrz we wszystkich uroczystościach narodowych, jako to w dniu 11 i 29 listopada, w dniu imienin Marszałka Piłsudskiego, w dniu 3-go Maja, w dniu Święta Morza i t. p. jak również we wszystkich akcjach filantropijnych i społecznych.

Bardzo żywą działalność wykazuje Zw. Rezerwistów i b. Wojskowych, który powiększa swoje oddziały, jak również przejawia działalność w wyszkoleniu wojskowym.

Związek Peowiaków, który wykazuje pomoc filantropijną, prowadził dożywianie dzieci w jednej z miejscowych szkół powszechnych, zasilając przytem najbiedniejsze dzieci w odzież, oraz wysłał własnym kosztem kilkoro dzieci na półkolonje letnie, zarazem w miarę możliwości przychodzi z pomocą materialną bratnim organizacjom, jak Związkowi Strzeleckiemu.

Związek Oficerów Rezerwy pogłębia wiedzę wojskową wśród swych członków i urządza często strzelanie.

Wojewódzka Federacja zorganizowała pochody w dniu 27. IX. b. r., t. j. w przeddzień otwarcia subskrypcji Pożyczki Narodowej. Przyczyniła się do ufundowania sztandaru dla Okręgu Związku Legionistów w Białymstoku.

Członkowie Federacji biorą udział w zdobywaniu państwowej odznaki sportowej (P. O. S.).

We wrześniu b. r. Zarząd Wojewódzki Federacji zorganizował Delegaturę Oszczędnościowo-ubezpieczeniową pod kierownictwem emer. pułk. Antoszewicza, który ma do pomocy 2 członków Federacji. Powołanie do życia tej delegatury daje możność wzmożenia akcji ubezpieczeniowej.

Augustów

Federacja Powiatowa reprezentowana była w Powiatowym Komitecie Pożyczki Narodowej przez swego przedstawiciela. W dniu 1 października r. b. urządzony został w Augustowie pochód propagandowy na rzecz Pożyczki Narodowej.

Zarząd Federacji subskrybował Pożyczkę w wysokości 100 zł. Członkowie sfederowanych Związków indywidualnie w miarę możliwości wzięli udział w pożyczce.

Białystok

Na terenie m. Białegostoku są następujące związki:

1.	Związek Oficerów Rezerwy	130	członków
2.	„ Podoficerów Rezerwy	150	„
3.	„ Rezerwistów	400	„
4.	„ Legionistów Polskich	70	„
5.	„ Peowiaków	90	„
6.	„ Inwalidów Wojennych R. P.	340	„
7.	Legja Inwalidów W. P.	125	„
8.	Związek b. Ochootników A. P.	315	„
9.	„ b. Uczestników I Korp. W. P. na Wschodzie	40	„
Ogółem — członków związków sfederowanych		1.660	

Bielsk Podlaski

1) Związek Rezerwistów prowadzi ożywioną działalność w kierunku organizowania nowych placówek. Staraniem Związku urządzony był uroczysty obchód „Święta Morza“ w ważniejszych ośrodkach powiatu. Ponadto stara się zapewnić swym członkom bezrobotnym pracę. W okresie sprawozdawczym członkowie Związku zdobyli 128 P. O. S., oraz 158 odznak strzeleckich. Po-

szczególne Koła wzięły udział w subskrypcji Pożyczki Narodowej na łączną sumę 450 zł.

2) Związek Inwalidów Woj. poza niesieniem pomocy moralnej i materialnej swym członkom, innej działalności nie przejawiał.

3) Związek Oficerów Rezerwy działalności nie wykazuje.

4) Koło P. O. W. w Siemiatyczach współpracuje ze Związkiem Rezerwistów na niwie społecznej. W okresie sprawozdawczym przeprowadziło akcję zbierania funduszu na budowę pomnika poległym P. O. W. W tymże okresie 5 członków Koła zdobyło odznaki strzeleckie.

5) Stow. b. Obrońców Kresów Wschodnich współpracuje ze Związkiem Rezerwistów, bierze udział w uroczystościach państwowych, oraz prowadzi akcję w kierunku zabezpieczenia pracy swym członkom.

Ostrów Mazowiecki

W okresie sprawozdawczym Z. O. R. nie stracił na liczebności członków, ani się nie powiększył, zaś Związek Rezerwistów wykazał sprężystą organizację tylko na terenie Koła Ostrów Maz. gdzie stan liczebny wzrósł z 80 do 300 członków. P. O. W. straciło 3 członków wskutek przeniesienia do innych miast, natomiast Związek Inwalidów R. P. utracił 242 członków z rozmaitych przyczyn (wykreślenie z list z powodu nieplacenia składek).

Na terenie tutejszym największą żywotność okazuje Związek Rezerwistów, przez ćwiczenia, udział w defiladach i życiu społecznym i oświatowym.

Brak dokładnych sprawozdań z Zarządów poszczególnych Kół tłumaczy się tem, że prezydjum Federacji przez blisko pół roku zdekompletowane (brak sekretarza i prezesa), a zatem ewidencja nie była prowadzona.

Sokółka

W roku sprawozdawczym, podobnie jak i w latach poprzednich, punkt ciężkości prac przeniesiony został na zarządy sfederowanych związków.

1) Związek Rezerwistów: stanowi najsilniejszą liczebnie i organizacyjnie jednostkę. Liczy obecnie 15 kół gminnych, do których ogółem należy 1.037 członków czynnych (w tem 7 oficerów rezerwy, 3 podchorążych i 26 podoficerów rez.). Akcja wojskowo-szkoleniowa spoczywa w rękach Komendy Powiatowej, pozatem przy każdym Kole pozostają komendanci, którzy na miejscu szkolą zrzeszonych rezerwistów. Z pośród wymienionych Kół wyróżnia się najbardziej sprawnością wojskową Koło sokólskie i janowskie (każde liczy około 150 członków czynnych). Zrzeszeni w Zwią-

zku Rez. posiadają w przeważnej większości własne umundurowanie.

W dniu 9. VII. r. b. staraniem Zarządu Powiatowego Z. R. odbyło się w Sokółce uroczyste poświęcenie nowoufundowanego sztandaru Związku Rez., w obecności komendanta gł. Z. R. wojewody Zyndram-Kościąłkowskiego. Czynni członkowie Zw. Rez. z całego powiatu wystąpili w pełnym umundurowaniu w liczbie około 1.000 osób.

Związek Rez. posiada 3 własne strzelnice małokalibrowe i przeprowadza ćwiczenia oraz konkursy strzeleckie. Ostatnio duża liczba członków Z. R. zdobyła „Oznakę strzelecką“ i „P. O. S.“. Związek posiada własną orkiestrę dętą przy Kole w Dąbrowie.

Podobnie jak w latach ubiegłych Zarząd Powiat. Z. R. prowadzi akcję samopomocową dla członków w formie zniżkowej pomocy lekarskiej u czterech lekarzy samorządowych, pomoc prawną u miejscowego adwokata (członka Z. R.) oraz pośrednictwo pracy przy robotach drogowych.

Związek Rez. brał czynny udział w akcji subskrypcji Pożyczki Narodowej na terenie powiatu, a ostatnio bierze czynny udział w pracach przygotowawczych do wyborów samorządowych.

2) Związek Legionistów Polskich liczy 19 członków.

3) Związek Peowiaków liczy 6 członków.

4) Związek Inwalid. Woj. R. P. liczy 152 członków. Prowadzi akcję samopomocową. Działalność wewnętrzna ogranicza się do wystąpień w czasie uroczystości narodowych.

Wołkowysk

W skład Federacji Powiatowej wchodzi następujące organizacje b. wojskowych:

1.	Związek Oficerów Rezerwy	65	członków
2.	„ Podoficerów Rezerwy	52	„
3.	„ Rezerwistów	405	„
4.	„ Legionistów	62	„
5.	„ Peowiaków	15	„
6.	„ Osadników Wojskowych	1.095	„
7.	„ Inwalidów Wojennych	293	„

Ogółem . . . 1.987 członków

Zgodnie z dyrektywami Zarządu Pow. Federacji, poszczególne zarządy podejmowały szereg prac, a mianowicie:

a) Związek Legionistów zainicjował i prowadzi akcję uporządkowania grobów poległych żołnierzy na terenie całego powiatu, za pośrednictwem zaś „Tygodnika Wołkowyskiego“ zbierane są ofiary na ten cel.

b) Związek Rezerwistów prowadzi wzmoczoną akcję organizacyjną na terenie całego powiatu. Liczy już obecnie 12 Kół i zapoczątkowana jest akcja tworzenia oddziałów ćwiczebnych — umundurowanych.

c) Związek Oficerów Rezerwy organizuje ćwiczenia aplikacyjne, odczyty, imprezy i zebrania towarzyskie. Poza tem w porozumieniu z 3 p. strz. konnych zorganizował kurs szermierki i jazdy konnej. Organizuje także zawody strzeleckie i zawody na P. O. S.

d) Związek Osadników przeprowadzał lustrację osad i brał udział w pracach nad skonwertowaniem krótkoterminowych zadłużeń w instytucjach kredytowych. Podjął akcję prowadzenia samowystarczalnych wzorowych gospodarstw osadniczych, a także rozwija propagandę w kierunku sadzenia drzewek przy drogach.

e) Związek Inwalidów rozwija działalność w kierunku zapewnienia swym członkom opieki. Bierze udział w życiu społecznem.

b) Związek Podoficerów Rezerwy i Związek Peowiaków są w stadium reorganizacji.

Pozatem, w okresie sprawozdawczym, odbywały się na terenie poszczególnych związków zawody strzeleckie i zawody na P. O. S.

Województwo Kieleckie

Kielce — gmach Starostwa, tel. 2.

ZARZĄD WOJEWÓDZKI

Prezes — mgr. Stefan Artwiński (P. O. W.).

I wiceprezes — Stanisław Kłoskowski (Zw. Rezerwistów) rtm, rez.

II wiceprezes — Marjan Jaskólski (Zw. Inwalidów Wojennych).

III wiceprezes — I. Siewiński major rezerwy (Z. O. R.).

Sekretarz — Marjan Osadnik (P. O. W.).

Skarbnik — Franciszek Sowiński (Zw. Legionistów).

Członkowie Zarządu: H. Kintopf (Zw. Rez.), I. Plebanek (P. O. W.), I. Szymański (P. O. W.), Mieczysław Małolepszy, S. Gogół (Ogólny Zw. Podof. Rez), K. Tomczyk, Cz. Machura (Zw. Legj.), Marjan Pruba (Z. O. R.).

WOJEWÓDZKA BRATNIA POMOC:

Inż. Wł. Rogiński, dyrektor Kolei Państwowych; T. Brzęk Osiński, sekretarz generalny B. B. W. R.; poseł dr. I. Barański; inż. Madejski, dyr. Funduszu Pracy, poseł; inż. Z. Sowiński, poseł; Ignacy Ziętek; inż. Raczyński, naczelny dyrektor Starachowickich Zakł. Górn.; Marjan Pruba.

ZARZĄDY POWIATOWE.

1. Busko-Zdrój (Rynek Nr. 17, tel. 20):

Prezes dr. Zygmunt Zubr.

I wiceprezes — K. Gałdziński.

II „ — Antoni Motyl.

Sekretarz — Daniel Zarębski.
Skarbnik — Lucjan Orłowski.

2. **Częstochowa** (ul. Dąbrowskiego N. 4, tel. 78) :

Prezes — ppułk. w st. sp. Hałaciński Andrzej
I wiceprezes — Z. Kachelski.
II wiceprezes — T. Majer.
Sekretarz — Andrzej Baryła.
Skarbnik — Tajster Hubert.

3. **Jędrzejów** (ul. Klasztorna N. 24, tel. 8) :

Prezes — inż. St. Kapela.
I wiceprezes — Stanisław Gajos.
Sekretarz — Zienkiewicz Zdzisław.
Skarbnik — Paweł Domagała.

4. **Kozienice** (Starostwo) :

Komisarz mjr. w st. sp. Wł. Dziadosz.

5. **Końskie** (ul. Kilińskiego 2, tel. 2) :

Prezes — M. Szymański.
I wiceprezes — R. Mrowiński.
II wiceprezes — T. Głowiak.
Sekretarz — W. Sobczyński.
Skarbnik — W. Łasiński.
Komendant — kpt. Markowski.

6. **Kielce** (ul. Sienkiewicza 67) :

Prezes — K. Tomczyk.
I wiceprezes — W. Krzyżkiewicz.
II wiceprezes — Czesław Machura.
Sekretarz — Ornoch Henryk.
Skarbnik — J. Jaworski.

7. **Miechów** (ul. Marszałka Piłsudskiego N. 2) :

Prezes — Tomasz Kozłowski, poseł na Sejm R. P.
I wiceprezes — Kazimierz Tarło-Wydrychiewicz.
Sekretarz — Władysław Summ.
Skarbnik — Bronisław Tustanowski.

8. **Olkusz** (Starostwo) :

Prezes — Stefan Gliszczyński, starosta.
I wiceprezes — Fr. Zbieg, wiceburmistrz m. Olkusza.
Sekretarz — Stanisław Harasymowicz.
Skarbnik — dr. Jan Lubczyński.

9. **Pińczów** (Starostwo) :

Prezes — K. Dziembowski, starosta.
Wiceprezes — R. Sztukiel.
Sekretarz — I. Książek.
Skarbnik — Fr. Krawczyński.

10. Radom (ul. Jacka Malczewskiego N. 16):

Prezes — M. Osiński.
I wiceprezes — I. Ziębiński.
II wiceprezes — Edward Kasprzykowski.
Sekretarz — Stanisław Krysiński.
Skarbnik — Marjan Płaskociński.

11. Wierzbnik (Starostwo):

Prezes: Lucjan Musiał, zastępca starosty.
I Wiceprezes: inż. Bronisław Kwieciński.
II „ Stanisław Rek.
Sekretarz: Lesiowski Donat.
Skarbnik: Jan Zygałdo.

12. Zawiercie (ul. Towarowa 28).

Prezes: Kazimierz Badowski.
Wiceprezes: dr. Ł. Michnowski.
Sekretarz: M. Sawicki.
Skarbnik: Kuc Stanisław.

ZARZĄDY GRODZKIE

13. Skarżysko-Kamienna (ul. 3 Maja 40, tel. 61).

Prezes: mjr. Matuszewski Leonard.
I Wiceprezes: inż. Ludwik Milke.
II „ inż. Jan Nadolski.
Sekretarz: Jan Majewski.
Skarbnik: Fr. Tadcowski.

ZARZĄDY GMINNE

14. Mirzec, (pow. iłżecki).

Prezes: Niwicki Konrad.
Wiceprezes: Wojciech Strzelech.
Sekretarz: Ksawery Woźniakowski.
Skarbnik: Józef Wiatr.

15. Styków, (pow. iłżecki).

Prezes: Julian Juskiewicz.
Wiceprezes: Kama Jan.
Sekretarz: Józef Kosiarski.
Skarbnik: Kusiak Aleksander.

16. Krynki, (gm. Kunów, pow. opatowski).

Prezes: I. Juskiewicz.
Wiceprezes: Henryk Soltysiak.
Sekretarz: Stanisław Zawłocki.
Skarbnik: Jan Zaczek.

Federacja na terenie województwa Kieleckiego grupuje 11 związków b. wojskowych, a mianowicie: 1) Związek Oficerów Rezerwy, 2) Ogólny Związek Podoficerów Rezerwy, 3) Zw. Rezerwistów, 4) Zw. Legjonistów Polskich, 5) Zw. Peowiaków, 6) Zw. Powstańców Śląskich, 7) Zw. Kaniowczyków i Żeligowczyków, 8) Zw. b. Uczestników Wojskowej Straży Kolejowej R. P., 9) Zw. Inwalidów Wojennych R. P., 10) Legja Inwalidów Wojsk Polskich, 11) Zw. Ochotników Armji Polskiej — i liczy ogółem 14.505 członków; w tem umundurowanych 3.200.

Od chwili zatem założenia Wojewódzkiej Federacji (8. X. 1928 r.), liczba jej członków z początkowej cyfry 8.000 wzrosła o 80 proc.

Przez okres pięcioletni swego istnienia Federacja zdołała ugruntować swe wpływy w miejscowem społeczeństwie, przede wszystkim w kołach b. wojskowych, zwłaszcza w większych ośrodkach, jak, m. m. Kielce, Radom, Częstochowa, oraz w Wojskowych Zakładach przemysłowych (Skarżysko, Zagożdżon — Pionki).

Działalność Wojewódzkiej Federacji i jej placówek przejawiała się w następujących momentach:

1) przeprowadzenie wyborów nowych władz we wszystkich Powiatowych Federacjach, w myśl postanowień statutu. W słabszej organizacyjnie Pow. Federacji Kozienickiej Zarząd został rozwiązany i wyznaczono komisarza Pow. Federacji w osobie majora w st. sp. Wł. Dziadosza;

2) kreowano stanowisko inspektora Woj. Federacji (inż. A. Wyporek, kpt. rez.), który dokonał już szeregu inspekcji w Pow. Federacjach.

3) zorganizowano 3 Gminne Federacje w ośrodkach skupiających dostateczną ilość członków.

4) odbyto konferencję wojewódzką w sprawie ubezpieczeniowej przy udziale przedstawicieli przemysłu i w obecności delegata Głównego Zarządu. Ilość ubezpieczonych w chwili obecnej wynosi 4.812 osób;

5) Wojewódzkie i Powiatowe Bratnie Pomoce w okresie sprawozdawczym uzyskały pracę dla bezrobotnych członków Federacji: 162 pracowników umysłowych, 960 pracowników fizycznych.

Interwencją swą Federacja zapobiegła redukcjom swych członków w 23 wypadkach, bezskuteczną interwencją okazała się w 4 wypadkach.

W życiu ogólnospołecznem Woj. Federacja w okresie sprawozdawczym występowała kilkakrotnie, biorąc udział w obchodach i uroczystościach ogólnonarodowych. Wydatną rolę odegrała Federacja w ostatnio prowadzonej akcji Pożyczki Narodowej, organizując w Kielcach i w innych ośrodkach Województwa

pochody propagandowe, oraz apelując do społeczeństwa żywym słowem i przykładem swych członków w subskrybowaniu Pożyczk.

Pożegnanie b. prezesa Wojew. Federacji, starosty Borysowicza (X) przeniesionego do Sieradza Obok siedzi obecny prezes p. Artwiński (XX).

Województwo Krakowskie

Kraków — ul. Basztowa 22, tel. 137-87.

ZARZĄD WOJEWÓDZKI

Prezes, dr. Stanisław Klimecki (Zw. Legionistów).

Wiceprezes, inż. mjr. rez. Bolesław Skąpski (Zw. Oficerów Rez.).

Sekretarz, nac. mjr. w st. sp. Władysław Błażewicz (Zw. Rezerwistów).

Skarbnik — vacat.

Ref. ubezp. oszczęd. — vacat.

Członkowie zarządu: prof. Odo Bujwid (Zw. Rez.), Ludwik Strojek (Zw. Leg.), Ludwik Gronuś (Zw. Sybir.), Andrzej Pelech (Zw. Inwalid.), Adam Fałiszewski (Legja Inw.), Teodor Krajewski (Zw. Podoficerów Rez.), wizytator Władysław Kabaciński (POW).

FEDERACJE POWIATOWE

1. Biała (Plac Wolności 7):

Prezes — dr. Stanisław Alberti (Zw. Legjon.), Starosta powiat.

Wiceprezes — prof. Franciszek Lubaś (Zw. Legjon.).
Sekretarz — Michał Oczkowski (Zw. Rezerwistów).

Zw. Inwalidów	1.110 członków
„ Legjonistów	245 „
„ Ofic. Rez.	79 „
„ Rezerwistów	549 „
„ Powst. Śląskich	39 „
P. O. W.	26 „
Razem	<u>2.048 członków</u>

2. Bochnia (Zarząd Powiat. Federacji w reorganizacji):

Zw. Ofic. Rez.	21 członków
Zw. Legjonistów	48 „
Zw. Rezerwistów	94 „
Zw. Inwalidów	181 „
Razem	<u>344 członków</u>

3. Brzesko (Zarząd Powiat. Federacji w reorganizacji):

Zw. Inwalidów	580 członków
---------------	--------------

4. Chrzanów (Gimnazjum męskie):

Prezes — prof. poseł Tadeusz Gdula (Zw. Ofic. Rez.).
Wiceprezes — prof. Józef Gruszczyński (Zw. Ofic. Rez.).
Sekretarz — Tadeusz Gruszczyński (Zw. Podofic. Rez.).

Zw. Ofic. Rez.	77 członków
„ Legjonistów	251 „
„ Rezerwistów	881 „
„ Inwalidów	1.231 „
„ Podofic. Rez.	102 „
„ Powst. Śląskich	251 „
P. O. W.	27 „
Razem	<u>3.520 członków</u>

5. Dąbrowa k. Tarn. (Zarząd Powiat. Federacji w reorganizacji):

Zw. Ofic. Rezerwy	6 członków
„ Inwalidów	130 „
„ Rezerwistów	19 „
Razem	<u>155 członków</u>

6. Gorlice (Starostwo).

Prezes — vacat.
Wiceprezes — dr. Antoni Ślebodziński (Zw. Ofic. Rezerwy).
Sekretarz — Bazyl Dupiera (Zw. Rezerwistów).

Zw. Ofic. Rezerwy	41 członków
„ Legjonistów	39 „
„ Rezerwistów	378 „
„ Inwalidów	698 „
Razem	<u>1.156 członków</u>

7. Jasło (ul. Mickiewicza 48):

Prezes — prof. Jakób Kuska (Zw. Ofic. Rez.).
 Wiceprezes — Kazimierz Jakliński (Zw. Legionistów).
 Sekretarz — Michał Wodyński (Zw. Rezerwistów).

Zw. Ofic. Rez.	57 członków
„ Legionistów	25 „
„ Rezerwistów	130 „
„ Inwalidów	741 „
„ Podofic. Rez.	35 „
Razem	<u>988 członków</u>

8. Kraków miasto i powiat. Zarząd Powiat. Federacji nie istnieje, poszczególne Związki sfederowane podlegają wprost Zarządowi Wojewódzkiemu, delegując do Zarządu tegoż swoich przedstawicieli:

Zw. Ofic. Rezerwy	412 członków
„ Legionistów	997 „
„ Rezerwistów	2.478 „
„ Inwalidów	1.958 „
„ Podofic. Rez.	137 „
„ Sybiraków	59 „
Legja Inwalidów	312 „
I-sze Tęwo Weteranów Polsk.	109 „
P. O. W.	115 „
Razem	<u>6.577 członków</u>

9. Limanowa (ul. Piłsudskiego, Sąd):

Prezes — Stanisław Mroczkowski (Zw. Ofic. Rez.).
 Wiceprezes — Franciszek Mikula (Zw. Inwalidów).
 Sekretarz — dr. Józef Stankiewicz (Zw. Ofic. Rez.).

Zw. Ofic. Rez.	27 członków
„ Legionistów	24 „
„ Inwalidów	478 „
Razem	<u>529 członków</u>

10. Mie'ec (Starostwo):

Prezes — vacat.
 Wiceprezes — Bronisław Kucha (Zw. Legionistów).
 Sekretarz — Leon Lachnit (Zw. Rezerwistów).

Zw. Ofic. Rez.	17 członków
„ Legionistów	24 „
„ Inwalidów	324 „
„ Rezerwistów	150 „
P. O. W.	17 „
Razem	<u>532 członków</u>

11. Myślenice (Gimnazjum męskie):

Prezes — prof. Tadeusz Bursztyn (Zw. Ofic. Rez.).
 Wiceprezes — Kazimierz Piasecki (Zw. Inwalidów).
 Sekretarz — Jan Krzystaś (Zw. Legionistów).

Zw. Ofic. Rez.	87	członków
„ Legionistów	51	„
„ Inwalidów	597	„
„ Rezerwistów	59	„
	<hr/>	
Razem	743	członków

12. Nowy Sącz (Starostwo):

Prezes — dr. Maciej Łach, starosta (Zw. Ofic. Rez.).

Wiceprezes — Rudolf Dworzak (Zw. Legjon.).

Sekretarz — Jan Łobodziński (Zw. Inwalidów).

Zw. Ofic. Rez.	87	członków
„ Legionistów	133	„
„ Inwalidów	2.149	„
„ Rezerwistów	1.031	„
„ Podofic. Rez.	31	„
Legja Inwalidów	29	„
P. O. W.	32	„
	<hr/>	
Razem	3.492	członków

13. Nowy Targ (Starostwo):

Prezes — vacat.

Wiceprezes — gen. Mieczysław Linde (Zw. Ofic. Rez., Zakopane).

Sekretarz — Stanisław Staszek (Zw. Podofic. Rez.).

Zw. Ofic. Rezerwy	65	członków
„ Legionistów	279	„
„ Inwalidów	1.410	„
„ Rezerwistów	97	„
„ Podofic. Rez.	85	„
Legjon Śląski w Zakop.	67	„
	<hr/>	
Razem	2.003	członków

14. Ropczyce (siedziba w Pilźnie):

Prezes — Tadeusz Łubieński (Zw. Ofic. Rez.).

Wiceprezes — Zygmunt Pawlus (Zw. Ofic. Rez.).

Sekretarz — Jan Kaznowski (Zw. Rez.).

Zw. Ofic. Rezerwy	17	członków
„ Legionistów	29	„
„ Inwalidów	566	„
„ Rezerwistów	250	„
	<hr/>	
Razem	862	członków

15. Tarnów (ul. Krakowska 24):

Prezes — Inż. Franciszek Kruszyna (Zw. Legjonistów).

Wiceprezes — Michał Świdorski (Zw. Rezerwistów).

Sekretarz — Roman Hammer (Legja Inwalidów).

Zw. Ofic. Rezerwy	96	członków
„ Legionistów	207	„
„ Inwalidów	1.075	„
„ Rezerwistów	298	„
„ Powst. Śląskich	19	„
Legja Inwalidów	201	„
P. O. W.	29	„
	<hr/>	
Razem	1.928	członków

16. Wadowice (ul. 3 Maja):

Prezes — vacat.

Wiceprezes — Ignacy Wanicki (Zw. Rezerwistów).

Sekretarz — Tadeusz Czeppe (Zw. Rezerwistów).

Zw. Ofic. Rezerwy	16 członków
„ Legionistów	84 „
„ Inwalidów	1.683 „
„ Rezerwistów	1.851 „
P. O. W.	9 „

Razem 3.643 członków

17. Żywiec (Starostwo):

Prezes — Michał Widlarz (Zw. Rezerwistów).

Wiceprezes — dr. Wojciech Pepera (Zw. Rezerwistów).

Sekretarz — Julian Styczyński (Zw. Ofic. Rez.).

Zw. Ofic. Rezerwy	84 członków
„ Legionistów	151 „
„ Inwalidów	869 „
„ Rezerwistów	180 „

Razem 1.284 członków

Koło Wieliczka:

Prezes — prof. Dr. Jan Korpala.

Sekretarz — Józef Lewiński.

Zw. Ofic. Rezerwy	35 członków
„ Legionistów	89 „
„ Inwalidów	270 „
„ Rezerwistów	40 „
P. O. W.	12 „

Razem 446 członków

Istniejące na terenie województwa organizacje b. wojskowych mają ogółem następującą liczbę członków:

1. Związek Oficerów Rezerwy	1.138	członków
2. Stowarzyszenie Rezerwistów	8.445	„
3. Ogólny Związek Podoficerów Rezerwy R. P.	390	„
4. Związek Legionistów Polskich	2.669	„
5. Związek Powstańców Śląskich	309	„
6. Związek Peowiaków	295	„
7. Legja Inwalidów W. P.	542	„
8. Stowarzysz. Legion Śląski w Zakopanem	67	„
9. Związek Sybiraków	92	„
10. Związek Inwalidów Wojennych R. P.	15.418	„
11. I-sze T-zwo Weteranów p. p. Marsz. Pił- sudskiego	109	„
Ogółem	29.474	członków

Poszczególne Zarządy Powiatowe Federacji oraz związki sfederowane, istniejące w Krakowie, brały udział we wszystkich poczynaniach państwowych i społecznych oraz różnego rodzaju uroczystościach państwowych, narodowych i lokalnych, a więc: w manifestacji przeciw zakusom niemieckim, w uroczystościach ku czci Wyspiańskiego, 70-lecia powstania styczniowego, w manifestacyjnych protestach przeciw zakusom Hitlera, powitaniu i przyjęciu w Krakowie, Wieliczce, Zakopanem i Gorlicach wycieczki b. kombatanów lotaryńskich i alzackich, 25-lecia walki czynnej i 13-tej rocznicy kadrówki, w nabożeństwie żałobnym za ś. p. Prezydentową Mościcką, w propagandzie przez zorganizowanie specjalnych pochodów i odczytów w związku z Pożyczką Narodową, oraz w Święcie Kawalerji z okazji 250-lecia Odsieczy Wiedeńskiej. Ponadto Powiatowe Zarządy brały udział we wszelkich lokalnych uroczystościach.

Na okres najbliższy projektowane jest zwołanie wszystkich prezesów Zarządów Powiatowych do Krakowa celem omówienia pracy P. W. w łączności ze Związkiem Rezerwistów, przez powierzenie tej pracy komendantowi Zw. Rezerwistów, będącemu jednocześnie komendantem P. W. Federacji, oraz zorganizowanie Powiatowych Zarządów tam, gdzie dotychczas z tych lub innych powodów wspomniane Zarządy przestały istnieć wzgl. nie wykazują żadnej działalności.

Województwo Lubelskie

Lublin— ul. Szpitalna 12.

ZARZĄD WOJEWÓDZKI

Prezes Dr. Wacław Drożdż (Zw. Ofic. Rez.).

I Wiceprezes Mikołaj Pajdowski (Zw. Legj.).

II „ Stanisław Lewicki (Kurator Okr. Szk. Lub.).

Sekretarz Józef Nazarewicz (Związek Ofic. Rez.).

Skarbnik Ludwik Słowakiewicz (Związek Rezerw.).

Ref. Ubezpiec. Józef Nazarewicz (Związek Ofic. Rez.).

Członkowie: Bocheński Jan (P. O. W.), Czapllicki Wincenty (Zw. Podof. Rez.), Dudziński Antoni (Zw. Inwal.), Jarzembowski Edward (Zw. Podof. Rez.), Kozak Józef (Legja Inwalidów W. P.), starosta Olearczyk Franciszek (Zw. Rez.), Sędzimir Dobrowolski Czesław (Zw. Osadn.), Zukiewicz Kazimierz (Legja Inwal.), oraz Latusek Antoni prezes Powiatowej Federacji w Lublinie.

ZARZĄDY POWIATOWE

1. Biała Podlaska, ul. Warszawska, Zamek.

Prezes — Bronikowski Andrzej.

Sekretarz — Nowakowski Stefan.

Skarbnik — Jasiński Franciszek.

2. **Chełm**, ul. 1 Maja 5.

Prezes — Pikulski Antoni.
Wiceprezes — Kalicki Józef.
Sekretarz — Tołwiński Feliks.
Skarbnik — Zimmer Jan.

3. **Hrubieszów**, Starostwo.

Prezes — starosta Marek Stanisław.
Wiceprezes — Kulikowski Witold.
Sekretarz — Czesław Sędzimir Dobrowolski.
Skarbnik — Lejman Waclaw.

4. **Krasnystaw**, lokal Związku, Podof. Rez.

Prezes — Wroński Bogusław.
Wiceprezes — Sadekowski Antoni.
Sekretarz — Wdowicki Stefan.
Skarbnik — Jaworowski Witold.

5. **Lublin**, ul. Narutowicza 7, lokal Zw. Inwalidów.

Prezes — Latusek Antoni.
Wiceprezes — Gdański Jan.
Sekretarz — Jarzembowski Edward.
Skarbnik — Bilkowski Emil.

6. **Łuków**, ul. Piłsudskiego 12.

Prezes — Warlik Gabryel.
Wiceprezes — Winkler Eligjusz.
Sekretarz — Adamiak Stanisław.
Skarbnik — Łaski Leon.

7. **Puławy**, ul. Kościelna 2.

Prezes — Korpet Władysław.
Wiceprezes — Szczyba Władysław.
Sekretarz — Czapla Kazimierz.
Skarbnik — Szymański Romuald.

8. **Siedlce**, ul. Piękna 34.

Prezes — Zdanowski Stanisław.
Wiceprezes — Bielecki Waclaw.
Sekretarz — Kaliciński Julian.
Skarbnik — Głuchowski Stefan.

9. **Tomaszów Lub.**, ul. Lwowska 55.

Prezes — Sobczyk Stefan.
Wiceprezes — Truchanowicz Antoni.
Sekretarz — Oktaba Franciszek.
Skarbnik — Judziel Edward.

10. **Włodawa**, ul. Piłsudskiego 29a.

Prezes — starosta Suchocki Andrzej.
Wiceprezes — Pawlak Józef.
Sekretarz — Krogulec Edward.
Skarbnik — Zatorski Artur.

11. Zamość, P. K. U.

Prezes — starosta Zamecznik Leon.

Wiceprezes — Krauze Zygfryd.

Sekretarz i skarbnik — Bogucki Kazimierz.

Na terenie miasta Lublina i województwa lubelskiego do Federacji wchodzi następujące związki:

1) Związek Oficerów Rezerwy	656 członków;
2) „ Legionistów Polskich	783 „
3) „ Peowiaków	1132 „
4) „ Inwalidów Wojennych	2797 „
5) „ Podoficerów Rezerwy	2239 „
6) „ Rezerwistów	3150 „
7) Legja Inwalidów Wojsk Polskich	554 „
8) Związek Osadników Wojskowych	1749 „
9) „ Uczestn. b. Wojsk. Str. Kol.	43 „

Sztandary posiadają następujące związki:

1) Związek Legionistów: Okręg i Oddział Lublin oraz Oddziały w Zamościu, Tomaszowie i Radzynie;

2) Związek Podoficerów Rezerwy: Oddział Lublin, Chełm, Krasnystaw i Siedlce;

3) Związek Inwalidów: Oddział Lublin, Chełm, Siedlce i Zamość.

4) Związek Peowiaków: Oddział Lublin, Lubartów, Chełm, Krasnystaw, Puławy i Tomaszów.

Sztandary federacyjne posiadają: Powiatowa Federacja w Siedlcach i Puławach.

Przeżywany ogólnie także i u nas kryzys gospodarczy b. ujemnie wpłynął na ruch ubezpieczeniowy, skutkiem czego dokonano za ledwie kilkanaście ubezpieczeń w Policji Państwowej.

Tak Federacja Wojewódzka, jak też i Powiatowe brały czynny udział we wszystkich uroczystościach i wystąpieniach nazewnątrz. Pozatem na szczególną uwagę zasługują uroczystości, zorganizowane wyłącznie przez Federację Wojewódzką, jak:

1) Uroczystość 70-lecia Powstania Styczniowego.

2) Obchód Imienin Marszałka Piłsudskiego, Wojew. Federacja zainicjowała i przeprowadziła we wszystkich Powiatowych Federacjach zbiórka na łódź podwodną Imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego. W wyniku tej akcji zebrano 1.409 zł. 44 gr.

3) Propaganda Pożyczki Narodowej, przez urządzenie pochodów propagandowych i zebrań.

Należy podkreślić fakt zorganizowania przez Powiatową Federację w Lublinie gimnazjum federacyjnego p. n. Koedukacyjne 8 klasowe Gimnazjum Wieczorowe dla dorosłych, liczące zgórą 100 uczestników, przeważnie członków sfederowanych związków. Uruchomione są klasy 4, 5, 6, 7 i 8. Opłata wynosi około 30 zł. miesięcznie. Wykłady są prowadzone w godzinach wieczorowych.

Województwo Lwowskie

Lwów — pl. Marjacki 4.

ZARZĄD WOJEWÓDZKI

Prezes: rtm. rez. Wojciech hr. Gołuchowski (Z. O. R.).
I Wiceprezes: mjr. rez. Krynicki Włodzimierz (Zw. Legj. i Z. O. R.).
II „ „ por. rez. inż. Lisowski Konrad (Zw. Obr. Lw. i Z. O. R.).
Sekretarz: por. rez. Lewicki Tadeusz (Z. O. R.)
Zastępca: Liehr Zdzisław (Legj. Śląski).
Skarbnik: Bakowski Franciszek (Zw. Inw. Wojen.).
Zastępca: Bielak Henryk, (Zw. Podofic. Rez.).
Członkowie Zarządu: mjr. rez. Nowakowski Jan Tadeusz i zastępca por. rez. dr. Lubaczewski Jan.

DELEGACI ZWIĄZKÓW

Og. Zw. Podofic. Rez.: Cwynar Karol, Bielak Henryk, oraz zastępcy: Zurawiecki Mikołaj, Prażłowski Justyn.

Zw. Leg. Pol. Okręg — poseł dr. Wojciechowski Bronisław, dr. Szumski Jan, oraz zastępcy dr. Rogowski Jan, prof. Reiss Zygmunt.

Zw. Peowiaków — mjr. Horodyński Ludwik, dr. inż. Płoński Władysław i zastępca dr. Kurzeja Bronisław.

Zw. Obrońców Lwowa — inż. Olszewski Antoni i zastępcy Wyżykowski Edward, Pankiewicz Andrzej.

Legja Inw. W. P. — Berdarich Marjan, Lasiota Stanisław i mjr. Mościński Gerard, inż. Kwolek Stanisław.

Legjon Śląski — inż. Nawrocki Jan, Nemetz Zdzisław i zastępca inż. Kwolek Stanisław.

Zw. Legjonistek P. — inż. Maleczyńska Emilja, Stankiewiczówna Irena i zastępcy Ekertówna Aleksandra, Lipartowa Wacława.

Zw. b. Uczestników Wojsk Straży Kolej. — Gogoł Adam, Chwałek Adam i zast. Nemetz Jan.

Zw. Ociemniałych Żołą. — poseł mjr. Wagner Edwin, por. Kłak Stanisław i zastępcy Ziemia Ksawery, Bogucki Wilhelm.

Zw. Inwalidów Wojenn. — mjr. Wagner Edwin, Bakowski Franciszek i zastępcy inż. Borowski Jan, Wrona Zygmunt.

Stow. Weteranów b. Armji Polskiej we Francji — Berwin Ludomir.

Korpus Wysłuzonych Wojskowych — Buczyński Józef, Lasiota Kazimierz.

Zw. Ofic. w st. spocz. — mjr. inż. Garczyński Tadeusz, kpt. Ochman Feliks, i zastępcy mjr. Mańkowski Jan, por. Nettig Tadeusz.

Zw. Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski — kpt. rez. dr. Zirler Izidor, kpt. rez. Kraus Jakób, i zastępcy por. rez. dr. Gruss Bernard, ppor. rez. dr. Schenker Emanuel.

ZARZĄDY POWIATOWE

1. Borysław. Skrytka pocztowa 107.

Prezes: por. rez. inż. Krygowski Mieczysław.

Wiceprezes: por. rez. Kwiatkowski z Pianowski Jan Janusz.

Sekretarz: por. rez. Tyszkiewicz Mieczysław.

Skarbnik: Murzyn Władysław.

2. Chodorów — Dworzec Kolejowy.

Prezes: por. rez. Katzer Lesław (Z. O. R)..

I Wiceprezes kpt. rez. dr. Skoczek Stanisław (Z. O. R.).

II Wiceprezes: kpt. rez. inż. Soj Jan Kanty (Z. O. R. i Zw. Inw.).
Sekretarz: Strzeżniewicz Stanisław (Zw. Obr. Lwowa).
Skarbnik: Potaszyński Marcin.

3. **Drohobycz**, Mickiewicza 34.

Prezes: dr. Zając Kazimierz.
Wiceprezes: Balicki Stefan.
Sekretarz: Launhardt Kazimierz.
Skarbnik: Grossner Kazimierz.

4. **Dobromil**, Nadleśnictwo.

Prezes: por. rez. inż. Cynk Stanisław (Z. O. R.).
I Wiceprezes: Janicki Aleksander.
II „ Chmaj Władysław.
Sekretarz: Assarabowski Władysław.
Skarbnik: Branderburger Teodor.

5. **Gródek Jagiell**, szkoła.

Prezes: por. rez. Lachowski Celestyn (Z. O. R.).
Wiceprezes: Vacat.
Sekretarz: Tarnowski Stanisław (Z. O. R.).
Skarbnik: Kostrzebski Stanisław (Zw. Inw.)

6. **Jarosław**, szkoła im. Piotra Skargi.

Prezes: por. rez. Janczewski Stanisław (Z. O. R.).
I Wiceprezes: ppor. rez. Chmura Józef (Zw. Legj. i Inw. Wojenn.),
II „ Wiśniowski Bronisław (Zw. Podof. Rez.).
Sekretarz: Gniewek Paweł (Zw. Podof. Rez.).
Skarbnik: kpt. rez. Łabudski Jan (Zw. Legj. Pol.).

7. **Krosno**.

Prezes: Trzyma Adam (Z. O. R.).
Wiceprezes: Vacat.
Sekretarz: Bogdański Zbigniew.
Skarbnik: Zygmunt Jan.

8. **Łańcut**, Państw. Gimnazjum.

Prezes: mjr. rez. Kocowski Klemens (Z. O. R.).
Wiceprezes: inż. Sadowy Stanisław.
Sekretarz: Jurkowski Leopold.
Skarbnik: Rutkowski Piotr.

9. **Przemyśl**, ul. Ks. Skargi 8.

Prezes: ks. Sapięha Leon (Z. O. R.).
Wiceprezes: Inż. Kieltyka Kazimierz (Zw. Legj.).
Sekretarz: dr. Bodnar Gustaw (Z. O. R.).
Skarbnik: kpt. em. Zaziemski Władysław (Zw. Legj. Inw. Wojen.).

10. **Przeworsk**.

Prezes: dr. Mojseowicz Roman (Zw. Leg. Pol.)
Wiceprezes: Pieniążek Antoni (Zw. Inw. Wojen.).

Sekretarz: Popowicz Włodzimierz (Zw. Legj. Pol.)
Skarbnik: Krzan Roman (Zw. Inw. Wojen.).

11. Rawa-Ruska.

Prezes: dr. Polakowski Józef (Z. O. R.).
Wiceprezes: Vacat.
Sekretarz: Nowak Hieronim (Zw. Inw. Wojen.).
Skarbnik: Golonka Władysław (Zw. Inw. Wojen.).

12. Sambor, ul. Kopernika 13.

Prezes: prof. Ekert Edward (Zw. Legj. Pol.).
Wiceprezes: prof. Rudnicki Stanisław (Z. O. R.).
Sekretarz: Darasz Emil (Zw. Legj. Pol.).
Skarbnik: Niewiadomski Stanisław (Zw. Inw. Wojen.).

13. Sanok, Sąd Okręgowy.

Prezes: dr. Skowroński Artur (Z. O. R.).
I Wiceprezes: Robak Adolf (Zw. Inw. Wojen.).
II „ Wisz Marjan (Zw. Legj. Pol.).
Sekretarz: Ekiert Michał (Zw. Podofic. Rez.).
Skarbnik: Posadzki Jan (Zw. Inw. Wojen.).

14. Tarnobrzeg.

Prezes: hr. Tarnowski Artur (Z. O. R.).
Wiceprezes: dr. Madej Leonard (Z. O. R.).
Sekretarz: Lipiński Władysław.
Skarbnik: Gładysz Józef.

Od 3 lat spoczywa kierownictwo Federacji w jednym ręku, w Zarządzie pracują z małymi wyjątkami ci sami ludzie.

Zarząd Wojewódzki będąc w ścisłym kontakcie z Zarządami Powiatowymi Federacji, z zreszceniami kombatanckimi, z władzami, jak również z organizacjami społecznymi, załatwił 598 spraw. W sprawach osobistych członków interwenjował Zarząd w 49 wypadkach.

W roku sprawozdawczym odbył Zarząd 14 posiedzeń, a reprezentacja jego, względnie wszystkie Związki na zlecenie Zarządu brały udział w uroczystościach, tak państwowych, jak też i rozlicznych stowarzyszeń.

O ile chodzi o wystąpienia Zarządu Federacji P. Z. O. O. w sprawach politycznych, to Zarząd Wojewódzki z uwagi na swe stanowisko w społeczeństwie i wśród byłych wojskowych, nie pragnąc być wciągnięty w wir walk partyjnych, obserwował następujące maksymy:

1) zachować bezwzględną powściągliwość i daleko idącą rezerwę wobec poczynań, zmierzających pośrednio lub bezpośrednio do zaangażowania naszej organizacji w walkę polityczną,

2) zarząd jest obowiązany do męskiego manifestowania naszej opinii we wszystkich sprawach, w których grę wchodzi oczywiście bezpieczeństwo i dobro Państwa i narodu polskiego,

3) wystąpienia zewnętrzne Federacji w innych okolicznościach nie mają miejsca i dlatego:

a) oficjalne przemówienia reprezentantów Federacji imieniem tejże muszą być opracowane na piśmie i uzyskać uprzednio za twierdzenie Prezydium Wojewódzkiego Zarządu,

b) jeden egzemplarz każdego przemówienia oficjalnego musi być przechowany w archiwum Wojewódzkiej Federacji,

c) członkowie zrzeszonych związków wojskowych i wygłaszający oficjalne przemówienia imieniem tych ostatnich, są obowiązani zaakcentować wyraźnie charakter delegata określonego Związku.

Agresywne wystąpienie Niemiec i zaostrzona propaganda w sprawie zablokowania Polsce dostępu do morza, spowodowały wydanie zarządzenia ze strony Federacji co do urządzenia we wszystkich powiatach Województwa Lwowskiego w dniu 28 czerwca 1932 r. wieców kombatanckich, celem napiętnowania tej wrogiej akcji i uchwalenia odpowiednich rezolucji.

W uroczystościach 10-lecia Małopolskiego Związku Ociemniałego Żołnierza „Spójnia“ brała Federacja żywy udział, a zwłaszcza zajął się specjalnie powitaniem prezesa Fidac'u gen. Góreckiego. Szczegóły znane z „Biuletynu“ Federacji.

Obchód rocznicy Obrony Lwowa Zarząd Federacji oraz zrzeszone Związki przeprowadzają pod egidą specjalnie powołanego Komitetu Obywatelskiego.

Zarząd Federacji podjął inicjatywę zorganizowania uroczystości Imienia Marszałka Piłsudskiego.

W rocznicę Konstytucji 3-go Maja wszystkie zrzeszenia kombatanckie bardzo licznym udziałem w pochodzie zmanifestowały polskość Lwowa.

Federacja brała też czynny udział w imprezach Dziesięciolecia L. O. P., w zorganizowaniu „Święta Morza“ i w szeregu innych uroczystości.

Z okazji „Tygodnia Śląsko-Wileńskiego“ zorganizował Zarząd Federacji wielką manifestację na pl. Marjackim.

Praca Federacji na ziemiach południowo-wschodnich w dziedzinie działalności społecznej skupiała się głównie na wydatnem popieraniu polskich zrzeszeń społecznych i tylko od wypadku do wypadku podejmowano inicjatywę, celem przeprowadzenia akcji, wchodzącej w zakres pracy społecznej.

Zarząd Federacji przeprowadzał na terenie zrzeszonych związków „Zbiórkę na fundusz szkolnictwa polskiego zagranicą“.

Następnie wypada wymienić żywy udział Zarządu w organizowaniu 70-tej rocznicy powstania styczniowego. Prezes Federacji rtm. hr. Gołuchowski był członkiem Komitetu Honorowego, wiceprezes

mjr. Krynicki przewodniczącym Komitetu Wykonawczego, inni zaś członkowie Zarządu pełnili funkcje w różnych sekcjach Komitetu Obywatelskiego.

Dnia 21 marca b. r. zwołało Prezydium tutejszej Federacji posiedzenie, celem zajęcia stanowiska w sprawie napaści pewnej części młodzieży akademickiej na oddziały Federacji i sztandary związkowe, powracające z obchodu manifestacyjnego dnia 18 marca 1933 r. Uchwalono znaną z prasy odezwę, a Prezydium Federacji zwróciło się do Rektoratów lwowskich wyższych uczelni z prośbą o zapobieżenie na przyszłość podobnym wybrykom.

W uroczystościach 25-lecia Związku Walki Czynnej i Związku Strzeleckiego bierze Zarząd Federacji i zrzeszone związki wybitny udział.

Federacja podejmuje akcję wysłania dzieci bezrobotnych i ubogich kombatantów na wywczasy letnie. Urządzenie loterii fantowej dało możność wysłania 24 dzieci na koszt Federacji na 4-tygodniowy pobyt na lotnisko koło Chyrowa.

Wydział samopomocowy w myśl opracowanego przez miejscową komisję programu miał się składać: z referatu samopomocy prawnej, z referatu pomocy lekarskiej i referatu gospodarczego.

Dla zrealizowania tych postulatów zamierza Federacja stworzyć spółdzielnię z takimi działami, jak 1) nabywanie gruntów, 2) budowa mieszkań, 3) ubezpieczenie posagowe, 4) ubezpieczenie pogrzebowe, 5) prowadzenie w charakterze referenta akcji ubezpieczeniowej Federacji, 6) nabywanie dla członków warsztatów pracy według ich zamierzeń i t. p.

Istnieje nadto referat pośrednictwa pracy przy Związku Legjonów Polskich.

Wydział oszczędnościowo-ubezpieczeniowy przerwał swą czynność z uwagi na powierzenie tej akcji na terenie tutejszego województwa referentom z Warszawy. Praca w P. W., będąca jednym z najważniejszych działów pracy zrzeszonych Związków, rozwija się w 2-ech kierunkach: w przydzielaniu komendantom P. W. instruktorów i prelegentów, i w doszkalananiu oficerów rezerwy względnie podoficerów rezerwy, przez urządzenie kursów, wykładów i odczytów.

Dział sportowy uprawiany jest w poszczególnych związkach zrzeszonych.

W roku sprawozdawczym powstały na terenie tutejszym i przystąpiły do Federacji następujące Związki:

1) Związek P. O. W., 2) Związek Oficerów w st. sp. Rz. P., 3) Związek Obrońców Podkarpacia w Borysławiu, 4) Stow. Weteranów b. Armji Polskiej we Francji i 5) Związek Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski.

Województwo Łódzkie

Łódź — ul. Piotrkowska 107.

ZARZĄD WOJEWÓDZKI

Prezes: dr. Bolesław Fichna (Zw. Peowiaków).

I Wiceprezes: dr. Chodaczek Józef (Zw. Ofic. Rez.).

II „ Kubalak Roman (Og. Zw. Podof. Rez.).

III „ Merkel-Wielozierski Zygmunt (Federacja Grodzka Łódź).

Sekretarz: Piątkowski Hipolit Ludwik (Zw. Rez.).

Skarbnik: Chmielowski Włodzimierz (Zw. Inwalidów Wojen. R. P.).

POWIATOWE FEDERACJE

1. **Brzeziny**, z siedzibą w Tomaszowie Maz., ul. Antoniego Nr. 5, prezes Borowski Marjan.

2. **Kalisz**, Magistrat Wydz. Podatk., sekretarz Piasecki Adam.

3. **Konin**, ul. 3-go Maja 66, sekretarz Kamasiak Stanisław.

4. **Łask**, z siedzibą w Pabjanicach, ul. Zamkowa 60, prezes Działkowski Józef.

5. **Łódź i Łęczyca**, z siedzibą w Zgierzu, ul. Prez. Narutowicza 26, Organizator Obwodowej Federacji Syska Czesław.

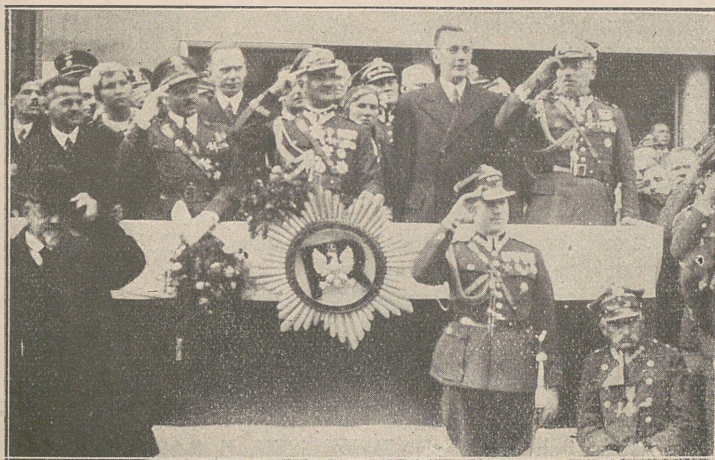
6. **Łódź**, Zarząd Grodzki Federacji, ul. Piotrkowska 107.

7. **Piotrków-Tryb.**, Starostwo, pokój Nr. 10.

8. **Turek**, adres: Pow. Kasa Oszczędn. Majoran Józef-dyr.

9. **Sieradz**, Inspekcja Szkolna, prezes Bartosz Władysław, inspektor.

10. **Wieluń**, Starostwo, prezes Nizankowski Tadeusz, starosta.

Na Święcie Federacji stoją podczas defilady od lewej strony: poseł Fichna, wojew. Kościalkowski, gen. Górecki, wojew. Hauke-Nowak, gen. Małachowski.

Dwa pokolenia na Święcie Federacji w Łodzi.

Stan liczebny członków sfederowanych województwa łódzkiego na dzień 1. X. 33 r. w poszczególnych związkach wynosi:

1) Związek Oficerów Rez.	747
2) Związek Rezerwistów	8.641
3) Og. Związek Podof. Rez.	1.847
4) Związek Legionistów Polskich	563
5) Związek Peowiaków	1.705
6) Związek Inwalidów Wojennych R. P.	2.883
7) Legja Inwalidów W. P.	555
8) Związek Weteranów Powstań Narodowych 1914/19	70
9) Stowarzyszenie Legion Śląski	406
10) Związek b. Uczestników Wojsk. Straży Kol. R. P.	51
11) Związek Tow. Powstańców i Wojaków D. O. K. VIII	5
12) Związek Marynarzy Rezerwy	60
13) Stow. Weteranów b. Armji Polskiej we Francji	123
14) Związek b. Ochotników Armji Polskiej	76
15) Związek Legionistek Polskich	80
16) Związek Of. i Urzędn. Wojsk. w st. sp.	128

Razem . . . 17.940

Z powyższych pracuje w P. W. i W. F. 8.225.

Województwo Nowogródzkie

z siedzibą w Baranowiczach

ZARZĄD WOJEWÓDZKI

Prezes: Stefan Świdzki, wojewoda nowogródzki.

I Wiceprezes: Jerzy Neugebauer, starosta w Baranowiczach.

I „ Zygmunta Głębski, adwokat.

III „ Jerzy Gorzkowski, poseł na Sejm.

Sekretarz: Mieczysław Baniewicz.

Skarbnik: Gustaw Budrewicz.

Członkowie: Andrzej Gibowski, Olszewski, Malski, M. Górski; dr. Leon Wadas, L. Knobeldorf, Mikołaj Mironowicz, Jarmulski Maksymiljan i delegaci zarządów powiatowych Federacji.

ZARZĄDY POWIATOWE

1. Baranowicze:

Prezes: Gustaw Burewicz.

I Wiceprezes: dr. Marjan Fiuto.

II „ Baltazar Stawowy.

Sekretarz: Eugenjusz Kapski.

Skarbnik: Edward Puzinowski.

Członkowie Zarządu: Jan Bortkiewicz, Bolesław Antczak, Kazimierz Kowalewski, Maksymiljan Jarmulski, Stanisław Gawlik, Janusz Płachecki, Zdzisław Olszewski, Mikołaj Mironowicz.

2. Lida:

Prezes: Henryk Bogatkowski.

I Wiceprezes Aleksander Achmatowicz.

II „ Józef Zadurski.

Sekretarz: Czesław Chelstowski.

Skarbnik: Zygmunt Grabowski.

Ref. ubezpiecz. oszczędn.: Władysław Strunicki.

P. o. kom.: Aleksander Achmatowicz.

3. Nieśwież:

Prezes Stanisław Rudnicki-Bipajło.

I Wiceprezes: Skotnicki Witold.

II „ Kulesza Jan.

Sekretarz: Kazimierz Packiewicz.

Skarbnik: Jankowiak Marjan.

Członkowie: Jerzy Zatrzyb, Czekański Alojzy, Kazimierz Malujło, Aleksander Pławski i Zygmunt Jarmoliński.

4. Nowogródek:

Prezes komisaryczny: dr. Leon Wadas.

Sekr. komis.: Józef Tołkacz.

Ref. ubezpiecz. oszczędn.: Stanisław Łuczyński.

5. Słonim:

Prezes: Zygmunt Głębski.

I Wiceprezes Waclaw Wojewódzki.

II „ Paweł Wutke.

Sekretarz: Józef Lewkiewicz.

Skarbnik: Górski.

Członkowie: Adolf Sarnecki, Januszewski, K. W. Grzymała, Stefan Muszelski, Kołodzian, Józef Stefanowicz, Czesław Dąbski, Bolesław Kozakiewicz, Kazimierz Pietranik.

6. Stołpce:

Prezes: poseł Jerzy Gorzkowski.

I Wiceprezes Mikołaj Dudziński.

II „ Feliks Moszczyński.

Sekretarz: Michał Czernobal.

Skarbnik: Edmund Nowacki.

Komendant: Stanisław Jaskorzyński.

Członkowie: Wincenty Tumiłowicz, Piotr Wiśniewski, Adam Portych, Dymitr Szpakowski, Michał Bildziukiewicz.

7. Szczuczyn:

Prezes: Piotr Dunin-Borkowski.

I Wiceprezes: Bolesław Lisowski.

II „ Romuald Tołpyho.

Sekretarz: Jan Pszeniczka.

Skarbnik: Roman Sidorowicz.

Ref. ubezp. oszczędn. Józef Wiewióra.

Członkowie: Moraczewski, Tadeusz Konopacki, Józef Wiewióra, Jan Zdziarko i Ludwik Salkiewicz.

8. Wołożyn:

Prezes: Stanisław Szwed.

Wiceprezes: Stefan Murza Murzicz.

Sekretarz: Leon Szablowski.

Skarbnik: Kazimierz Łyszczakowski.

Ref. ubezp. oszczędn.: Wincenty Poznowicz.

Zapoczątkowanie prac Wojewódzkiej Federacji i ich rozwój rozpoczęły się od marca 1932 r., t. j. od zwołania zarządu, który wyłonił prezydium, nadając mu nieograniczone pełnomocnictwa.

Prezydium powołało do współpracy 7 organizacji, istniejących na terenie województwa, a mianowicie: Zw. Ofic. Rez., Ogólny Zw. Podof. Ref., Zw. Legionistów, Zw. Inwalidów Wojen., Zw. Osadników, Zw. Rezerwistów i Legję Inwal. W. P.

Z 8 powiatów Federacji, wchodzących w skład województwa nowogrodzkiego, do początku roku 1932 powiaty baranowicki, stołpecki i nieświecki organizacyjnie nie przedstawiały żadnej wartości. Zarządy ich nie funkcjonowały. Powiaty słonimski i lidzki miały zaledwie kilka osób, uzewnętrzniających rzekomą swą pracę. Na terenie pow. szczuczynskiego powoli ruszał się Związek Rezerwistów, zaś pow. wołożyński stał na martwym punkcie, skupiając minimalną ilość osób w swoim gronie.

Odbyty w lecie 1932 r. w Baranowiczach walny zjazd delegatów wojewódzkiej Federacji P. Z. O. O. województwa nowogrodzkiego, na który przybyło 71 delegatów z 8-miu powiatów wojewódz-

stwa, dokonał formalnych wyborów zarządu, który następnie wyłonił prezydium.

Pierwszym zadaniem nowowybranego prezydium zarządu Wojew. Federacji było wprowadzenie w życie planu pracy, który polegał na:

1) uruchomieniu pracy P. W. i W. F. co następnie przejął Zw. Rez.,

2) wyznaczeniu przez prezydium zarządu na komendanta Woj. Federacji mjr. rez. Jerzego Neugebauera, któremu powierzono te prace w stosunku do wszystkich organizacji sfederowanych,

3) braniu czynnego udziału członków Federacji w życiu i pracach wszystkich organizacji, istniejących na terenie województwa,

4) pracy kulturalno-oświatowej (uruchomienie świetlic i t. p.),

5) zdyscyplinowaniu oddziałów,

6) umundurowaniu wszystkich członków Federacji, co w niektórych powiatach objęło już przeszło 20%,

7) zorganizowaniu funduszy,

8) zaewidencjonowaniu i podjęciu akcji ubezpieczeniowej.

Działalność zarządu wojewódzkiego w okresie sprawozdawczym wyraziła się w odbyciu 3 zebrań. Prezydium zarządu odbyło 4 posiedzenia. Okólników wydano 7.

Działalność poszczególnych powiatów:

Baranowicki: wyróżnia się intensywnością prac i wydajnością. W okresie sprawozdawczym zorganizował wycieczkę do Gdyni i Poznania oraz urządził poświęcenie sztandaru, ufundowanego przez miejscowy komitet obywatelski na czele z p. starościna T. Neugebauerową. W organizacji skupione są już wszystkie warstwy społeczne i obejmuje ona cały powiat. Prowadzi usilnie prace P. W.

Słonimski: podjął reorganizację, obecnie prowadzi intensywną pracę nad szerszym zorganizowaniem oraz zwrócił uwagę na akcję ubezpieczeniową.

Stołpecki: gros pracy leży na Zw. Rezerwistów, który ma zorganizowane silne oddziały P. W. wraz ze składnicą umundurowania.

Nieświeski: organizacja silna, obecnie organizuje Oddziały Krakusów.

Nowogródzki: dotychczas brak było ludzi, mogących pokierować pracą. Przez cały okres zarząd był komisaryczny. Prace organizacyjne obecny komisaryczny prezes podjął bardzo intensywnie.

Lidzki: Praca zorganizowana, jednak mało sprężysta, nierówna, zależy od miejscowości.

Szczuczynski: dobrze jest postawiony Oddział Krakusów przy Związku Rez. Pow. Zarządu Federacji, niedawno zorganizowany, podjął już pracę.

Wołóżyński: stoi na martwym punkcie. Brak ludzi na kierownicze stanowiska.

Z organizacji sfederowanych najżywotniejszym jest Zw. Rez., który stosunkowo przez krótki okres czasu zdołał zająć czołowe miejsce na terenie całego województwa.

Federacja bierze czynny udział w obchodach świąt narodowych.

Postępy prac P. W. i W. F. są znaczne, dowodem czego jest liczne zdobycie przez członków odznak strzeleckich i P. O. S.

Województwo Poleskie

Brześć n. B. — ul. Puławskiego 7.

ZARZĄD WOJEWÓDZKI

Prezes: Wacław Kostek-Biernacki, wojewoda poleski (Zw. Legionistów).

Wiceprezes: Lucjan Witkowski, wicewojewoda (Zw. Rezerwistów).

„ Zygmunta Jakowicki, poseł na Sejm (Zw. Osadników).

„ Bolesław Frydrychowski (Zw. Legionistów).

Sekretarz: Jan Myślicki (P. O. W.).

Skarbnik: Gustaw Grzybowski (Zw. Rezerwistów).

Członkowie Zarządu: Piotr Olewiński (Zw. Legj.), Edward Dunin-Markiewicz (Z. O. R.), Franciszek Poczęśniak (Z. O. R.), Wacław Czekaniak (Zw. Podof. Rez.), Wacław Starzyński (Zw. Podof. Rez.), Justyn Bieniewski (Zw. Rezerw.), Wacław Junosza Piotrowski (Zw. Rez.), Wacław Jaworski (Zw. Inwalidów), Lucjan Jarczyk (P. O. W.), Stanisław Tyrankiewicz (Zw. Osadników), Aleksander Giecwicz (Zw. b. Ucz. Straży Kolej.), Franciszek Usajewicz (Fed. Pow. Brześć), Stefan Rawicki (Feder. Pow. Drobiczyn), Ludwik Korta (Feder.), Michał Piolunkowski i Jan Plackowski (Feder. Pow. Kobryń), Wilhelm Józef Lipski (Feder. Pow. Kosów), Maurycy Karasiński (Feder. Łuniniec), Seweryn Chrzanowski (Feder. Pow. Pińsk), Piotr Jancza i Zygmunt Sieczkowski (Pow. Pow. Prużana), Józef Kozierski i Feliks Sobocki (Feder. Pow. Stolin).

KOMISJA REWIZYJNA

Adam Chitry, Franciszek Poczęśniak, Walerjan Starzyński.

SĄD ROZJEMCZY

Edward Dunin-Markiewicz, Piotr Olewiński, Franciszek Usajewicz.

ZARZĄDY POWIATOWE

1. Brześć n/B. (ul. Zygmuntońska — gmach Starostwa).

Prezes: Franciszek Usajewicz.

Wiceprezes: Gustaw Grzybowski.

„ Stanisław Tyrankiewicz.

Sekretarz: Józef Więckowski.

Skarbnik: Józef Branicki.

Członkowie Zarządu: Lucjan Jarczyk, Bolesław Wiktorowski, Wacław Jaworski.

2. Drohiczyn (gmach Starostwa).

Prezes: Zygmunt Kohman.

Wiceprezes: Stefan Rawicki.

„ Edward Jadczyk.

Sekretarz: Stanisław Kowalski.

Skarbnik: Andrzej Ussorowski.

3. Kobryń (ul. 3^{go} Maja Nr. 4).

Prezes: Michał Piolunkowski.

Wiceprezes: Jan Kucharski.

Sekretarz: Mieczysław Insler.

Skarbnik: Michał Zawisła.

Członkowie Zarządu: Jan Plackowski, Stefan Michałowski, Stanisław Wojski, Józef Misiewicz, Arsenjusz Lewicki, Władysław Ludkiewicz.

4. Kosów Poleski (ul. Sadowa nr. 10).

Prezes: Józef Wilhelm Lipski.

Wiceprezes: Antoni Kamiński.

„ Marjan Zabiello.

Sekretarz: Nikodem Gordziejko.

Skarbnik: Stanisław Dolaciński.

Członkowie Zarządu: Jan Elżanowski, Antoni Kulesza, Alojzy Skulski, Gustaw Lachowski, Jan Mroczkowski, Stanisław Sawicki, Stanisław Wołk, Ławr. Awksientjew, Aleksander Szyszkin.

5. Łuniniec (gmach Starostwa).

Prezes: Eugenjusz Cedzyński.

Wiceprezes: Józef Romański.

„ Edward Waszczuk.

Sekretarz: Maurycy Karasiński.

Skarbnik: Jan Daszkiewicz.

Członek: Kazimierz Pol.

6. Pińsk (ul. Ogińskiego 14).

Prezes: Piotr Olewiński.

Wiceprezes: Seweryn Chrzanowski.

„ Antoni Mierzewski.

Sekretarz: Jakób Szmehel.

Skarbnik: Tadeusz Godlewski.

7. Prużana (ul. 3^{go} Maja — Wydział Powiatowy Sejmiku).

Prezes: Piotr Jancza.

Wiceprezes: Jan Rudy.

Sekretarz: Marjan Topczewski.

Skarbnik: Zygmunt Sieczkowski.

8. Stolin (ul. Lipowa Nr. 6).

Prezes: Józef Kozieradzki.

Wiceprezes: Feliks Sobocki.

Sekretarz: Apolonjusz Wagner.

Skarbnik: Feliks Sobocki.

Członkowie Zarządu: Władysław Wołodko, Edward Wadlewski, Ludwik Langner, Zygmunt Wielowiejski, Stefan Bednarczyk.

Federacja P. Z. O. O. woj. poleskiego liczy około 6000 członków i obejmuje 8 Związków, a mianowicie: Zw. Legjonistów, Zw. Peowiaków, Z. O. R., Og. Zw. Podoficerów Rez., Zw. Rezerwistów, Zw. Inwalidów, Zw. Osadników, Zw. b. Uczestników Wojsk. Straży Kolejowej.

W ciągu roku 1932 Federacja dawała słabe oznaki swego istnienia. Dopiero od czasu zmiany na stanowisku prezesa Zarządu Wojewódzkiego Federacji, t. j. od lutego 1933 r., zaczęła się działalność Zarządów Powiatowych ożywić, na skutek ciągłych zarządzeń Zarządu Wojewódzkiego i wysyłania w teren delegatów.

W dniu 11 czerwca 1933 r. odbył się Walny Zjazd Delegatów Federacji P. Z. O. O. woj. Poleskiego, na którym wybrano nowe władze wojewódzkie oraz nakreślono plan pracy na przyszłość.

Po Walnym Zejeździe działalność Federacji zaznaczyła się przede wszystkim wzięciem udziału w uroczystościach „Święta Morza“ oraz organizowaniem przez Zarządy Powiatowe Federacji, jako komitety lokalne, Obchodu 250-lecia Odsieczy Wiednia.

Członkowie Federacji P. Z. O. O. w zwartych szeregach kar nie wzięli wybitny udział w subskrypcji Pożyczki Narodowej.

Województwo Pomorskie

Toruń — ul. Strumykowa 19.

ZARZĄD WOJEWÓDZKI

Prezes — ppłk. rez. dr. Konrad Siudowski.

I wiceprezes — mjr. rez. Wiktor Grzanka (Zw. Rez.).

Komendant — mjr. Władysław Adamczyk.

II wiceprezes — Teofil Kaczmarek (Zw. Podofic. Rez.).

III wiceprezes — Kazimierz Dąbrowski (Zw. Inw. Woj. R. P.).

Sekretarz — ppor. rez. Stanisław Pokorski (Zw. Ofic. Rez. i Zw. Rez.).

Skarbnik — por. rez. Tadeusz Sempiański (Zw. Powst. i Wojsk. O. K. VIII).

Członkowie Zarządu: kpt. rez. Teofil Schab (prezes Zw. Legj.), kpt. rez. Władysław Chelmiński (Zw. Powst. i Wojaków O. K. VIII), Bolesław Krzyszkowski (Zw. Legj.), Edward Schneider (Zw. Podofic. Rez.), Antoni Lewandowski (Zw. Inwal. Woj.).

ZARZĄDY POWIATOWE:

1. **Brodnica:** prezes — ppor. rez. dr. Tadeusz Ronowski.
2. **Chelmno:** prezes — kpt. rez. Paweł Hądzlik.
3. **Chojnice:** prezes — sędzia Tadeusz Wolski.
4. **Gdynia:** prezes — por. rez. Maksymiljan Berger.
5. **Grudziądz:** prezes — mjr. w s. s. Stanisław Kucharski.
6. **Kartuzy:** prezes — starosta Czernocki.
7. **Kościerzyna:** prezes — mjr. w st. sp. Marjan Figler.

8. Nowemiasto: prezes — mjr. rez. Eugenjusz Lenik.
9. Sępólno: prezes — por. rez. Alfons Gracz.
10. Starogard: prezes — Zajączkowski.
11. Świecie: prezes — kpt. rez. Krawczyk.
12. Tuchola: prezes — mjr. rez. Leon Adamowicz.
13. Wąbrzeźno: prezes — mjr. w s. s. Józef Bigocki.
14. Wejherowo: prezes — ppłk. rez. inż. Zdzisław Spilka.

W stadium reorganizacji Działdów, Tczew, Toruń.

Zarząd Wojewódzkiej Federacji P. Z. O. O. w Toruniu reprezentuje 8 związków b. wojskowych: Związek Oficerów Rezerwy Rz. P. (z Sekcją Podchorążych Rezerwy przy Zw. Oficerów Rezerwy), Zw. Rezerwistów, Ogólny Zw. Podoficerów Rezerwy Rz. P., Zw. Legionistów Polskich, Zw. Powstańców i Wojaków O. K. VIII, Zw. Inwalidów Wojennych R. P., Legja Inwalidów W. P. i Zw. Weteranów Powstań Narodowych Rz. P. z r. 1914—19.

Stan liczbowy Federacji P. Z. O. O. w Toruniu przedstawia się następująco:

	członków
1) Związek Oficerów Rez. Rz. P.	1.649
Sekcja Podchor. Rez. przy Z. O. R.	197
2) Związek Rezerwistów	5.326
3) Og. Związek Podoficerów Rezerwy Rz. P.	5.594
4) Związek Legionistów Polskich	711
5) Związek Powstańców i Wojaków O. K. VIII	11.473
6) Związek Inwalidów Wojennych Rz. P.	10.073
7) Legja Inwalidów W. P.	895
8) Zw. Weteranów Powstań Narod. R. P. 1914—19 r. .	2.873
Ogółem członków:	38.791

Związki sfederowane b. wojskowych tworzą dziś zwarte oddziały ćwiczące o bardzo dużej dyspozycyjności. Kompanje ćwiczebne rozrzucone w całym województwie składają się z oddziałów Związku Powstańców i Wojaków O. K. VIII i Związku Rezerwistów. Kadry oficerskie i podoficerskie oddziałów ćwiczących stanowią członkowie Z. O. R. i Związku Podoficerów Rez.

Pomorska Federacja P. Z. O. O. inicjowała i organizowała cały szereg imprez i uroczystości o charakterze państwowym i narodowym, oraz brała wybitny udział we wszystkich pracach i zamierzeniach w dziedzinie Obrony Państwa.

Z ważniejszych wymienić należy:

1) „Święto Morza“ w Gdyni w 1932 roku w dniu 30 lipca oraz 1 i 2 sierpnia.

Osobnym fragmentem „Święta Morza“ w Gdyni był uroczysty raport złożony Prezydentowi Rzeczypospolitej przez prezesa Pomorskiej Federacji w imieniu wszystkich organizacji P. W.

2) Dnia 11 listopada 1932 r. jako w dniu Święta Niepodległości odbyła się w Toruniu wielka uroczystość poświęcenia sztandaru Wojewódzkiej Pomorskiej Federacji P. Z. O. O. oraz koncentracja oddziałów Federacji wszystkich związków sfederowanych. W koncentracji wzięło udział około 4000 ludzi, zorganizowanych w 8 baonów w pełnym ekwipunku i z bronią, oraz z górą 100 pocztów sztandarowych związków sfederowanych i liczne delegacje ze sztabami innych organizacji, jak również oddziały Zw. Strzeleckiego i hufce P. W.. Razem z górą 5000 ludzi.

Uroczystość zaszczycił swą obecnością prezes Fida'cu i Federacji gen. Górecki w towarzystwie posła do parlamentu francuskiego p. Co'ta.

3) Ponadto Federacja P. Z. O. O. na Pomorzu inicjuje, organizuje i bierze wybitny udział: a) w uroczystościach 19 marca, b) Trzeciego Maja, c) w obchodzie „Święta Morza“ w 1933 r., d) w powitaniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w Toruniu w dniu 14 czerwca 1933 r., e) w przyjęciu wycieczki kombatanatów alzacko-lotaryńskich na terenie Pomorza w Toruniu i Gdyni (8—10 sierpnia 1933 r.).

Na apel Zarządu Wojewódzkiej Pomorskiej Federacji P. Z. O. O., tak w Toruniu, jak i w całym szeregu miast pomorskich, odbyły się w przeddzień subskrypcji Pożyczki Narodowej w dniu 27 września 1933 r. manifestacyjno-propagandowe pochody na rzecz Pożyczki Narodowej.

Pomorska Federacja Obrońców Ojczyzny patronując nie tylko organizacjom b. wojskowych, lecz i pokrewnym, jak Związek Strzelecki, Legion Młodych i wszystkim innym organizacjom pracującym na rzecz obrony kraju, wciągając do prac, imprez i uroczystości ideowych niepodległościowych i prorządowych szerokie warstwy społeczeństwa — pogłębia i rozszerza tem samem ideologję Marszałka Piłsudskiego na Pomorzu, co w znacznej mierze przyczyniło się do radykalnej zmiany na lepsze nastrojów i psychiki społeczeństwa polskiego.

Obóz Marszałka Piłsudskiego i Rządu znacznie się wzmógł, rozrósł i okrzepł.

Powyższe rezultaty i skuteczność wyników pracy Pomorskiej Wojewódzkiej Federacji P. Z. O. O. zawdzięczać należy w znacznej mierze Panu Wojewodzie Pomorskiemu Kirtiklisowi Stefanowi, protektorowi i gorącemu opiekunowi Federacji P. Z. O. O. na Pomorzu.

Drugim orędownikiem i opiekunem Federacji jest Dowódca O. K. VIII, gen. Paślawski, który tak swoim wysokim autorytetem, jak i czynnym udziałem i poparciem — również zasłużył się dobrze dla Federacji P. Z. O. O. na Pomorzu.

Województwo Poznańskie

Poznań — St. Rynek 80, tel. 33-09.

ZARZĄD

Prezes: ppłk. rez. Konstanty Chłapowski (Zw. Oficerów Red.),
Wiceprezes: Ludwik Stachecki (Zw. Inwalidów Wojennych),
„ kpt. rez. Stefan Prawowski (Zw. Weteranów Powst. Nar.),
„ dr. Józef Macko (Zw. Rezerwistów),
„ por. rez. Ferdynand Switalski (Zw. Legionistów),
Sekretarz: por. em. Klemens Nowacki (Zw. Oficerów Rez.).
Skarbnik: Florjan Jakubowski (Zrzeszenie b. Jeńców Wojen.).
Członkowie: kpt. rez. Józef Głowacki (Zw. Oficerów Rez.), Jan Holz
(Zw. Podof. Rez.), Józef Markowski (Zw. Podof. Rez.), ppłk. rez. dr. Antoni
Jakubski (Zw. Legj.), Franciszek Orpel (Zw. Inwal. Woj.), mjr. rez. Rola-
Szadkowski (Zw. Weteranów Powst. Nar.), Andrzej Rosada (Zrzeszenie b.
Jeńców Wojennych), Wojciech Mizgalski (Tow. Marynarzy), Jan Wojciechow-
ski (Zw. b. Ucz. Wojsk. Straży Kolej.), Kasprzek (Zw. b. Ucz. Wojsk. Straży
Kolej.), Bronisław Rogowski (Stow. Weter. Armji Polsk. we Francji), Kazi-
mierz Springer (Stow. Weter. Armji Polsk. we Francji), Marcin Mizgalski
(Legja Inwalidów W. P.), Władysław Witek (Legja Inwalidów W. P.), kpt.
rez. Kazimierz Jasnoch (Zw. Peowiaków), por. rez. Alfons Radomski (Zw.
Peowiaków).

ZARZĄDY POWIATOWE

1. Koźmin:

Prezes: Janusz Podlewski.
Wiceprezes: Michał Smolarek.
Sekretarz: por. rez. Jan Ustasiak.
Skarbnik: Horn Stanisław.

2. Chodzież:

Prezes: kpt. rez. dr. Kazimierz Matuszewski.
Wiceprezes: Władysław Stanek.
Sekretarz: por. rez. Klein Alfons.

3. Szamotuły:

Prezes: por. rez. Matuszewski.
Wiceprezes: Namysł Stanisław.
Sekretarz: Deutsch Edward.
Skarbnik: Nowak Stefan.

4. Pleszew:

Prezes: dr. Likowski Władysław.
Wiceprezes: Jarzembowski Ludwik.
Sekretarz: Mądrzak Szczepan.
Wiceprezes: Klonowski Ludwik.

5. Międzychód:

Prezes: em. płk. Kluska.
Wiceprezes: dr. Skowroński.
Sekretarz: Majewski.
Skarbnik: por. rez. Bota.

6. Jarocin:

Prezes: Wincenty Pruchniewski.
Wiceprezes: Józef Mikołajewski.
„ Walenty Lis.
Sekretarz: Wojciech Stachowiak.
Skarbnik: Adam Bukowski.

7. Ostrów:

Prezes: dr. Pałasz.
Sekretarz: Organiściak.

8. Środa:

Prezes: kpt. rez. Milewski.
Wiceprezes: mjr. rez. dr. Stanisław Sikora.
Sekretarz: Michał Lis.

9. Bydgoszcz:

Prezes: ppłk. rez. Sioda Zygmunt.
Wiceprezes: por. rez. Hipolit Kończak.
„ Wacław Uramowski.
Sekretarz: por. rez. Władysław Pałaszewski.
Skarbnik: Julian Szyperski.

10. Śrem:

Prezes: mjr. rez. dr. Matuszewski.
Wiceprezes: Wacław Skrzydlewski.
„ Ludwik Kuśnierkiewicz.
Skarbnik: Władysław Jurga.

11. Nowy Tomyśl:

Prezes: dr. Cichowski (starosta).
Wiceprezes: dr. Franciszek Rost.
Sekretarz: Maks. Adamczyk.
Skarbnik: Stefan Frąckowiak.

12. Kościan:

Prezes: ppłk. rez. dr. Emanuel Twórz.
Wiceprezes: Pawlak.
„ Werc
Sekretarz: Biskupski.
Skarbnik: Antoni Burzyński.

13. Gniezno:

Prezes: mec. por. rez. Alfred Adamek.
Wiceprezes: Leon Szczepaniak.
Sekretarz: Sylwester Granze.
Skarbnik: Zygmunt Kowalski.

14. Wolsztyn:

Prezes: Poray-Wybranowski Jan.
Wiceprezes: kpt. rez. Stefan Doliński.
„ chor. rez. Jan Markowski.

Sekretarz: vacat.
Skarbnik: Władysław Szkudlarek.

15. **Rawicz:**

Prezes: płk. Szczeniński Władysław.
Wiceprezes: vacat.
Sekretarz: Noculak.

16. **Inowrocław:**

Prezes: kpt. rez. dr. Henryk Zborowski.
Wiceprezes: por. rez. Tadeusz Goszczyński.
Skarbnik: Leon Pawlak.
Sekretarz: Stanisław Skibiński.

17. **Oborniki:**

Delegat: rtm. rez. Wacław Szymański.

18. **Gostyń:**

Delegat: rtm. rez. J. Wolfart.

Federacja P. Z. O. O. w Poznaniu w sile 44.429 członków, obejmująca Województwo Poznańskie, zrzesza w swoim łonie następujące organizacje: Związek Oficerów Rezerwy Rz. P., Zw. Podoficerów Rezerwy Rz. P., Zw. Legionistów Polskich, Zw. Inwalidów Wojennych R. P., Zw. Weteranów Powstań Narodowych 1914—19, Zw. Rezerwistów Rz. P., Zrzeszenie b. Jeńców Wojennych, Tow. Marynarzy, Zw. b. Uczestników Wojskowej Straży Kolejowej, Stow. b. armji Polskiej we Francji, Legja Inwalidów W. P. i Zw. Peowiaków.

Prace organizacyjne szły w kierunku wzmocnienia więzów organizacyjnych zrzeszeń b. wojskowych i dalszej ich rozbudowy. Dodatkowo wyniki notują Związek Rezerwistów, Zw. Weteranów Powstań Narodowych i Stow. b. Armji Polskiej we Francji.

Akcja pomocy bezrobotnym z uwagi na zatrważające bezrobocie w szeregach b. wojskowych z konieczności wysunęła się na plan pierwszy. W roku bieżącym uruchomiono na terenie m. Poznania 12 świetlic dla b. wojskowych, zrzeszonych w Federacji.

Ze szczególnym naciskiem podjęto propagandę Państwowej Odznaki Sportowej i Odznaki Strzeleckiej z dodatnim wynikiem. Do zawodów o Odznakę Strzelecką stanęło w miesiącu sierpniu b. r. 4.000 Federatów. Ponadto odbyły się w powiatach: Poznańskim, Leszczyńskim, Obornickim i Ostrzeszowskim ćwiczenia polowe Zw. Rezerwistów z udziałem 3.000 rezerwistów.

Poza wydaniem odezwy i wezwania b. wojskowych do najwydatniejszego poparcia akcji na rzecz Pożyczki Narodowej, Zarząd Wojewódzki Federacji zorganizował w Poznaniu w dniu 27 września b. r. manifestacyjno-propagandowy pochód.

Województwo Stanisławowskie

Stanisławów — ul. Kamińskiego 6.

ZARZĄD WOJEWÓDZKI

Prezes: wojewoda Zygmunt Jagodziński.
I Wiceprezes: mgr. Franciszek Kotlarczuk.
II „ Stanisław Voelpel.
Sekretarz i skarbnik: Stanisław Czuczewicz.
Referent ubezpiecz.: Stanisław Czuczewicz.
Zast. referenta ubezpiecz.: Michał Łoziński.
Członkowie Zarządu: mgr. Jan Sawicki, Tadeusz Hawrylika, Tadeusz Dyńko, Jan Zamojski, inż. Jan Mikuła.

ZARZĄDY POWIATOWE

1. **Stanisławów.** Zarząd Powiatowy rozwiązano, zorganizowanie nowego Zarządu poruczono inż. Jasielskiemu.

2. **Nadwórna.**

Prezes: Cais Teodor.
I Wiceprezes: Żelisko Józef.
II „ Brzeziński Józef.
Sekretarz: Flarkiewicz Józef.
Skarbnik: Czerwiński Władysław.
Referent ubezpiecz.: Czerwiński Władysław.

3. **Tłumacz.**

Prezes: sędzia Szajna Władysław.
Wiceprezes: Polański Tadeusz.
Sekretarz: Kandelka Tadeusz.
Skarbnik: Schwefelgeist Leon.
Referent ubezpiecz.: Schwefelgeist Leon.

4. **Kałusz.**

Prezes: Lisowski Jan.
Skład Zarządu Powiatowego dotychczas nie zatwierdzony z powodu protestu wniesionego przez Związek kałuskie.

5. **Stryj.**

Prezes: Tchórznicki Stefan.
I Wiceprezes Schenker Adam.
II „ Sobolta Zygmunt.
Sekretarz: Rempel Feliks.
Skarbnik: Linscheind Hugo.

6. **Śniatyn.**

Prezes: Starosta Wieser Jan.
I Wiceprezes Jabłczyński Józef.
II „ Marmarosz.
Sekretarz: Szabowski Ignacy.

Skarbnik: Jaruzelski Józef.

Członkowie Zarządu: Didner Jan, Filipowicz Jan, Maślanka Jan, Petelski Władysław.

7. Żydaczów.

Prezes: Papiz Stanisław.

I Wiceprezes: Mucha Feliks.

II „ Posacki Michał.

Sekretarz: Krupczak Bronisław.

Skarbnik: Krupczak Bronisław.

Referent P. W. i ubezpieczeniowy: Audykowski Stanisław.

Członek Zarządu: Monsen Mieczysław.

8. Rohatyn.

Prezes: dr. Gustaw Janecki, starosta.

I Wiceprezes: Drozdowicz Karol.

II „ inż. Kułakowski Kazimierz.

Sekretarz: kpt. Sojka Józef.

Skarbnik: Kuśnierz Jan.

Członek Zarządu: Olszewski Antoni.

9. Horodenka.

Prezes: dr. Zdzisław Matraś.

I Wiceprezes: inż. Krzyżanowski Tadeusz.

II „ Kosiński Marjan.

Sekretarz: Jaworski Józef.

Skarbnik: Berezowski Mateusz.

10. Dolina.

Prezes: Dyńko Józef.

I Wiceprezes: Suski Józef.

II „ Pauli Witold.

Sekretarz: Gołębiowski Eugenjusz.

Skarbnik: Löckstein Salamon.

Referent ubez.: Łagan Adam.

Referent P. W.: Dyńko Józef.

ZARZĄDY GMINNE

1. Kałusz.

Prezes: Kamiński Marjan.

Sekretarz: Czerny Kazimierz.

Skarbnik: Muszyński Edward.

2. Wojniłów.

Prezes: Kostecki Stanisław.

Sekretarz: Weisskind Stanisław.

Skarbnik: dr. Twaróg Alfred.

Ważne wydarzenia w okresie sprawozdawczym:

a) Przeprowadzono reorganizację Zarządów powiatowych w Nadwórnie, Tlumaczu, Stryju, Sniatynie, Żydaczowie, Rohatynie, Horodence i Dolinie.

b) Dnia 12.II 1933 urządzono uroczystość Morza Polskiego i manifestację protestacyjną przeciwko zakusom naruszenia granic R. P. — we wszystkich miejscowościach Zarządów tak powiatowych, jak i Wojewódzkiego Zarządu.

c) Dnia 19.III 1933 urządzono we wszystkich miastach powiatowych — staraniem Pow. Zarządów, uroczyste akademje i obchody z okazji Imienia Marszałka Piłsudskiego. W Stanisławowie urządzeniem uroczystości zajął się Obywatelski Komitet z prezesem Zarządu Wojewódzkiego F. P. Z. O. O. na czele.

d) Dnia 30.IX b. r. urządzono pochód propagandowy w sprawie Pożyczki Narodowej.

e) Przeprowadzono reorganizację działu oszczędnościowego. Referat objął z dniem 15.IX b. r. p. Stanisław Czuczewicz — zastępcą zamianowano p. Michała Łozińskiego.

f) W czerwcu odbyło się w obecności gen. Góreckiego uroczyste poświęcenie sztandaru Pow. Zarządu F. P. Z. O. O.

g) Dnia 6 sierpnia b. r. wspólnie ze Związkiem Legjonistów i Zw. Strzeleckim w rocznicę wymarszu Kadrowki odbyły się uroczyste akademje w Stanisławowie oraz w siedzibach Zarządów Powiatowych.

Województwo Śląskie

Katowice — ul. Wojewódzka 5, tel. 30:05.

ZARZĄD WOJEWÓDZKI

Prezes — kpt. rez. dr. A. Kocur.

Wiceprezes — poseł Karkoszka (Związek Inwalidów Wojennych).

Sekretarz — por. rez. J. Jeziorski (Prezes Koła Z. O. R. — Katowice).

Skarbnik — sędzia dr. Brągiel (Związek Sybiraków).

Referent Ubezpieczeniowy — por. rez. Aleksander Dubiniewicz.

Członkowie: Kupilas i Mączyński (Ogólny Związek Podoficerów Rez.), Lortz i Mastalerz (Zw. Powstańców Śląskich), starosta J. Wyględa (P. O. W.), kpt. rez. dr. S. Jaśkiewicz (Z. O. R.), Jaworski (Stow. Weteranów B. Armji Polskiej we Francji), Oszek (Zw. B. Marynarzy R. P.), dr. Jelenia (Zw. Legjonistów), Wieczorek (Związek b. Więźniów Politycznych).

ZARZĄDY POWIATOWE:

1. Katowice, (ul. Plebiscytowa):

Prezes — por. rez. J. Jeziorski.

2. Cieszyn, (ul. Sienkiewicza):

Prezes — por. rez. L. Skrzypek.

3. Król. Huta (ul. Wolności):

Prezes — por. rez. J. Stawski.

4. Bielsko, (ul. Krasieńskiego):
Prezes — kpt. rez. dr. J. Wałach.

5. Tarn. Góry, (Starostwo):
Prezes — por. rez. Starosta Karol.

6. Lubliniec (Kalety):
Prezes — por. rez. Rzymelka.

W stadjum organizacji:

Pszczyna: Prezes — starosta dr. Jarosz.

Rybnik: Prezes — starosta J. Wyględa.

Świętochłowice: Prezes — starosta Szaliński.

Na tutejszym terenie w Federacji Z. O. O. są reprezentowane organizacje: Związek Oficerów Rezerwy, Ogólny Zw. Podoficerów Rez., Zw. Legionistów, P. O. W., Zw. Powstańców Śląskich, Zw. b. Więźniów Politycznych, Zw. Rezerwistów, Zw. Sybiraków, Zw. Inwalidów Wojennych, Stow. Weteranów b. Armji Polskiej we Francji.

Działalność Federacji ograniczyła się w okresie sprawozdawczym do zbiorowych wystąpień, z okazji świąt narodowych i innych uroczystości.

Wymienić należy udział Federacji w zorganizowaniu przyjęcia wycieczki b. kombatantów alzacko-łotaryńskich, ponadto w zorganizowaniu uroczystości i akademji w terenie z okazji 250-tej rocznicy zwięstwa Króla Jana III.

Zarządy Federacji Powiatowych prowadziły usilną pracę propagandową w poszczególnych stowarzyszeniach, zachęcając członków do najaktywniejszego brania udziału w pracach P. W. i W. F.

Wymienić należy udział Federacji (Zarządu Wojewódzkiego) w akcji propagandowej za Pożyczką Narodową i subskrybowanie kwoty 1000 zł. z inicjatywy Zarządu Wojewódzkiego.

Stan finansów Federacji jest stosunkowo pomyślny ponieważ gotówka w P. K. O. wynosi obecnie 4.650 zł., powstała wskutek pokrycia bieżących wydatków przez wkład osobisty członków Zarządu.

Województwo Tarnopolskie

Zarząd Wojewódzki Federacji w Tarnopolu nie nadesłał sprawozdania.

Miasto Warszawa i Województwo Warszawskie

Warszawa, — Nowy Świat 35, tel. 6.94-78.

ZARZĄD WOJEWODZKI

Prezes płk. dr. Jakubowski Tadeusz (Zw. Legj. Pol.).
I Wiceprezes Karwowski Jan.
II „ Zabłotniak Jan (Zw. Peowiaków).
III „ Jackiewicz Witold (Legjon Śląski).
Sekretarz Madziar Bronisław (Zw. Peowiaków).
Skarbnik Sciwiarski Waclaw (Zw. Inw. Wojen.).
Zast. Sekretarza Lipińska Irena (Zw. Legjonistek).

CZŁONKOWIE ZARZĄDU

1. Związek Legjonistów Polskich na m. st. Warszawę: inż. Stef. Zerański, kpt. Piotr Zborowski.
2. Związek Legjonistów Polskich na wojew. warsz., płk. dr. Tadeusz Jakubowski, adw. Ignacy Radlicki.
3. Związek Peowiaków na m. st. Warszawę: Madziar Bronisław, Zabłotniak Jan.
4. Związek Peowiaków na wojew. warsz.: Dublasiewicz Kazimierz, Piórkowski K.
5. Związek Inwalidów Wojennych: Waclaw Sciwiarski, Suchecki.
6. Związek Oficerów Rezerwy: płk. Rawicz Józef, Jasiński J.
7. Ogólny Związek Podoficerów Rezerwy: Zelechowski Kazimierz, Daremniak Wincenty.
8. Związek Rezerwistów: inż. Marjan Zdrojewski, mjr. Jan Szkuta.
9. Związek Kaniowczyków i Zeligowczyków: mjr. Marjan Żybułowski, poseł Wład. Parniewski.
10. Związek Legjonistów Puławskich: Kaczkowski Bronisław, Zarzycki Apolinary.
11. Legjon Śląski: Mateusz Mańkowski, Feliks Gardjas.
12. Związek Legjonistek Polskich: Irena Lipińska, Eleonora Jankowska.
13. Związek Sybiraków: Romuald Fink-Finowicki, Konstanty Piotrowski.
14. Stow. B. Armji Polskiej we Francji: inż. Stefan Holtorp, Lech Kozierowski.
15. Związek B. Uczestników Wojsk. Straży Kolejowej: Stanisław Szczepkowski, Wodzicki Józef.
16. Związek B. I Korpusu W. P. na Wschodzie: Skowroński S. W., Biedrzycki Stanisław.
17. Związek Żydów B. Uczestników Walk o Niepodległość Polski: Flaum Jerzy, Frydman Bolesław.

ZARZĄDY POWIATOWE

1. Aleksandrów Kujawski:

Prezes Zdzisław Żydowo (Zw. Peowiaków).
I Wiceprezes Aleks. Muszyński (Zw. Legj. Pol.).
II „ Jan Wolentarski (Zw. Rezerwistów).
Sekretarz Bolesław Wyciechowski (Zw. Inwalidów).
Skarbnik Henryk Mioduszewski (Zw. Podof. Rez.).

2. Grodzisk Mazowiecki:

Prezes Królikowski Zygmunt (Zw. Rezerwistów).
I Wiceprezes Różnowski Edward (Zw. Peowiaków).
II „ Rejnhard Janusz (Zw. Inwalidów).
Sekretarz Goliański Wiktor (Zw. Peowiaków).

3. Kutno:

Prezes Korzeniowski Stanisław (Zw. Ochotn. Armji Pol).
Wiceprezes Sobolewski Józef (Legjon Śląski).
Sekretarz Kuźbisiak Roman (Zw. Peowiaków).
Skarbnik Pawelec Józef (Zw. Rezerwistów).

4. Lipno:

Prezes Grabari Stefan (Zw. Legionistów Polsk.).
Wiceprezes Bętkowski Adam (Zw. Rezerwistów).
Sekretarz Kuroczyk Józef (Zw. Peowiaków).
Skarbnik Uzarowicz Zygmunt (Zw. Inwalidów).

5. Łowicz:

Prezes Wiąckowski Kazimierz (Zw. Rezerwistów).
I Wiceprezes Długocki Stanisław (Zw. Legj. Polsk.).
II „ Antonowicz Stefan (Zw. Peowiaków).
Sekretarz Wiśniewska Stanisława (Zw. Peowiaków).
Skarbnik Skokowski Antoni (Zw. Rezerwistów).

6. Mińsk Mazowiecki:

Prezes Kąkolewski Henryk (Zw. Legj. Polsk.).
I Wiceprezes Kłobukowski Michał (Zw. Oficerów Rez.).
II „ Skrzęta Bolesław (Zw. Podof. Rez.).
Skarbnik Krajewski Marjan (Zw. Peowiaków).
Skarbnik Kowalewski Bronisław (Zw. Inwalidów Wojen.).

7. Mława:

Prezes Wyszowski Włodzimierz (Zw. Oficerów Rez.).
I Wiceprezes Sędzimir Aleksander (Zw. Oficerów Rez.).
II „ Kaliszewski Lucjan (Zw. Peowiaków).
Sekretarz Pięńkiewicz Artur (Zw. Podof. Rez.).
Skarbnik Wiciński Antoni (Zw. Ofic. Rez.).

8. Płock:

Prezes Lipiński Konstanty (Zw. Peowiaków).
I Wiceprezes Wernik Aleksander.
II „ Wróbel Władysław.
Sekretarz Ofenkowski Stanisław (Zw. Peowiaków).
Skarbnik Kalisz Ignacy (Zw. Peowiaków).

9. Pruszków:

Prezes Rawicz Józef (Zw. Ofic. Rez.).
I Wiceprezes Gawlikowski Czesław (Zw. b. Och. Armji Polsk.).
II „ Szczygłowski Kazimierz (Zw. Inwalidów).
Sekretarz Czerwiński Wacław (Zw. b. Och. Arm. Polsk.).
Skarbnik Sawicki Adam (Zw. Podof. Rez.).

10. Rawa Mazowiecka:

Prezes dr. Strawiński Władysław (Zw. Ofic. Rez.).
I Wiceprezes Pracki Stanisław (Zw. Rezerwistów).
II „ Klepacki Franciszek (Zw. Peowiaków).
Sekretarz Panek Franciszek (Zw. Inwalidów Wojenn.).
Skarbnik Wojtaszewski Czesław (Zw. Inwalidów Wojenn.).

11. Skierniewice:

Prezes Kotarba Józef (Zw. Legj. Polskich).
I Wiceprezes mjr. Ruchaj Aleksander (Zw. Inwalidów Wojenn.).
II „ Łukasiński Konrad (Zw. Peowiaków).
III „ Gołębiowski Czesław (Zw. Rezerwistów).
Sekretarz Gorzkowski Zygmunt (Zw. Peowiaków).
Skarbnik Krzyżewski Witalis (Zw. Podof. Rez.).

12. Włocławek:

Prezes Pustelnik Franciszek (Zw. Ofic. Rez.).
Wiceprezes Benken Edward (Zw. Legj. Polskich).
Sekretarz Zabłocki Karol (Zw. Inw. Wojenn.).
Skarbnik Korytowski Michał (Zw. Inw. Wojenn.).

13. Żyrardów:

Prezes Orlik Edmund (Zw. Rezerwistów).
Wiceprezes Jursz Feliks (Zw. Ofic. Rez.).
Sekretarz Stolarski Henryk (Zw. Peowiaków).
Skarbnik Matuszewski Seweryn (Zw. Rezerwistów).

14. Radzymin:

Prezes Burhard Jan (Zw. Rezerwistów).
I Wiceprezes Zmijewski Teofil (Zw. Inwalidów).
II „ Szymborski Henryk.
Sekretarz Gołębiowski Stanisław (Zw. Rezerwistów).
Skarbnik Sztajerwald Fr. (Zw. Rez.).

15. Pułtusk:

Prezes Sałuda Jan.
I Wiceprezes Warda Wincenty.
II „ Bielik Czesław.
Sekretarz Domański Lucjusz.
Skarbnik Leończuk A.

16. Wołomin:

Prezes Topolewski Józef (Zw. Podof. Rez.).
I Wiceprezes Banaś Władysław (Zw. Inwalidów).
II „ Makowski Wiktor (Zw. Podof. Rez.).
Sekretarz Kucharski Marjan (Zw. Podof. Rez.).
Skarbnik Opałko Szczepan (Zw. Inwalidów).

17. Ciechanów:

Prezes Olszewski Stefan (Zw. Peowiaków).
I Wiceprezes Jagiełło Jan (Zw. Oficerów Rez.).
II „ Stryjewski Gustaw (Zw. Inwalidów).

Sekretarz Czekalski Czesław (Zw. Ofic. Rez.).
Skarbnik Pogorzelski Michał (Zw. Peowiaków).

18. Przasnysz:

Prezes Wieciński Feliks (Zw. Peowiaków).
I Wiceprezes Załęski Jan (Zw. Rezerwistów).
II „ Smoleński Henryk (Zw. Inwalidów).
Sekretarz Bineryk Władysław (Zw. Rezerwistów).
Skarbnik Królicki Br. (Zw. Rezerwistów).

19. Sierpc:

Prezes Tyburski Jan (Zw. Peowiaków).
I Wiceprezes Muszkiewicz Józef (Zw. Inwalidów).
II „ Zelewski Edward (Zw. Podof. Rez.).
Sekretarz Borowy Zbigniew (Zw. Ofic. Rez.).
Skarbnik Huras Franciszek (Zw. Peowiaków).

20. Płońsk:

Prezes Płoski Michał (Zw. Ofic. Rez.).
I Wiceprezes Zugaj Jan (Zw. Ofic. Rez.).
II „ Pawłowski Wacław (Zw. Inwalidów).
Sekretarz Małkowski Stanisław (Zw. Rezerwistów).
Skarbnik Bojanowski Stanisław (Zw. Ofic. Rez.).

21. Sochaczew:

Prezes Kozłowski Michał (Zw. Rezerwistów).
I Wiceprezes Kruziwicz Wacław (Zw. Peowiaków).
II „ Skorupiński Piotr (Zw. Inwalidów).
Sekretarz Ojrzyński Władysław (Zw. Inwalidów).
Skarbnik Draber Franciszek (Zw. Peowiaków).

KOMISJA REWIZYJNA:

Przewodniczący Wiktor Klauss.
Zast. przewodniczącego Stanisław Szczepkowski.
Sekretarz Konstanty Piotrowski.

SĄD ROZJEMCZY:

Józef Rawicz, Kazimierz Dublasiewicz, Ignacy Radlicki.

Organizacyjna działalność Zarządu poszła w pierwszej linii w kierunku wzmocnienia i dalszej rozbudowy istniejących na terenie Warszawski i województwa warszawskiego sieci placówek federacyjnych.

Na terenie samej Warszawy zespoliciliśmy w składzie Zarządu Okręgowego Federacji 15 działających na tym terenie związków. Widomym wyrazem tego zespolenia jest własny sztandar Federacji Wojewódzkiej i sformowany przy współudziale wszystkich sferowanych związków i stowarzyszeń poczet sztandarowy.

Na terenie Województwa Warszawskiego niezależnie od pogłębienia pracy w istniejących już 13 Powiatowych Zarządach Fede-

racji uruchomiliśmy nowe 8 Zarządów tak, że posiadamy obecnie już całkowicie zorganizowanych i normalnie funkcjonujących 21 Zarządów Federacji Powiatowych.

Pracami organizacyjnymi Prezydjum Zarządu Okręgu kierowali koledzy Jackiewicz i Madziar, a zwłaszcza koledzy Sciwiarski i Zablotniak.

Z powodu odbijającego się, jak wszędzie, kryzysu gospodarczego nasza działalność organizacyjna nie została może tak całkowicie przeprowadzona, jakbyśmy sobie tego życzyli. Niemniej przez kontakty stałe Prezydjum Zarządu Okręgowego Federacji P. Z. O. O. z zarządami okręgowymi sfederowanych związków, oraz przez wyjazdy członków Prezydjum w teren do zarządów powiatowych, przez stałą łączność korespondencyjną i przez zorganizowanie skromnej, ale stałej pomocy finansowej, zwłaszcza dla nowoorganizowanych Zarządów Powiatowych, staraliśmy się możliwie ciążącym na nas, jako na Federacji Stołecznej, obowiązkom sprostać. Na terenie tak samej Warszawy, jak i Województwa Warszawskiego, naprawdę imponująco wypadły, organizowane przez Federację obchody i manifestacje z okazji wyboru Prezydenta Mościckiego, imienin Marszałka Piłsudskiego, 70-lecia Powstania Styczniowego, rocznicy 3-go Maja, 6 sierpnia i 11 listopada, Święta Morza, żywołowe wprost i masowe akcje manifestacyjne w sprawie Pomorza, Poznańskiego i Śląska, uroczystości z okazji przyjmowania kombatanów, a ostatnio z całą energią przeprowadzona akcja za subskrypcją Pożyczki Narodowej.

Do tego dodać należy zgorą 70 posiedzeń prezydjum, przeszło 100 zebrań z delegatami związków i wyjazdów dla załatwienia spraw specjalnych lub akcji założycielskich, ponad 2500 spraw, załatwionych korespondencjami.

Przeszkolenie wojskowe b. wojskowych oddawna było na terenie naszego okręgu głęboko odczuwane i dlatego z całą gotowością wzięliśmy udział w działalności powołanej w tym celu przez Zarząd Główny Komisji Wojskowej. Na Federację, mającą utrzymać charakter czynnika nadrzędnego nad związkami, prowadzonymi P.W. spada przedewszystkiem obowiązek rozwijania odpowiedniej działalności społeczno-wychowawczej wśród byłych wojskowych. Z prac wojskowych, w dalszym ciągu pozostała w naszym ręku praca, mająca na celu przygotowanie szerokich mas b. wojskowych do biernej obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej.

Sekcja Obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej biernej przeprowadziła odpowiednie kursy przeszkoleniowe i instruktorskie dla b. wojskowych oraz zorganizowała sieć posterunków obserwacyjno-meldunkowych i alarmowych na terenie stolicy i Województwa Warszawskiego. Dwa takie kursy, odbyte w Warszawie, w Związku Peowiaków, w Zw. Kaniowczyków i Żeligowczyków, przeszkoliły łącznie około 200 b. wojskowych. Ponadto Zwią-

zek Legionistek Polskich prowadzi szkolenie drużyn instruktor-
skich, skupiających w sobie około 100 instruktorek, całkowicie
przygotowanych do prowadzenia samodzielnych prac instruktor-
skich. Na terenie Województwa Warszawskiego odbyły się rów-
nież dwa kursy przeszkoleniowe, w Grodzisku Mazowieckim i w
Pruszkowie, przy wszystkich zaś prawie Zarządach Powiatowych
wszczęto odpowiednie prace przygotowawcze. Sekcję obrony prze-
ciwlotniczej i przeciwgazowej biernej prowadzili kol. Lipińska i Za-
błotniak.

Sekcja Bratniej Pomocy rozwinęła swą działalność w dwóch
kierunkach: 1) dostarczania pracy bezrobotnym b. wojskowym
i 2) wyżywiania tych, którym narazie pracy nie dostarczono i ich
rodzin. Udało się zatrudnić na robotach publicznych 243 kolegów,
jako robotników, 16 jako dozorców, pozatem w Izbie Skarbowej
Grodzkiej 8, w Izbie Skarbowej Okręgowej 16, na Kolejach Pań-
stwowych 3, w Policji Państwowej 1, w Rzeźni Miejskiej 2,
w Wojskowych Zakładach Mundurowych 3 oraz 12 jako gońców
w Komisariacie Rządu — łącznie 304 osób.

Akcja dożywiania była załatwiona przez uzyskiwanie bezpłat-
nych obiadów dla bezrobotnych b. wojskowych i ich rodzin w ku-
chniach miejscowych komitetów ekonomicznych. Zorganizowana
w otwartej niedawno Świetlicy, Stołówka dla b. wojskowych i ich
rodzin ma być prowadzona na zasadach samowystarczalności. Na
provincji, opieka nad bezrobotnymi spoczywa bezpośrednio w ręk-
kach Powiatowych Funduszy Pomocy Bezrobotnym i miejscowe
Zarządy Powiatowe Federacji wykonują tę opiekę w ścisłym po-
rozumieniu z władzami administracji. Sekcją Bratniej Pomocy kie-
rował kolega Jackiewicz.

Uzupełnieniem działalności Sekcji Bratniej Pomocy stała się
zorganizowana w lutym b. r. „Spółdzielnia Pracy Robót Inżynie-
ryjno-Budowlanych „Kadra“, mająca na celu organizowanie zes-
połu pracy z pośród bezrobotnych naszych kolegów b. wojsko-
wych, wyszukiwanie i dostarczanie im pracy, a w dalszej przy-
szłości, po uprzednim, całkowitem ustabilizowaniu się gospodar-
czem, przygotowywanie nowych form pracy zbiorowej. Na czele
Rady Nadzorczej „Kadry“ stanął członek Prezydium Zarządu kol.
Jan Karwowski, a na czele Zarządu „Kadry“ kol. Romuald Fink-
Finowicki; pozatem, zarówno Rada Nadzorcza, jak i Zarząd
„Kadry“ składają się wyłącznie z b. wojskowych, zastępujących
sfederowane Związki.

Zorganizowane w kwietniu r. b. „Towarzystwo Wychowaw-
czo-Oświatowe przy Zarządzie Okręgowym Federacji P. Z. O. O.
w Warszawie“ założyło szkołę powszechną, oraz gimnazjum mę-
skie dla dzieci b. wojskowych. Na czele Towarzystwa stanęli:
pp. Wanda Piestrzyńska, Antonina Tokarzewska, płk. Władysław

ślaw Wasung, kol. Kazimierz Dublasiewicz, kol. Marjan Jeżewski, kol. Jan Karwowski i kol. Jan Myśliwiec. Kierownikami tych szkół są: prof. Drabiński i prof. Merkheim.

Na otwarciu gimnazjum federacyjnego (od lewej): pułk. Jakubowski, dr. Wasung, dyr. Karwowski, dyr. Drabiński.

Pod kierownictwem płk. Aleksandry Zagórskiej i kol. Stanisława Krzewskiego zorganizowano przy Prezydjum Zarządu Sekcję Świetlicową i Sekcję Kulturalno-Oświatową.

Województwo Wileńskie

Wilno — ul. Mickiewicza 22a, tel. 14-94

ZARZĄD WOJEWÓDZKI

Prezes: — dr. Edward Góra.

I Wiceprezes: Tadeusz Bruniewski, później Wincenty Zmigrodzki.

II „ Stanisław Dobosz.

III „ mjr. Bąbiński Kazimierz, później mjr. Stanisław Chudyba.

Sekretarz: Wilhelm Popławski, później Marja Podoska.

Skarbnik: Karol Przegaliński.

Dokooptowani członkowie Prezydjum: Aleksander Budrys-Budrewicz, mjr. Władysław Długowski, mjr. Eugenjusz Kozłowski, Tadeusz Młodkowski, Kazimierz Młynarczyk, mjr. Stanisław Profic, Norbert Trzaska-Pokrzewiński.

DELEGACI ZWIĄZKÓW

1. **Związek Legionistów:** Tadeusz Topór-Wąsowski, Wacław Walczykowski, później gen. Stanisław Skwarczyński, mjr. Eugenjusz Kozłowski.

2. **Związek Peowiaków:** Aleksander Budrys-Budrewicz, Norbert Trzaska-Pokrzewiński, później Witold Staniewicz i Teodor Nagórski.

3. Związek b. Uczestników I Korpusu na Wschodzie: Aleksander Zelio, Władysław Smilgiewicz.
4. Związek Kaniowczyków i Żeligowczyków: Jan Antczak, Mieczysław Trzeciak, później plk. Stanisław Woropaj, Jan Budrewicz.
5. Związek Inwalidów Wojennych: Michał Borysewicz, Jan Wojciechowski, później Czesław Iwanicki, Stanisław Chrystowski.
6. Legia Inwalidów Wojennych Wojsk Polskich: Zygmunt Christa, Jan Wroński.
7. Związek Sybiraków: Antoni Aleksandrowicz, Ignacy Mackiewicz.
8. Związek Osadników: Władysław Kamiński, Gustaw Rokos.
9. Związek b. Uczestników Wojsk. Straży Kolejowej: Władysław Henrych, Teofil Pieniążek.
10. Związek Oficerów Rezerwy: Michał Obiezierski, Kazimierz Młynarczyk.
11. Związek Podoficerów Rezerwy: Karol Przegaliński, Marja Podoska.
12. Związek Rezerwistów i b. Wojsk.: Tadeusz Bruniewski, Stanisław Dobosz, później Wincenty Zmigrodzki.
13. Związek Legionistek: Klara Zatorska, Marja Janowicz-Turłowa.
14. Związek Oficerów w st. sp.: Aleksander Zelio, Kazimierz Dembiński, później plk. Władysław Tomaszewicz, ppłk. Iwo Giżycki.
15. Stow. Podoficerów w st. sp.: Ludwik Kostecki, Stanisław Tyburski.

DELEGACI ZARZĄDÓW POWIATOWYCH FEDERACJI

Brasław — Roman Siła-Nowicki, Ignacy Dusiacki-Rudomino, później Tarasiewicz Olgierd.

Mołodeczno — Jerzy Tramecourt, Stanisław Łukaszewicz, później Mirosław Olszewski.

Głębokie — Józef Chrapowicki, Gustaw Szwigier, później Erazm Stefanus, Stanisław Kowalewski.

Oszmiana — Wiktor Suszyński, Wilhelm Popławski, później Wiktor Suszyński, Stanisław Halicki.

Postawy — Kazimierz Protassewicz, Kazimierz Bąbiński, później Franciszek Bobowski.

Świeciany — Waclaw Jeśman, Mirosław Gajewski.

Wilejka Pow. — Jerzy Neugebauer, Waclaw Klem, później Zygmunt Przepałkowski, Andrzej Zalipko.

Wilno — Troki — Norbert Trzaska-Pokrzewiński, Bronisław Wędziągolski, później Józef Byczkowski.

KOMISJA REWIZYJNA

Przewodniczący: Karol Zuchowicz.

Członkowie: Michał Obiezierski, Marja Podoska, później Tadeusz Biński.

Zastępcy: Tadeusz Biński, Czesław Iwanicki.

SĄD ROZJEMCZY

Przewodniczący: Aleksander Zelio.

Członkowie: Władysław Henrych, Jan Tyszkiewicz.

Zastępcy: Norbert Trzaska-Pokrzewiński, Wojciechowicz.

FEDERACJE POWIATOWE

1. Brasław.

Prezes: Roman Siła Nowicki, kpt. rez.

I Wiceprezes: Olgierd Tarasiewicz por. rez.

II „ Józef Kasperski, kpt.

Sekretarz: Bolesław Kończakowski.
 Skarbnik: Adam Wojciechowicz.
 Komendant P. W. i W. F.: Józef Kasperski, kpt.
 Kier. Wydz. Kult. Oświat.: Tadeusz Rogowski.
 Kierownik Wydz. Samopom.: Michał Nawolski.
 Referent Ubezpiecz. Oszczędn.: Menard Łukaszewicz.
 Członkowie Zarządu: Kazimierz Kapturski por. rez., Ignacy Dusiacki
 Rudomino, Paweł Andrzejewski.

Związek Rezerwistów	963 członków
„ Oficerów Rez.	41 „
„ Inwalidów Woj.	197 „
„ Osadników Wojsk. — 128 wojsk., 293 — cyw.	

2. Głębokie.

Prezes: Erazm Stefanus.
 Wiceprezes: Stanisław Kowalewski.
 Sekretarz: Sergjusz Gołowczyński.
 Skarbnik: Jan Ernuż.
 Komendant P. W. i W. F.: Mazurkiewicz por.
 Ref. Ubezpiecz. Oszczędn.: Leon Tołoczko.
 Członkowie Zarządu: Ramuald Tryzicki, Marjan Danilewski, Stanisław
 Kuczyński, Henryk Kużman, Franciszek Najdowski, Benedykt Ubył-Toma-
 szewicz.

Związek Podoficerów rez.	76 członków
„ Inwalidów Woj.	271 „
„ Rezerwistów	767 „

3. Mołodeczno:

Prezes: Mirosław Olszewski.
 I Wiceprezes: Marceł Szymankiewicz.
 II „ Marjan Łysek.
 Sekretarz: Michalski Lucjan.
 Skarbnik: Maksymiljan Snichla.
 Kier. Wydz. Kult. Oświat.: Stanisław Łukaszewicz.
 Członkowie Zarządu: Aleksander Dubowski, Piotr Hryniewicz, Ale-
 ksander Gołost, Feliks Banel.
 Federacja Powiatowa zrzesza: Związek Legionistów — 37 członków.

Związek Legionistów	37 członków
„ Peowiaków	45 „
„ Osadników	382 „
„ Podoficerów	43 „
„ Inwalidów Woj.	36 „
„ Rezerwistów	474 „

4. Postawy:

Prezes: Kazimierz Protasewicz.
 I Wiceprezes: Franciszek Bobowski.
 II „ Aleksander Wąsowicz.
 I Sekretarz: Bolesław Fijoł-Fijołkowski.
 II „ Józef Kiszkurno.
 Skarbnik: Aleksander Wąsowicz.
 Komendant P. W. i W. F. Andrzej Niemczynowicz.
 Kier. Wydz. Kult. Oświat. Jerzy Surwiłło.
 Kier. Wydz. Samopomoc. Czesław Mikuski.

Ref. Ubezp. Oszczędn.: Waclaw Szalkowski.

Członkowie Zarządu: Kazimierz Bąbiński, Waclaw Salmoński, Konrad Majcerski, Komendant Pow. P. W. Wincenty Hoffman, Wawrzyniec Oszmiański, Józef Dogiel i Jan Szykowiec.

Związek	Legjonistów P.	18	członków
"	Inwalidów Woj.	277	"
"	Oficerów Rez.	22	"
"	Podoficerów Rez.	76	"
"	Osadników Wojsk.	181	"
Placówka	Peowiaków	18	"
Związek	Rezerwistów	1.905	"

5. Święciany.

Prezes: Waclaw Jeśmian.

I Wiceprezes: Gajewski Mirosław.

II " Stanisław Maszczyk.

Sekretarz: Jan Wanago.

Skarbnik: Antoni Bilsza.

Komendant P. W. i W. F.: Mirosław Gajewski.

Kier. Wydz. Kult. Oświat.: Mieczysław Chomicki.

Kier. Wydz. Samopom.: Bolesław Goślinowski.

Ref. Ubezp. Oszczędn.: Ludwik Jonak.

Związek	Inwalidów Woj.	330	członków
Komp.	Legji Inwalidów	70	"
Związek	Osadników Wojsk.	50	"
"	Podofic. Rez.	69	"
"	Oficerów Rez.	35	"
"	Rezerwistów	1.280	"

6. Wilejka Powiatowa.

Prezes: Zygmunt Przepałkowski, rotm. w st. sp.

Wiceprezes: Andrzej Zalipca.

Sekretarz: Bronisław Zukowski.

Skarbnik: Zygmunt Malukiewicz.

Komendant P. W. i W. F.: Wiktor Żebrowski.

Kier. Wydz. Samopom.: Piotr Fabocki.

Członkowie Zarządu: Lzydor Załań, Zygmunt Sakowski.

Związek	Rezerwistów	1.998	członków
---------	-------------	-------	----------

7. Oszmiana.

Prezes: Wiktor Suszyński.

Wiceprezes: Bronisław Halicki.

Sekretarz: Eugenjusz Polkowski.

Skarbnik: Paweł Kozłowski.

Kier. Wydz. Kult. Oświat.: Stanisław Keczmer.

Ref. Ubezp. Oszczędn.: Mikołaj Iwanowski.

Członkowie Zarządu: Czesław Korolkiewicz, Stefan Jański, Bronisław Pietkiewicz.

Związek	Oficerów Rez.	56	członków
"	Inwalidów Woj.	250	"
"	Osadników	328	"
"	Rezerwistów	961	"

8. Powiat Wileńsko-Trocki.

Prezes: Norbert Trzaska-Pokrzewiński.

I Wiceprezes: Józef Byczkowski.

II „ „ Jan Fijałkowski.

Sekretarz: Ryszard Podziunas.

Skarbnik: Michał Wojewódzki.

Kier. Wydz. Kult. Oświat.: Edward Aluchno.

Kier. Wydz. Samopomoc.: Romuald Gontowt.

Członkowie Zarządu: Bolesław Polkowski: Stefan Wasilewski, Józef Czepiela.

Związek Rezerwistów

640 członków

W skład Wojewódzkiej Federacji wchodzi 15 Związków oraz 8 Zarządów Powiatowych Federacji. 6 Związków i 6 Federacji Powiatowych ma sztandary, nadto jest sztandar wojewódzkiej Federacji, razem 13 sztandarów.

Ogólne zestawienie liczbowe Związków

Związek Legionistów	383	członków
„ Peowiaków	265	„
„ b. ucz. I Korpusu na Wschodzie	268	„
„ Kaniowczyków i Zeligowczyków	73	„
„ Inwalidów Wojennych	1.887	„
Legja Inwalidów Woj. W. P.	225	„
Związek Sybiraków	102	„
„ Osadników	3.199	„
„ b. Ucz. Wojsk. Straży Kolejowej	78	„
„ Oficerów Rezerwy	1.365	„
„ Podoficerów Rez.	767	„
„ Rezerwistów	8.988	„
„ Oficerów w stanie spoczynku	125	„
„ Legionistek Polskich	53	„
Stowarzyszenie Podoficerów przen. w stan spoczynku	75	„
Razem	17.853	członków

Własne biljoteki posiada Wileńska Federacja Wojewódzka, oraz 6 związków. Ponadto powiatowe Federacje posiadają liczne, aczkolwiek szczupłe biblioteki, rozrzucone w terenie.

Własne lokale posiada 8 związków, a Zw. Osadników ma nawet dwa domy własne.

Zwarte jednostki taktyczne posiadają: Zw. b. Uczestników I. Korp. na Wschodzie (kompanja reprezentacyjna z własną orkiestrą), Związek Podoficerów Rez. i Związek Rezerwistów. Z powiatowych Federacji jednostki taktyczne posiadają: Brasław — 5 kompanji Zw. Rez., jeden Hufiec P. W. przy Kole Zw. Rez., jeden Oddział konny Z. R., oraz dwa oddziały konne „Krakusów“ Zw.

Osadników. Głębokie — wszystkie Koła Rezerwistów, cztery drużyny konne i jedną drużynę cyklistów. Mołodeczno Koła Związku Rezerwistów. Postawy — 7 kompanji. Święciany — Koła Związku Rezerwistów. Kompanje i drużyny konne. Wilejka pow. — 5 kompanji. Oszmiana — 3 kompanje, oraz dwa samodzielne plutony. Wil. Troki — dwa oddziały.

Jako organizacja, stojąca na gruncie ideologii Pierwszego Marszałka Polski, Wileńska Federacja uchwałą Prezydum przystąpiła do ścisłej współpracy z Radą Wojewódzką B. B. W. R., delegując swego stałego przedstawiciela w osobie prezesa Dr. Góry.

W pracach swych Wileńska Federacja utrzymywała kontakt z miejscowem społeczeństwem, organizacjami społecznymi, a szczególnie z miejscowymi jednostkami P. W. i W. F. i Związkiem Strzeleckim, z którym łączność szczególnie była akcentowana ze względu na uzupełniające się stanowisko w zakresie ćwiczenia i wychowania Armji Rezerwowej. W dniu Święta 25-cio lecia Związku Strzeleckiego 10-go września 1933 r., Wileńska Federacja wzięła udział w uroczystościach strzeleckich.

Zarząd Wojewódzki ustalił, iż najniższą jednostką organizacyjną Federacji winien być powiat, gdyż na terenie miast powiatowych istnieją zarządy związków sfederowanych.

Jednostki niższe, jak gminy i osiedla wiejskie, pozostawiono do wyłącznych prac organizacyjnych Związkowi Rezerwistów.

Obok prac związanych z P. W., W. F., oraz wychowawczo-obywatelskich Zarząd Wojewódzki w ostatnich czasach poświęcił szczególniejszą uwagę ożywieniu akcji oszczędnościowo-ubezpieczeniowej, w której to sprawie rozwinięto szeroką propagandę. W czasie Targów Północnych w Wilnie Zarząd Federacji urządził własne stoisko, propagując wśród społeczeństwa i sfederowanych członków ubezpieczenia jednostkowe i grupowe Federacji.

W dniu 27-go września 1933 r. Federacja Wileńska zgodnie z poleceniem Zarządu Głównego zorganizowała pochód propagandowy na rzecz Pożyczki Narodowej.

Z ważniejszych uchwał i prac, podjętych przez władze Wojewódzkiej Federacji wymienić należy:

1) Przystąpienie do ścisłej współpracy z Wojewódzkim Komitetem do spraw bezrobocia, a to celem bezpośredniego czuwania nad zaopatrzeniem członków Związków sfederowanych i przyjścia im z wydatną pomocą;

2) Przyjęcie w poczet członków Wojewódzkiej Federacji Związku Legjonistek oraz Stowarzyszenia Podoficerów, przeniesionych w stan spoczynku.

3) Uchwalenie projektu zmiany statutu.

4) Zorganizowanie obchodów Powstań Styczniowego i Listopadowego, Święta Rezerwisty, Imienin Marszałka, wzięcia udziału w pogrzebie ś. p. biskupa Bandurskiego.

W okresie sprawozdawczym odbyto 26 posiedzeń Prezydium oraz Wydziału Wykonawczego Zarządu Wojewódzkiego Federacji P. Z. O. O. i 1 posiedzenie plenum Zarządu Wojewódzkiego.

Referat organizacyjny rozesał 26 rozkazów do Zarządów Okręgowych związków sfederowanych i Zarządów Powiatowych Federacji.

Referat raportów kwartalnych opracował nowy wzór raportów kwartalnych.

Referat korespondencyjny załatwił 1.400 numerów dziennika podawczego oraz prowadził 33 teczki korespondencyjne.

Referat komunikatów wykonywał swą pracę przez komitet redakcyjny „Armji w Rezerwie“ oraz drogą rozsyłanych rozkazów i komunikatów.

W okresie sprawozdawczym Dział Gospodarczy prowadził skarbnik kol. Przegaliński.

Zarząd Wojewódzki czerpie swe wpływy jedynie z procentów, przyznanych przez P. K. O. za prowadzenie akcji ubezpieczeniowej na życie.

Dzięki oszczędnej gospodarce Zarząd Wojewódzki mógł spłacić najpilniejsze zadłużenia, oraz służyć doraźną zapomogą słabym finansowo Okręgowym Zarządom związków sfederowanych.

Pracami Działu P. W. i W. F. kierował wiceprezes mjr. Babiński, a po jego ustąpieniu skutkiem przeniesienia służbowego mjr. Stanisław Chudyba. Zarząd Wojew. Federacji, doceniając potrzebę fachowego ujęcia spraw, związanych z pracami P. W. i W. F., powierzył je oficerom czynnej służby wojskowej w ścisłym kontakcie z władzami wojskowemi.

Ze względu na zbyt szczupłe fundusze podjęto narazie prace przygotowawcze do przeprowadzenia szeroko zakreślonego planu szkolenia rezerw.

Pracami działu kulturalno-oświatowego kierował mjr. Stanisław Profic, a po jego ustąpieniu por. rez. Kazimierz Młynarczyk.

Organizowano obchody rocznic powstania stycziowego, listopadowego, Święta Federacji, imienin Marszałka oraz brano czynny udział w rocznicach związków historycznych.

W okresie sprawozdawczym początkowo przy „Słowie“, a następnie przy „Kurjerze Wileńskim“ wychodziło czasopismo Wojewódzkiej Federacji p. t. „Armja Rezerwowa“, a później „Armja w Rezerwie“, którego redaktorami byli kolejno Aleksander Budrys-Budrewicz, a następnie Zygmunt Klaczyński. Ze względów oszczędnościowych i z powodu nienadsyłania należności za prenumeratę przez niektóre Zarządy Okręgowe Związków i Zarządy Powiatowe Federacji musiano na razie zaniechać tego wydawnictwa.

Biblioteką, która mieści się przy ul. Żeligowskiego 4, początkowo kierował kol. Dobrzyński, później kol. Biwan.

Działem pomocy koleżeńskiej kierowali mjr. Kozłowski, K. Przegaliński i Z. Christa.

Zgodnie z założeniami Wojewódzkiego Komitetu do spraw bezrobocia dział pomocy koleżeńskiej kładł szczególny nacisk na niesienie pomocy najbardziej potrzebującym członkom Związków sfederowanych. W tym celu został zorganizowany Referat wywiadowczy, oraz przeprowadzona akcja doraźnej pomocy tym bezrobotnym, których zatrudnić nie można było. W tej dziedzinie należy podkreślić bezinteresowną pracę kol. Przegalińskiego w Komisji odzieżowej, oraz kol. Christy w komisji bonowej Woj. Komitetu, ponadto kol. Christa bezinteresownie kierował biurem Wojewódzkiego Komitetu do spraw bezrobocia.

Udało się też uzyskać współpracę 12 adwokatów wileńskich, którzy po ulgowej taryfie, przeważnie bezinteresownie nieśli pomoc prawną obrońcom Ojczyzny. Do współpracy z Federacją zgłosili akces pp. adwokaci: Kazimierz Florczak, Witold Jankowski, Bronisław Krasowski, Witold Lityński, Mieczysław Engel, Jaromir Matjusz, Bronisław Olechnowicz, Józef Sopoćko, Bolesław Szyszowski, Roman Turczyński, Zbigniew Turski, Jadwiga Kowalska.

Pomoc lekarska jest w stadium organizowania.

Dział pomocy koleżeńskiej niejednokrotnie interwenjował u władz i pracodawców, w celu zapewnienia pracy członkom związków sfederowanych. Interwencje te jedynie w wyjątkowych wypadkach nie zostały uwzględnione.

Komisja Odznaczeniowa pracowała w składzie następującym: Przewodniczący — Karol Przegaliński, Członkowie: Zachara Antoni (Zw. Legionistów), Rusek i Łukaszewicz (Zw. Peowiaków), Niepokojczycki (Zw. b. Ucz. na Wsch.), Piotr Gulewicz (Zw. Sybiraków), Gustaw Rokos (Zw. Osadników), Młynarczy Kazimierz (Zw. Oficerów Rez.), Kondratowicz Mikołaj (Zw. Oficerów Rez.), Kamiński Jan (Zw. Podoficerów Rez.).

Na 3 posiedzeniach rozpatrzono 91 wniosków, z czego załatwiono pozytywnie 42, zwrócono bez załatwienia 49.

Na skutek zrzeczenia się stanowiska przewodniczącego Komisji Odznaczeniowej przez kol. Przegalińskiego, Prezydium Zarządu Wojewódzkiego powołało na to stanowisko kol. ppułk. I. Giżyckiego.

Województwo Wołyńskie

Łuck — Jagiellońska 81.

Prezes — dr. Witold Habich.

I Wiceprezes — Szempliński Tadeusz (P. Z. O. O., Równe).

II „ — Marzecki Piotr (Zw. Inw.).

III „ — Powroźnicki Stanisław (Zw. Rez.).

Sekretarz — Kara-Gergowich Bronisław (ZOR.).

Skarbnik — Wasilewski Stefan (Zw. Legj.).

Organizacje reprezentowane na terenie województwa: 9 powiatowych Federacji, 13 Zw. Inwalidów, 8 powiatowych zarządów ZOR, 5 Pow. Związków Legionistów, 11 Pow. Zw. Osadników, 2 Pow. Związki Sybiraków, 10 Pow. Związków Rezerwistów, Organizacje Wojewódzkie: Zw. Inwalidów, Rada Wojewódzka Związku Osadników Wojsk., Związek Legionistów i POW.

Federacja Wojewódzka zrzesza 12.121 członków poszczególnych organizacji, — ilość ta nie jest ścisłą, ponieważ jedni i ci sami członkowie występują w kilku organizacjach.

Wykonując statutowo program pracy, Federacja Wojewódzka zorganizowało uroczystość 70-lecia powstania styczniowego i szereg innych uroczystości narodowych. Członkowie Prezydium reprezentowali Federację Wojewódzką na zjazdach Związku Legionistów w Warszawie, Związku Legionu Młodych, Związku Strzeleckiego, Zw. Oficerów Rez. i in.

Wykonując statutowo program pracy, Federacja Wojewódzka niejednokrotnie przyczyniała się do uświetnienia imprez sportowych, ofiarowując nagrody pieniężne i rzeczowe, przychodziła z pomocą poszczególnym związkom w formie zapomóg i pożyczek, podjęła pracę zorganizowania Powiatowych Federacji w Łucku i Dubnie, zorganizowała Związek Powiatowy Rezerwistów w Łucku, a obecnie przystępuje do opracowania programu wykładów, dotyczących wychowania obywatelskiego społeczeństwa.

Ostatnio uruchomiony został referat ubezpieczeniowy, którego przewodniczącym został por. rez. Karkocha.

Federacja P. Z. O. O. we Francji

— 9. Boulevard Faidherbe DOUAI (Nord).

ZARZĄD.

Prezes: dr. Bratek-Kozłowski.

Sekretarz: Grechowicz.

Skarbnik: Szubczyński.

ZWIĄZKI SFEDEROWANE.

1. Związek Inwalidów Wojennych R. P., siedziba — 9, Bd. Faidherbe DOUAI (Nord).

Prezes: Ozorowski.

Sekretarz: Szymański.

Skarbnik: Kmieciak.

2. Stowarzyszenie Rezerwistów i Byłych Wojskowych R. P. — siedziba — 9, Bd. Faidherbe DOUAI (Nord).

Prezes: dr. Bratek-Kozłowski

Sekretarz: Szubczyński.

Skarbnik: Wronka.

2. Stowarzyszenie Weteranów i Bjończyków, — siedziba 31, rue Croulebarbe, Paryż.

Prezes: dr. Hufnagel.
Skarbnik: Nowak.

4. Związek Legjonistów, — siedziba Paryż 14, rue Nelaton.

Prezes: Cmela.
Sekretarz: Biderman.

Staraniem Federacji nastąpiło zlanie 2 byłych okręgów Związku Inwalidów, t. j. okręgu Lens i okręgu Paryż. Związek liczy 29 Kół i 1600 członków. Poza pracą czysto zawodową, t. j. obroną i staraniem się o renty, inwalidzi szczególnego udziału w pracy Federacji nie biorą. Okręg inwalidzki podzielony jest na 29 Kół. Większość Kół skoncentrowana jest w północnej Francji, część w okolicy Paryża, Thionville, wschodniej i środkowej Francji.

Cała praca Federacji skupia się na Stowarzyszeniu Rezerwistów i Byłych Wojskowych R. P., które liczy 63 Kół i 7114 członków. To też Zarząd Federacji główny nacisk kładł na powiększenie liczby Kół rezerwistów.

We wszystkich miejscowościach północnej Francji rezerwiści posiadają swoje Koła. Jest to organizacja najlepiej zgrana i w niej panuje najlepszy duch ideowy i karność organizacyjna. Jest ona przewodnikiem idei państwowo-twórczej na emigracji we Francji.

Z większych wystąpień w tym roku były następujące: Wizytacja Kół przez prezesa Federacji gen. Góreckiego. Zorganizowanie dużej manifestacji zbliżenia francusko-polskiego, w której brał udział ministrowie i p. Ambasador Chłapowski i podczas której wręczono sztandar polski kombatantom francuskim. Poświęcenie pomnika pod La Targette. Zorganizowanie Zjazdu Rezerwistów i Byłych Wojskowych w dniu 9 lipca. Zapalenie ognia na Grobie Nieznanego Żołnierza w Paryżu w dniu 15 sierpnia, oraz branie udziału w 34 uroczystościach kombatantów francuskich. Dzień propagandy francusko-polskiej w Raches z udziałem senatorów i posłów.

Rezerwiści poza północną Francją posiadają 3 Koła we wschodniej Francji i 2 Koła w Paryżu i okolicy.

Stowarzyszenie Weteranów i Bjończyków, liczące 75 członków, oraz tamtejsze Koła rezerwistów i inwalidów, biorą udział reprezentacyjny w życiu kombatantów francuskich i aljanckich, jak i w urządzaniu uroczystości patriotycznych na swych terenach.

Związek Legjonistów nie wykazał swej żywotności na terenie Francji i żadnego udziału w życiu Federacji nie bierze. Liczba jego członków jest nieuchwytna. Zarząd Związku określa ją na 500.

W maju b. r. prezes Federacji wizytował Koła rezerwistów i inwalidów we wschodniej Francji, w Paryżu i okolicy, oraz w północnej Francji.

Przy Federacji został zgodnie z uchwałą zjazdu uruchomiony referat dla spraw inwalidzkich, który zajmuje się sprawami rent (interwencje u władz, ściąganie dowodów, pisanie podań, odwołań, udzielanie informacji i t. d.). Kierownikiem referatu jest p. Dekiert.

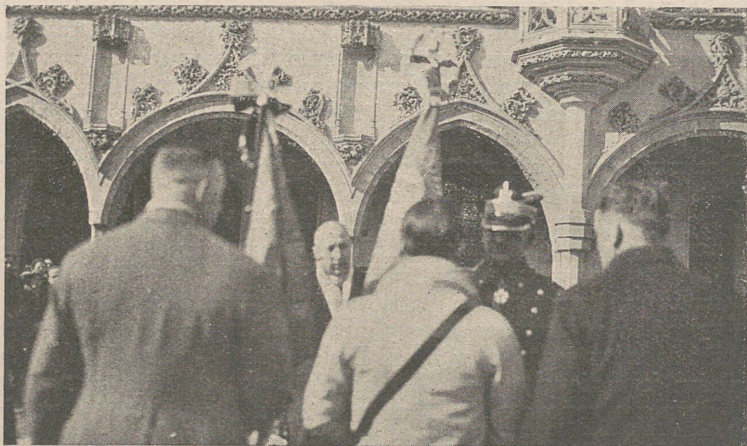
Miesiąc październik i listopad został przeznaczony na reorganizację Związku Rezerwistów, t. j. podział na podokręgi celem łatwiejszego nadzoru i kontroli pracy w Kołach. Jesteśmy także w stadium organizowania „Rodzin Wojskowych“, a to celem skupienia większych mas w tych szeregach, by móc intensywniej wpływać na bieg spraw społeczno-ideowych w środowisku emigracyjnym.

Zarząd nosi się z zamiarem zorganizowania orkiestry reprezentacyjnej Federacji w mundurach, któraby we wszystkich imprezach i uroczystościach tak francuskich, jak i polskich występowała na zewnątrz.

W porze zimowej prezes Federacji przeprowadzi, tak jak to czyni co roku, wizytację pracy Zarządów wszystkich Koł i ewentualne braki uzupełni.

W pracy naszej są nam niezmiernie pomocni i otaczają opieką p. Ambasador Chłapowski, p. Konsul Generalny St. Kara i zastępca Rady Emigracyjnego p. Marjan Semiczek. Łączą nas również dobre stosunki z władzami francuskimi tak administracyjnymi, jak i wojskowymi, a nawet chlebodawcami.

Koło Rezerwistów Bruy, które liczy 300 członków otrzymało specjalne pomieszczenie i opał z kopalni. Koło Auby fabryka naczep sztucznych wybudowała dużych rozmiarów świetlicę i jednocześnie pomieszczenie i ogród dla prezesa, który ma prawo prowadzenia przy tej świetlicy małej kawiarni.

Prezes Federacji wręcza sztandar Związkowi Rez. w Arras.

Związki Sfederowane

KOBIETA

Wydawnictwo Kobieta, Warszawa

Stowarzyszenie to, z każdym rokiem malejące co do liczby swoich członków, z których najmłodszy liczy lat 86 — ma jednak wielką swoją wagę moralną. Siwowłosi weterani 1863 r., których w Warszawie pozostało przy życiu już tylko 32, biorą udział we wszystkich wystąpieniach publicznych Federacji, obecnością swoją w pierwszych jej szeregach dodając im tem większego znaczenia.

Warszawa przyzwyczaiła się już widzieć te popularne postacie w granatowych czamarach na rewjach, zjazdach historycznych związków b. wojskowych, akademjach i t. p.

W okresie sprawozdawczym weterani warszawscy dzięki pomocy materialnej prezesa Federacji gen. Góreckiego wyjeżdżali kilkakrotnie na uroczystości do innych miast, jak w ub. roku na Zjazd Legionistów do Gdyni, na obchód ku czci powstańców styczniowych do Puszczy Kampinowskiej, wreszcie do Czechosłowacji. Ten ostatni wyjazd, opisany obszernie w „Biuletynie Federacji“, był jednym wielkim pochodem tryumfalnym delegacji powstańców polskich, przyjmowanych przez pobratymców Czechów niezwykle serdecznie.

W Pradze Czeskiej: 1) gen. Syrový, 2) min. Grzybowski, 3) wet. Wandalli, 4) pułk. Czerwiński, 5) wet. Świdzki, 6) wet. Małewski, 7) mjr. Wąsowicz, 8) płk. Sklenovský.

Przedstawiciel weteranów 1863 r. p. Grzywiński w zastępstwie chorego wówczas prezesa Stankiewicza, wyjeżdżał w sierpniu b. r. do Gdyni na poświęcenie sztandaru „Straży Przedniej“, zaproszony

wraz z sierotą po ś. p. Tadeuszu Hołowce na chrzestnych rodziców tego sztandaru.

Na uroczystościach ku czci Powstania Styczniowego w Hradcu Kralowym (Czechosłowacja weterani opuszczają gmach Muzeum, w którym mieściła się wystawa porozumienia polsko-czeskiego.

Najwspanialszy jednak hołd całego narodu spotkał weteranów w styczniu b. r. z okazji 70-iej rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego. Z inicjatywy Obywatelskiego Komitetu Obchodu 70-lecia, na którego czele stała p. Marszałkowa Piłsudska jako przewodnicząca honorowa i gen. Smigły-Rydz jako przewodniczący Komitetu Wykonawczego, odbyły się w stolicy wielkie uroczystości, zakończone udekorowaniem wszystkich weteranów Krzyżem 70-lecia i wręczeniem im Daru Honorowego w wysokości jednomiesięcznej pensji weterańskiej (125 zł.). Ta sama dekoracja połączona z Darem Honorowym odbywała się w całej Polsce. Równocześnie wyszła także staraniem Towarzystwa Przyjaciół Weteranów 1863 r. a pod redakcją mjr. Dunin-Wąsowicza książka pamiątkowa p. t. „Żywe pomniki bohaterstwa” — „Ostatni z 1863 roku”.

Gdy rozpisano Pożyczkę Narodową, weterani 1863 r. byli pierwszymi wśród związków sfederowanych, którzy ogłosili apel do całego społeczeństwa o poparcie czynem tej akcji i z funduszków własnego stowarzyszenia zadeklarowali 500 zł. na Pożyczkę Narodową. Ten apel weteranów został postawiony innym związkom za wzór do naśladowania.

Stow. Wzajemnej Pomocy spełnia w dalszym ciągu swoje programowe zadanie, spiesząc z materialną pomocą swoim niezamożnym członkom i wdowom po weteranach, w miarę możliwości uzupełniając w ten sposób działalność Towarzystwa Przyjaciół Weteranów 1863 r., które w zastępstwie podeszłych już wiekiem weteranów załatwia wszelkie sprawy, związane z interwencją i opieką.

Weterani u Marszałka Piłsudskiego podczas uroczystości 70-lecia Powstania Styczniowego. Na zdjęciu po prawej Jego stronie siedzi córka Traugutta p. Juszkiewiczowa, a dalej prezes Kujawskiego Zw. Weteranów p. Górski z Włocławka, po lewej — prezes weteranów warszawskich p. Stankiewicz i weteranka p. Herdin.

W całej Polsce pozostało jeszcze przy życiu niewięcej nad 200 weteranów, i istnieje 5 podobnych organizacji weterańskich (Lwów, Kraków, Wilno, Poznań, Włocławek), które uważają Zarząd Stowarzyszenia warszawskiego za swój Zarząd Główny.

Związek Legionistów Polskich

Warszawa, ul. Matejki 3, tel. 927-54.

ZARZĄD GŁÓWNY

Prezes: płk. Walery Sławek.

Wiceprezesa: gen. Andrzej Galica.

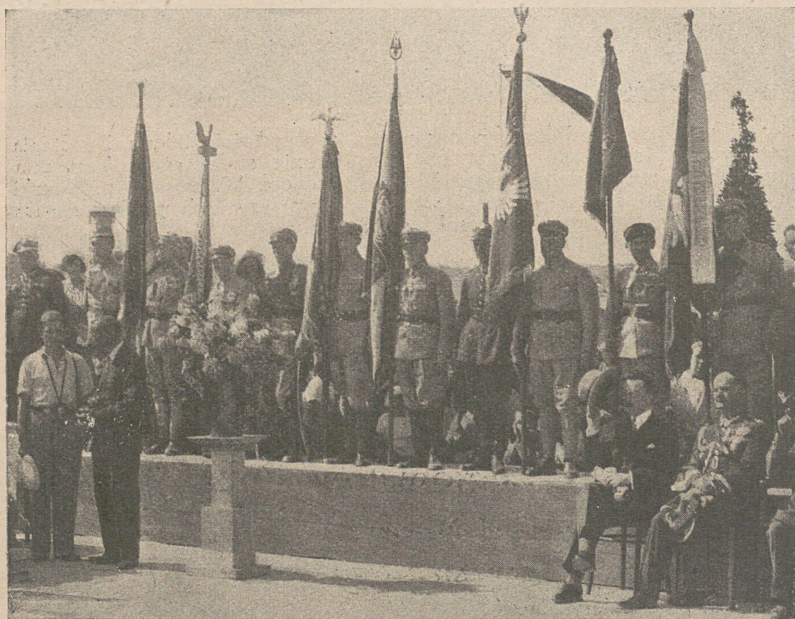
„ poseł Władysław Starzak.

„ dr. Władysław Dziadosz.

Sekretarz gen.: mgr. Emil Henisz.
Skarbnik: inż. Edward Synek.
Członkowie: Dr. Stefan Benedykt, poseł Michał Tadeusz Brzęk-Osiński,
nacz. dr. Tomasz Buczkowski, poseł dr. Aleksander Domaszewicz, poseł Feliks
Gwiździński, premier Janusz Jędrzejewicz, Stanisław Krzewski, Tadeusz Łakociński,
red. Ludwik Strojek, nacz. Wacław Zyborski.

Okręgi:

Stołeczny w Warszawie, ul. Moniuszki 11.
Wojewódzki w Warszawie, ul. Krak. Przedmieście 32.
Białystok, ul. Warszawska 9.
Brześć n/B., ul. 3 Maja 38.
Katowice, ul. Piębiscytowa 1, p. I.
Kielce, ul. Sienkiewicza 32.
Kraków, ul. Garncarska 1.
Lublin, Plac Zwirki i Wigury, Dom Żołnierza.
Lwów, ul. Zielona 12.
Łódź, ul. Narutowicza 45.
Łuck, ul. Jagiellońska 45.
Poznań, Wały Zygmunta Augusta 15, pokój 25.
Radom, ul. Jacka Malczewskiego 16.
Sosnowiec, ul. Piłsudskiego 16 m. 8.
Tarnopol, ul. Pasaż Adlera 8.
Toruń, ul. Warszawska 10 12.
Wilno, ul. Dominikańska 8.

Historyczne sztandary legionowe w Gdyni. Przed estradą siedzą: wiceprezes
FIDAC-u na Francję Taudiere i gen. Górecki.

Związek Legionistów Polskich liczy 16.645 członków, zorganizowanych w 17 okręgach, 158 oddziałach i 7 placówkach zagranicznych.

Celem Związku jest branie czynnego udziału w pracy nad rozbudową potęgi Rzeczypospolitej. Coroczne plany prac są zatwierdzane przez Walne Zebranie oraz Zjazdy Delegatów. Prace te obejmują krzewienie tradycji legionowych, utrwalanie w społeczeństwie wartości moralnych i rycerskich, organizację pracy kulturalno-oświatowej, oraz udzielanie wzajemnej pomocy.

Obchody rocznic legionowych, a zwłaszcza rocznica wymarszu Legionów z Oleandrów w dn. 6 sierpnia obchodzona jest przy współudziale całego społeczeństwa ze szczególną uroczystością i związana tradycyjnie z Ogólnym Zjazdem Legionistów. W tym roku XII Ogólny Zjazd Legionistów odbył się w Warszawie.

W pracy społecznej istnieje ścisła współpraca z P. O. W. i innymi sfederowanymi związkami.

Na Zjeździe Legionowym: marsz. Świtalski, gen. Pasławski, gen. Galica, wojew. Kościałkowski, prezes płk. Sławek, gen. Smigły-Rydz, gen. Sławoj, Składkowski i in.

W zakresie udzielania swym członkom pomocy moralnej i materialnej, na terenie całego Związku działają wydatnie Bratnie Pomocze, walcząc z bezrobociem. Dla bezrobotnych członków Związek urządza Gospody Legionowe, które wydają bezpłatnie lub za małą opłatą posiłek. W miarę możliwości udziela się również zapomóg dla członków, znajdujących się w szczególnie ciężkim położeniu. W b. r. zatrudniono znaczną liczbę bezrobotnych legionistów.

Zarząd Główny Związku Legionistów Polskich wysłała do wszystkich Oddziałów Związku okólniki zawierające najważniejsze dane, dotyczące spraw organizacyjnych.

Związek Peowiaków

Warszawa — ul. Złota 30 m. 4.

ZARZĄD GŁÓWNY

Prezes: Minister gen. dr. Stefan Hubicki.
Wiceprezisi: inż. Jan Pohoski, inż. Jerzy Budzyński, Tadeusz Caspaert, Chraszczewski.
Sekretarz generalny: inż. Wacław Sołtycki.
Skarbnik: Józef Zduń.
Kierownik Bratniej Pomocy: inż. Teodor Czajkowski.
Członkowie Zarządu: Anna Kościalkowska, min. Tadeusz Schätzel, inż. Stanisław Kucharski, Kazimierz Piórkowski, Zygmunt Kłoniecki, Bronisław Kietliński.

OKRĘGI W WARSZAWIE

- 1) Stołeczny: (ul. Trębacka 4 m. 4) — prezes: Stefan Pomarański.
- 2) Województwa Warszawskiego (ulica Krucza 29 m. 6) — prezes: Kazimierz Dublasiewicz.

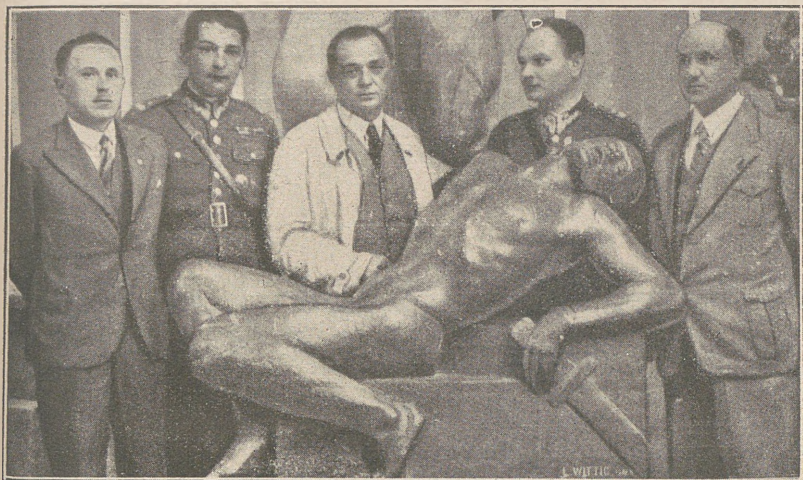
Sztandary na Święcie P. O. W. w Poznaniu.

Związek Peowiaków, powołany do życia w roku 1929, jednoczy pod swymi sztandarami dawnych członków Polskiej Organizacji Wojskowej, która ma tak chlubne karty w dziejach odradzającej się Polski po latach niewoli, zarówno w czasie wielkiej wojny, jak

w wojnie bolszewickiej i wszędzie, gdzie tylko niebezpieczeństwo zagrażało całości Rzeczypospolitej.

Związek w ciągu krótkiego czasu, dzięki dużej karności i dobru wyrobieniu swych członków, oraz sprężystości Zarządu Głównego i poszczególnych Zarządów Okręgów objął swą siecią organizacyjną prawie cały kraj, posiadając obecnie swe Koła i Placówki we wszystkich miejscowościach swej dawnej konspiracyjnej działalności. Członkowie Związku zgrupowani są w jednostkach organizacyjnych.

Zywotność Związku przejawia się ożywioną działalnością poszczególnych jednostek i całych Kół, biorących żywy udział we wszystkich przejawach życia państwowego, społecznego, samorządowego i gospodarczego.

Pomnik Peowiaków. W głębi Komitet budowy pomnika: red. Delinikajtis, mjr. Caspaer-Chraszczewski, prof. Wittig (twórca pomnika), mjr. Kowalczewski, inż. Sołtycki.

Związek, za pośrednictwem swych członków, pracuje w myśl ideologii ukochanego Wodza, Marszałka Piłsudskiego w samorządach lokalnych, kółkach rolniczych, strażach ogniowych ochotniczych, związkach sportowych, kulturalno-oświatowych, przysposobienia wojskowego i t. p. Działalność ta jest tak różnorodną, że śmiało można powiedzieć, że niema dziedziny życia państwowego, czy społecznego, gdzieby nie przejawiała się praca i inicjatywa członków Związku, którzy tak samo ofiarnie, jak ongiś krew i mięsień, składają dziś wiedzę swą i czas na usługi Ojczyzny, świecąc przykładem i zapałem.

Doceniając znaczenie szerzenia idei oszczędności i kapitalizacji drobnych oszczędności w Polsce, Peowiacy wytyczyli swe siły i w tym kierunku, dążąc wytrwale i uparcie do zjednania jak największej ilości członków ubezpieczonych w P. K. O. i wybijają się na czołowe miejsce wszystkich związków, wchodzących w skład Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny. Peowiacy, czują ni zawsze na rozkaz Wodza Naczelnego, stanęli karnie do wyborów Sejmu i Senatu w roku 1930, pracując w Komitetach Wyborczych i jednając zwolenników ideologii Marszałka Piłsudskiego.

W dniach 19 i 20 listopada 1933 roku w Warszawie odbył się Walny Zjazd Delegatów Związku Peowiaków przy udziale 400 osób z generałem Rydzem-Śmigłym, prezesem Federacji gen. Góreckim, ministrem gen. Hubickim, wiceministrami Lechnickim, Dolanowskim, Korsakiem i Kocem, prezesem B. B. W. R. płk. Sławkiem oraz reprezentantami Sejmu i Senatu na czele.

Zjazd ten stanowił ważny etap pracy Związku. Między innymi bowiem uchwalono wniosek przekazania Zarządowi Głównemu sprawy połączenia Związku Peowiaków ze Związkiem Legjonistów, jako powstałych z jednego pnia Związku Walki Czynnej.

Na dzień 1 października 1933 roku ogólna liczba członków Związku wynosi 11.432 osoby.

Związek Oficerów Rezerwy R. P.

Warszawa, Wierzbowa 11, tel. 725-46

Prezes: gen. dr. Roman Górecki.

Wiceprezes: rtm. rez. Józef Ryszkiewicz.

„ płk. w st. sp. Józef Rawicz (Pruszków).

„ mjr. rez. Mieczysław Paluch (Toruń).

Sekretarz gener.: rtm. rez. Henryk Messing.

Skarbnik: por. rez. Waclaw Parniewski.

Członkowie: ppor. rez. inż. Eugenjusz Kwiatkowski (Mościce), kpt. rez. Eugenjusz Fiala, ppor. rez. Jerzy Jasiński, kpt. rez. Władysław Włoskiewicz, ppor. rez. Michał Dobrzyński, por. rez. Mieczysław Grzybowski, kpt. rez. Józef Głowacki (Poznań), mjr. rez. Włodzimierz Krynicki (Lwów), kpt. rez. dr. Edward Góra (Wilno), por. rez. Józef Jeziorski (Katowice), kpt. rez.

Zastępcy: Jan Szpakowicz, pkt. rez. Jerzy Wroncki, por. rez. Juljusz Dunin-Holecki, mjr. w st. sp. Władysław Dunin-Wasowicz, kpt. rez. Zdzisław Orłowski (Poznań), mjr. rez. inż. Bolesław Skąpski (Kraków), mjr. rez. Modest Słoniowski (Łódź), mjr. rez. dr. Juljusz Haraschin (Gdańsk).

KOMISJA REWIZYJNA

Członkowie: kpt. rez. Gustaw Zygałowicz (Sosnowiec), ppłk. rez. dr. Tadeusz Garbusiński, ppor. rez. Edmund Kozłowski, por. rez. Gustaw Pikor, por. rez. dr. Stanisław Szwedowski (Częstochowa).

Zastępcy: kpt. rez. dr. Bronisław Taszycki (Poznań), por. rez. Ryszard Markowski, mjr. rez. Wiktor Grzanka (Toruń).

SĄD KOLEŻEŃSKI

Przewodniczący: kpt. rez. Wacław Minkiewicz.

Członkowie: kpt. rez. Stefan Supiński, płk. rez. Edmund Krzyżanowski, por. rez. Gustaw Rożałowski, kpt. rez. Stanisław Jeziernski, por. rez. dr. Kazimierz Matuszecki, kpt. rez. Władysław Nowosielski, por. rez. dr. Marjan Rudkowski.

KOMISJE ZARZĄDU GŁÓWNEGO

1. Komisja statutowa — przewodniczący: kpt. rez. Jan Szpakowicz.
2. Komisja organizacyjna — przewodniczący: kpt. rez. Eugenjusz Fiala, członek Komisji kpt. rez. Krzysztof Eydziatowicz.
3. Komisja dla spraw interwencji i spraw zawodowych — przewodniczący: płk. w st. sp. Józef Rawicz, członkowie Komisji: por. rez. Mieczysław Grzybowski i kpt. rez. Władysław Włoskowicz.
4. Komisja W. F. i P. W. — przewodniczący: ppor. rez. Michał Dobrzyński.
5. Komisja Finansowa — przewodniczący: skarbnik por. rez. Wacław Parniewski.
6. Komisja Sądów Honorowych — przewodniczący: kpt. rez. Jerzy Wroncki.
7. Komisja Prasy i Propagandy — przewodniczący: mjr. w st. sp. Władysław Dunin-Wasowicz.
8. Komisja dla spraw F. I. D. A. C. u i współpracy z pokrewnymi organizacjami — przewodniczący: rtm. rez. Józef Ryszkiewicz.

Powołany na trzyletnią kadencję na Walnym Zejeździe Delegatów w Gdyni w dniu 4. VII. 1932 r. Zarząd Główny Z. O. R. Rz. P. miał przed sobą trudne zadanie — wzmocnienia organizacji, utrzymania dotychczasowego stanu posiadania i niedopuszczenia do bezczynności we wszystkich komórkach organizacji.

Z powodu kryzysu i idącego wśląd za tem braku pracy, powodującego pewne zniechęcenie do pracy ideowej i społecznej w ogólności, prace Zarządu Głównego, które koncentrowały się w 8 komisjach, powołanych odpowiednio do głównych działów pracy, zostały znacznie zahamowane, zaś od zrealizowania szeregu projektów reorganizacyjnych zmuszony był Zarząd Główny chwilowo odstąpić, ograniczając się tylko do drobnych zmian w podziale terytorjalnym niektórych Okręgów.

Na pierwszym posiedzeniu Rady Związkowej poza szeregiem spraw mniejszej wagi postanowiono wystąpić na Walny Zjazd Delegatów z wnioskiem o przyjmowanie podchorążych rezerwy do Z. O. R. Rz. P. w charakterze członków zwyczajnych.

Termin zwołania tego Walnego Zjazdu Delegatów został następnie odłożony do r. 1934, z tem, że na jesieni r. 1933 po wydaniu przez M. S. Wojsk. ostatecznych rozkazów, regulujących sprawę P. W. i W. F. rezerwistów, zwołany zostanie do Torunia Zjazd Prezesów Okręgów i Przewodniczących Okręgowych Komisji W. F. i P. W. poświęcony wyłącznie sprawom W. F. i P. W.

Zjazd ten uległ jednak dalszemu odroczeniu, wobec nieukazania się dotychczas oczekiwanych rozkazów M. S. Wojsk.

Ponadto dla utrzymania stałego osobistego kontaktu z poszczególnymi Zarządami Okręgowymi stworzono przy Zarządzie Głównym stanowisko stałego delegata. Na stanowisko to powołano por. rez. Mieczysław Grzybowski, który już zwiedził większość Okręgów.

Z działalności Komisji wymienić należy: wydanie nowego statutu Związku, zatwierdzonego przez władze w dn. 8. IV. 1932 r., opracowanie nowego podziału terytorjalnego Związku i wprowadzenie częściowych zmian w tym kierunku. Utworzenie Okręgu Kieleckiego i skasowanie Częstochowskiego.

W związku z zamierzoną reorganizacją prac P. W. i W. F. wśród rezerwistów wiceprezes rtm. rez. Ryszkiewicz oraz przedstawiciele Zarządu Głównego odbyli szereg konferencji z naczelnymi władzami wojskowymi. Ponadto Zarząd Główny wydelegował przewodniczącego Komisji W. F. i P. W. ppor. rez. M. Dobrzyńskiego do Zarządu Głównego Federacji P. Z. O. O., gdzie w tym czasie decydowano o wielu sprawach zasadniczych, dotyczących nowej organizacji W. F. i P. W. Dla stworzenia jaknajściślejszej współpracy w akcji P. W. i W. F. zalecił Zarząd Główny Z. O. R. Rz. P. swym członkom masowe wstępowanie do Związku Rezerwistów dla wzięcia udziału w tych pracach. W związku z powyższym na posiedzenie Rady Związkowej w dniu 25. VI. b. r. zaproszony został prezes Związku Rezerwistów p. plk. Zyndram-Kościółkowski, z którym zostało uzgodnione, że członkowie Z. O. R. Rz. P. przyjmowani będą do Związku Rezerwistów bez balotażu, na zasadzie zaświadczeń, wydawanych przez Zarządy Kół Z. O. R. Rz. P. o przynależności do Związku.

W wyniku poczynionych przez Zarząd Główny starań uzyskały władze Związku zezwolenie na przeprowadzanie częściowych prób o Państwową Odznakę Sportową. Próby te przeprowadzane są we wszystkich jednostkach organizacyjnych Związku.

Doceniając znaczenie sportu strzeleckiego ufundował Zarząd Główny szereg nagród na okręgowe zawody strzeleckie. Ponadto ufundowana została w roku bieżącym nagroda Prezesa Z. O. R. Rz. P. na Narodowe Zawody Strzeleckie.

Szczególną uwagę zwrócono w okresie sprawozdawczym na sprawy zawodowe, ochronę członków Związku od redukcji, przeprowadzanych w najrozmaitszych warsztatach pracy, oraz na pomoc prawną dla członków. W indywidualnych sprawach członków rozwinięła intensywną działalność Komisja dla spraw interwencji, uzyskując w wielu wypadkach pomyślne dla nich rozstrzygnięcia.

Kontakt z zagranicą w okresie sprawozdawczym był b. ożywiony, do czego w znacznym stopniu przyczyniło się piastowanie przez prezesa Związku gen. Góreckiego godności prezesa

FIDAC-u, oraz przez wiceprezesa rtm. rez. Ryszkiewicza godności prezesa FIDAC-u na Polskę, ich osobiste zetknięcie się z szeregiem organizacji wchodzących w skład FIDAC-u, uczestnicwo członków Zarządu Głównego w wyjazdach zagranicę, związanych ze sprawami FIDAC-u, oraz duży udział członków Zarządu Głównego w organizacji i przyjmowaniu zagranicznych wycieczek b. kombatantów. Poza tem utrzymywana była stała łączność ze związkami bułgarskich, czeskosłowackich i francuskich oficerów rezerwy.

Zebrane na podstawie raportów cyfry, obrazujące rozwój organizacji, przedstawiają się w sposób następujący:

1. Ogólna ilość członków	14.698
2. Okręgów liczył Związek	12
3. Kół rozrzuconych na obszarze całego Państwa	216
4. Delegatur	22

Ilość członków i Kół w poszczególnych Okręgach przedstawia się następująco:

	członków	Kół	58	delegatur	9
1. Lwów	3.559	27	2		
2. Warszawa	2.330	28	—		
3. Toruń	1.855	25	—		
4. Poznań	1.300	13	1		
5. Wilno	1.247	10	2		
6. Katowice	1.074	17	7		
7. Kraków	1.060	7	—		
8. Brześć n/B.	800 ?	12	—		
9. Łódź	565	9	1		
10. Lublin	428	9	—		
11. Kielce	394	1	—		
12. Gdańsk	86		—		

Razem członków 14.698 Kół 216 delegatur 22

Jak z powyższego zestawienia wynika stan posiadania w okresie sprawozdawczym, pomimo niesprzyjających dla rozwoju organizacji warunków nie uległ zmniejszeniu, natomiast w porównaniu do okresu poprzedniego ilość Kół wzrosła o 15, zaś ilość członków o 2.000.

Związek Rezerwistów R. P.

Warszawa — ul. Wiejska 3 m. 3, tel. 9-13-45 i 8-31-21.

PREZYDJUM

Prezes Głównego Zarządu i komendant główny: ppłk. rez. Marjan Zyndram-Kościałkowski, wojewoda białostocki (na okres trzyletni).

Wiceprezesa: inż. Medard Downarowicz.

mjr. rez. Henisz Mieczysław, poseł na Sejm.

senator Stefan Perzyński.

inż. Marjan Zdrojewski.

Sekretarz generalny: Jan Walewski, poseł na Sejm.
Zastępca sekretarza gen.: Jan Szkuta, mjr. w s. s.
Skarbnik: Juljusz Zagrodzki.

W wyniku kilkuletnich starań Związku, naczelne władze wojskowe, oceniając pożyteczne i owocne wysiłki Związku Rezerwistów w kierunku przysposobienia wojskowego wśród mas rezerwistów — rozkazem Ministra Spraw Wojskowych z dnia 2 maja r. b. poleciło naszej organizacji, jako części składowej Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny, ex officio pracę P. W. na terenie rezerwy.

Zarząd Gł. Związku Rezerwistów: 1. wojew. Zyndram-Kościałkowski, 2. inż. Downarowicz, 3. poseł Henisz, 4. poseł Walewski, 6. dyr. Zagrodzki, 7. b. poseł Anusz, 8. prof. Bujwid, 9. mjr. Perucki.

Rozkaz ten był wynikiem kilkumiesięcznych narad i pertraktacji między naczelnymi władzami Federacji i Związku Rezerwistów i w swych wytycznych zawiera tezy, ustalone w porozumieniu między władzami Federacji, a Związkiem Rezerwistów. Tezy te normują współpracę Związku Rezerwistów z innymi zrzeszonymi bratnimi organizacjami, oraz określają formy kontroli nad tą pracą, jaką ma dokonywać Federacja w charakterze nadrzędnego czynnika nad sfederowanymi związkami.

W konsekwencji powyższego rozkazu należało przeprowadzić reorganizację Związku i nagiąć jego strukturę do nowych warunków pracy. W tym celu Nadzwyczajny Walny Zjazd Delegatów Związku odbyty w maju r. b. uchwalił nowy statut, oraz nowy regulamin i instrukcję szkoleniową. Równocześnie Zjazd polecił dostosować strukturę organizacyjną Związku do organizacji wojska, a to w myśl życzeń M. S. Wojsk.

Obecna struktura organizacyjna Związku przedstawia się więc następująco:

10 Okręgów, pokrywających się z D. O. K., oraz 7 Podokręgów, połączonych organizacyjnie z odnośnemi okręgami, a mianowicie Podokręgi: śląski, kielecki, stanisławowski, tarnopolski, wołyński, nowogródzki, wileński i samodzielny Obwód Morski z siedzibą w Gdyni.

Poza granicami Państwa istnieją dwa Okręgi Związku Rezerwistów, a mianowicie: we Francji z centralną siedzibą w Paryżu, oraz w Brazylii z siedzibą w Sao Paulo.

W związku ze zmianą struktury organizacyjnej, została dokonana reorganizacja personalna poszczególnych komórek organizacyjnych Związku, przyczem Zarząd Główny kierował się tutaj myślą o jak najbardziej starannym doborze ludzi pod względem ideowym i moralnym.

Praca Związku jest dzisiaj nastawiona wybitnie w dwóch kierunkach:

- a) w kierunku wychowania obywatelskiego,
- b) w kierunku szkolenia wojskowego.

Nowy statut Związku wprowadza w daleko wyższym stopniu, aniżeli dotychczas, czynnik rozkazodawstwa w życie organizacji, oraz poddaje dobrowolnie całą organizację w myśl najwyższych interesów Państwa i Jego siły obronnej Ministrowi Spraw Wojskowych, oraz władzom wojskowym przez Niego wskazanym.

Cele Związku zilustrują najlepiej poniższe punkty naszego statutu:

1) Współdziałanie z odnośnemi władzami państwowemi w kierunku wzmoczenia sił obronnych Państwa, przez wzięcie udziału czynnego w nakreślonych pracach szkolenia wojskowego i wychowania fizycznego swych członków, oraz przez pielęgnowanie wśród nich ducha żołnierskiego,

2) Wychowanie obywatelskie swych członków w myśl założeń ideologicznych Marszałka Piłsudskiego w kierunku potrzeb Państwa i wojska, wyrabiania wśród członków patriotyzmu i poczucia państwowego, tężyzny narodowej i dzielności żołnierskiej, oraz oddziaływanie w tym duchu na całe społeczeństwo.

3) Wyrabianie wśród członków karności, obowiązkowości i odpowiedzialności w pracy publicznej i społecznej.

4) Praca kulturalno-oświatowa z wykluczeniem działalności partyjno-politycznej.

5) Lojalna współpraca z innymi bratnimi organizacjami.

Jeśli idzie o wyniki życia ściśle organizacyjnego, to należy tu przytoczyć, iż wszystkie Okręgi i Podokręgi odbyły w tym roku Zjazdy Delegatów i posiadają zorganizowanych 158 powiatów, oraz przeszło 1700 niższych komórek organizacyjnych.

Z ostatnich sprawozdań wynika, iż Związek liczy obecnie ponad 240 tys. członków.

W całym szeregu Okręgów, Podokręgów i powiatów odbyły się zloty koncentracyjno-terenowe, oraz przeprowadzono szereg ćwiczeń polowych pod kierunkiem odnośnych przedstawicieli wojska i przy wydatnej pomocy organów P. W. i W. F.

Równoległe z tą pracą Związek prowadzi akcję świetlicową, a w świetlicach tych odbywają się kursy dokształcające dla zrzeszonych rezerwistów, obejmujące programem swym zarówno historię przedzoborowej Polski, jakoteż całokształt zagadnień Polski współczesnej. Ponieważ Związek nie dysponuje żadnymi środkami większemi i przeważnie jest skazany na ofiarność swych członków, przeto akcja świetlicowa nie jest tak rozwinięta, jakby sobie tego życzyć należało.

Obecnie Zarząd Główny tworzy dalsze Koła i Oddziały w powiatach i gminach, dotychczas jeszcze niezorganizowanych, przez strzegając przytem starannie należytego doboru ludzi.

Koncentracja Zw. Rezerwistów ze Śląska.

W myśl statutu przystąpiono obecnie do organizacyjnego powiązania „Rodziny Rezerwistów“ z Radą Główną na czele.

„Rodzina Rezerwistów“ istnieje już w kilkudziesięciu ośrodkach organizacyjnych, wykazując żywą działalność w opiece nad rodzinami i dziećmi rezerwistów, przy tworzeniu i kierowaniu ochroną przedszkoli i t. p.

Związek i jego członkowie brali czynny i wydatny udział we wszystkich świętach państwowych i narodowych, oraz w historycznych rocznicach, jakoteż w przejawach życia państwowego.

Między innymi Związek nasz wziął aktywny udział w subskrybowaniu Pożyczki Narodowej.

W okresie sprawozdawczym zanotować wypada wzrost karności i dyscypliny w szeregach Związku, większy stopień wyćwiczenia wojskowego, oraz wzrost ofiarności na cele Związku, wreszcie wydatne zwiększenie stanu umundurowania członków i to przeważnie własnym kosztem, co przy dzisiejszej ciężkiej sytuacji finansowej społeczeństwa naszego jest objawem radosnym.

Ilość zdobytych Odznak Strzeleckich i P. O. S-ów przez członków Związku wyraża się cyfrą kilkunastu tysięcy.

Związek posiada kilkadziesiąt własnych orkiestr.

Niektóre jednostki organizacyjne jak np. Zawiercie i Zyrardów przystąpiły w tym roku do budowy „Domu Rezerwisty im. Marszałka Piłsudskiego“.

Na terenie Warszawy po rozwiązaniu dawnej organizacji, władze Związku przystępują dziś oględnie i ostrożnie do tworzenia nowych ogniw organizacyjnych. Odpowiednia akcja jest w toku.

Podkreślić w końcu należy ścisłą łączność Związku ze związkami ideowymi, zrzeszonymi w Federacji, a przede wszystkim ze Związkami Legionistów i Peowiaków, jako temi związkami, które najsilniej promieniują ideą Pierwszej Brygady, a którą to ideą zdaniem naczelnych władz Związku należy przepoić masy zrzeszonych rezerwistów.

Związek cierpi wybitnie na brak odpowiednich tanich wydawnictw.

Ogólny Związek Podoficerów Rezerwy R. P.

ZARZĄD GŁÓWNY

Prezes i komendant główny — Jakubowski Antoni.

Wiceprezesi — Trębiński Jerzy, Kubalak Roman, Balicki Stefan.

Sekretarz generalny — Skręt Bolesław.

Skarbnik — Przedworski Eugenjusz.

Członkowie — Motylewski Henryk, Jochymczyk Jan, Mularczyk Józef,

Przegaliński Karol, Reyman Roman.

Kierownik sekcji pras.prop. — Purzycki Stanisław (redaktor).

Okręg Warszawski (Warszawa—Praga, ul. Jagiellońska 31).

Prezes — Zelechowski Kazimierz.
Wiceprezes — Wizgirt Zygmunt.
Skarbnik — Hebich Henryk.
Sekretarz — Stefaniak Henryk.
Komendant — Kordowski Jan.

Okręg Poleski (Brześć n/B., ul. Zygmuntowska 19 m. 1).

Prezes — Czekański Wacław.
Wiceprezes — Starzyński Walerjan.
Sekretarz i komendant — Grajewski Henryk.
Skarbnik — Prokurat Władysław.

Okręg Łódzki (Łódź, ul. Zwirki 8).

Prezes — Kuśbalak Roman.
Sekretarz i komendant — Błaszczak Bronisław.
Skarbnik — Piasecki Leonard.

Okręg Lubelski (Lublin, ul. Szpitalna 12).

Prezes i p. o. komendant — Jarzembowski Edward.
Wiceprezesi — Czaplicki Wincenty, Berej Jan.
Sekretarz — Szałas Stanisław.
Skarbnik — Filjowski Władysław.

Okręg Lwowski (Lwów, ul. Kurkowa 12).

Prezes — Cwynar Karol.
Wiceprezesi — Mudry Michał, dr. Zyczkowski Bronisław.
Sekretarz — Bielak Henryk.
Skarbnik — Dziawolik Jan.
Komendant — Ossoliński Jerzy.

Okręg Nowogródzki (Baranowicze, Starostwo).

Prezes — Baniewicz Mieczysław.
Wiceprezes — Zgut Józef.
Sekretarz — Jaworski Karol.
Skarbnik — Antczak Bolesław.
Komendant — Perzak Ryszard.

Okręg Podlaski (Siedlce, ul. Piłsudskiego 1).

Prezes i komendant — Grytner Jerzy.
Wiceprezes — Kalaciński Julian.
Sekretarz — Buszko Józef.
Skarbnik — Węgrzyński Edward.

Okręg Poznański (Poznań, ul. Gołębia 1).

Prezes — Holz Jan.
Wiceprezes — Alwin Stanisław.
Sekretarz — Junkiewicz.
Skarbnik — Markowski.
Komendant — Dębny.

Okręg Pomorski (Toruń, ul. Mostowa 6).

Prezes — Kaczmarek.
Sekretarz — Euchaust.
Skarbnik — Orłowski.
Komendant — Schneider.

Okręg Wileński (Wilno, ul. Uniwersytecka 1 m. 19).

Prezes i komendant — Gniadkowski Mieczysław.
Wiceprezesi — Kamiński Jan, Podoska Marja.
Sekretarz — Massalski Stanisław.
Skarbnik — Kalistowski Zygmunt.

Okręg Wołyński (Równe, Grabnik, Dom Ludowy ZOS).

Prezes — Smockiewicz Dezydery.
Sekretarz — Wiatrowski Marcin.
Komendant — Bessendowski Kazimierz.

Okręg Śląski (Katowice, ul. Plebiscytowa 1).

Prezes — Kupilas Feliks.
Wiceprezesi — Jochymczyk Jan, Cyrzyk Józef.
Sekretarz — Mączyński Bernard.
Skarbnik — Zambok Jan.
Komendant — Kobyłka Franciszek.

Okręg Krakowski (Kraków, ul. Św. Tomasza 9).

Prezes i komendant — Krajewski Teodor.
Sekretarz — Smoleń Michał.

Okręg Zagłębia Dąbrowskiego (Sosnowiec, skrzynka poczt. 101).

Prezes — Parys Adam.
Wiceprezes — Nowocien Stefan.
Sekretarz — Ziemiński Władysław.
Skarbnik — Hamankiewicz Kajetan.
Komendant — Stosik Teodor.

Okręg Białostocki (Białystok, ul. Warszawska 9).

Prezes — R. Rutkowski.
Sekretarz — Zembrowski.

Okręg Kielecki (Kielce, ul. Wesoła 23 m. 9).

Prezes — Małolepszy Mieczysław.
Sekretarz — Gogol.

Okręg Łomżyński

(w reorganizacji).

Samodz. Koło Gdańsk (Gdańsk, ul. Neugarten 27).

Prezes — Kuszowski Marcin.
Wiceprezes — Kaiser Robert.
Sekretarz — Karwowski Czesław.
Skarbnik — Kwidziński Aleks.
Komendant — Zdunkiewicz.

Samodzielny Wydział Zagraniczny (Gdańsk, ul. Neugarten 27).

Prezes — Reyman Roman.
Sekretarz — Siedlecki Zbigniew.
Skarbnik — Arbozow Teodor.
Kierownik Wydz. Pras. — Senczyszyn Marjan.

Na Zjeździe w Poznaniu siedzą od lewej: gen. Zahorski, gen. Frank, wojewoda Raczyński, prezes Zw. Podof. Rez. Holtz, gen. Górecki.

W okresie sprawozdawczym zostało zorganizowanych nowych Kół 77, tak, że ogólna ilość Kół wynosi 472, przydzielonych do 17 Okręgów w tem jedno Samodzielne Koło Gdańsk, oraz Samodzielny Wydział Zagraniczny z siedzibą w Gdańsku. Ogólna ilość członków obecnie wynosi 45.736.

Niezależnie od nowozorganizowanych Kół, zostały zorganizowane Sekcje wychowania fizycznego jak następuje: — kolarskie, lekko-atletyczne, piłki nożnej, motocyklowe, strzeleckie i t. p. Przebiegający udział członków w tychże sekcjach wynosi 52%.

Członkowie Związku zdobyli P. O. S. w/g klas: I — 51, II — 792, III — 3.377. Odznak Strzeleckich w/g klas: wyborową — 6, I-szej — 82, II-giej — 530 i III-ciej — 2.640.

Ponadto Zarząd Główny w sierpniu r. b. urządził I Krajowe Zawody Strzeleckie o mistrzostwo O. Z. P. R., których wyniki były imponujące.

Również Zarząd Główny wznowił wydawanie w r. b. czasopiśma p. t. „Podoficer Rezerwy“, uznając go jako organ związkowy.

Związek Inwalidów Wojennych R. P.

Warszawa — ul. Królewska 43, tel. 615-60.

Związek Inwalidów Wojennych Rzeczypospolitej Polskiej jest organizacją o charakterze społeczno-opiekuńczym i zrzesza w swoich szeregach 152.000 członków, a mianowicie inwalidów wojennych, wdowy i sieroty po inwalidach i po poległych, rodziców po poległych oraz inwalidów wojskowych.

Związek, jako jedna z najpotężniejszych organizacji b. wojskowych w Polsce, zajmuje poczesne miejsce nie tylko wśród organizacji w kraju, lecz również i na terenie międzynarodowym.

Związek Inwalidów Wojennych R. P. działalność swoją rozwija za pośrednictwem 820 Oddziałów, rozmieszczonych na całym terenie Rzeczypospolitej, z czego 18 Oddziałów znajduje się na terenie Rzeczypospolitej Francuskiej.

Dążeniem tej potężnej organizacji jest wywalczenie dla swych członków należnych im praw na drodze ustawowej przez uzyskanie odpowiedniego zaopatrzenia ze Skarbu Państwa oraz stworzenia warsztatów pracy.

Związek Inwalidów Wojennych R. P. poza celami, powyżej określonymi, objął w szczególności na kresach Państwa rolę czynnika państwowo-twórczego, zdolnego każdej chwili do największych wysiłków i ofiar na rzecz Państwa i Narodu. Za pośrednictwem swoich członków bierze udział w życiu gospodarczym i politycznym Państwa. Dzięki głęboko wysuniętym na rubieżach Państwa placówkom swoim jest niejednokrotnie jedyną organizacją społeczną, krzewiącą ideę państwowości polskiej wśród elementu niepolskiego.

Pozatem organizacja ta bierze udział w pracach organizacji międzynarodowych tak b. wojskowych jak i inwalidów wojennych, pracując wspólnie z temi organizacjami nad utrwaleniem pokoju światowego, zdobywając wszędzie należyty szacunek i uznanie.

Członkowie Związku biorą również należyty udział w pracach innych zrzeszeń, sfederowanych w P. Z. O. O.

Związek wydaje własnym sumptem tygodnik „Inwalida“, który jest jedynym organem w Polsce, traktującym o sprawach inwalidzkich.

Każda uroczystość, tak państwowa, jak i narodowa, odbywa się zawsze we wszystkich miejscowościach przy współdziałaniu licznej rzeszy inwalidzkiej.

Na terenie Związku Inwalidów Wojennych R. P. w poszczególnych miejscowościach w okresie sprawozdawczym odbyło się 1642 zebrań członków Związku, 14 uroczystości poświęcenia sztandarów związkowych, oraz 2 uroczystości poświęcenia domów związkowych.

Związek Inwalidów Wojennych R. P. stanął też pierwszy w szeregach tych, którzy propagowali wzniosły cel Pożyczki Narodowej, na którą członkowie organizacji — mimo swojego bardzo ciężkiego położenia materialnego — subskrybowali około miliona złotych.

Na czele Związku Inwalidów Wojennych R. P. stoi Zarząd Główny, którego przewodniczącym jest inwalida wojenny Jan Karzkoška, poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.

Legja Inwalidów Woj. Wojsk Polskich im. gen. Sowińskiego

Warszawa, Widok 12, tel. 5-11-62

ZARZĄD GŁÓWNY

Prezes: Henryk Połoński.

I Wiceprezes: Eugenjusz Kozłowski (Wilno).

II „ Stanisław Pawlak.

Sekretarz: Franciszek Kalinowski.

Skarbnik: Bohdan Rychter.

Ref. Konc.: Roman Mikołajczyk.

Członkowie: Adam Faliszewski (Kraków), Kazim. Zegiestowski (Lwów), Ludwik Szerszeń (Przemyśl), Ryszard Ujma (Łódź), Władysław Witek (Poznań), Stanisław Kossek (Kraków), Jerzy Gattaws.

GŁÓWNA KOMISJA REWIZYJNA

Prezes: gen. Michał Zienkiewicz.

Członkowie: Michał Filon, Paweł Gliwa, Aleksander Woyda.

Legja liczy 5.568 członków.

W okresie sprawozdawczym powstało kilkanaście nowych placówek na terenie Rzeczypospolitej i dokonano 4 poświęceń sztandarów.

darów. W Urzędach Skarbowych i Izbach Skarbowych Zarząd Główny interwenjował w sprawach 497 członków przejezdnych.

Celem Legji wedle art. 3 statutu jest otoczenie opieką moralną i materialną inwalidów wojsk polskich oraz tych inwalidów armji zaborczych, którzy się do powstania Państwa Polskiego w jakikolwiek sposób przyczynili. Legja dąży do utrzymania w swych członkach ducha miłości Ojczyzny, której dowody złożyli na polach bitew, do rozwijania w nich instynktu państwowego przy zabezpieczeniu możliwości bytu i wysunięcia ich na czoło narodu.

Związek Stowarzyszeń Ociemniałych Żołnierzy R. P.

Warszawa — Nowy Świat Nr. 28, tel. 538:44.

Zw. Stowarzyszeń Ociemniałych Żołnierzy R. P. w Warszawie

Prezes: mjr. Edwin Wagner, poseł na Sejm.

Sekretarz: Kazimierz Mroziński.

Skarbnik: Kazimierz Mroczkiewicz.

Zw. Ociemniałych Żołnierzy we Lwowie

Prezes: por. Stanisław Klak.

Sekretarz: Ksawery Ziemia.

Skarbnik: kpt. Jan Groman.

Zw. Ociemniałych Żołnierzy w Bydgoszczy

Prezes: inż. Czesław Perzyński.

Sekretarz: Leon Łępczyński.

Skarbnik: Leon Michalak.

Związek Ociemniałych Inwalidów Wojennych i Ofiar Wojny w Warszawie

Prezes: mjr. Edwin Wagner, poseł na Sejm.

Sekretarz: Adam Smiderski.

Skarbnik: Zygmunt Kalend.

W r. 1933 przeprowadzono zmianę nazw i ujednostajnienie statutów w dwóch związkach regionalnych.

Związek Ociemniałych Wojaków na Wielkopolskę, Pomorze i G. Śląsk otrzymał obecnie nazwę „Związek Ociemniałych Żołnierzy na Wielkopolskę, Pomorze i Śląsk“, a Małopolski Związek Ociemniałego Żołnierza „Spójnia“ we Lwowie zmienił nazwę na „Związek Ociemniałych Żołnierzy na Województwa Małopolskie“.

Związek Ociemniałych Inwalidów Wojennych i Ofiar Wojny

w Warszawie, poczynił również starania o zmianę statutu i w najbliższej przyszłości zmieni nazwę na „Związek Ociemniałych Żołnierzy na Województwa Centralne i Wschodnie“, — zaś Związek Stowarzyszeń Ociemniałych Żołnierzy R. P. również zmieni swoją nazwę na „Związek Ociemniałych Żołnierzy R. P.“.

Liczba członków mimo dość znacznej śmiertelności stale wzrasta i na dzień 1 października b. r. wynosi 629 członków zwyczajnych i 48 wdów, jako członków nadzwyczajnych.

Ociemniali inwalidzi: chor. Waluszewski i st. ułan Grabarek pieszo z Bydgoszczy do Warszawy.

Oprócz zwykłej pracy o charakterze samopomocowym, jak ubezpieczenie członków w Kasach Chorych, w P. K. O., udzielanie pożyczek i zapomóg, wysyłanie członków do „Dому Zdrowia“ w Zakopanem, dostarczanie aparatów radjowych, zegarków, maszyn do pisania i t. p. interwenjowanie w sprawach zaopatrzeniowych i koncesyjnych, oraz w wielu innych sprawach członków — Związek interesował się wszelkimi objawami życia społecznego i brał udział we wszystkich uroczystościach, organizowanych przez Federację P. Z. O. O., Ligę Morską i Kolonjalną i inne komitety.

Jako dowód wielkiej żywotności w organizacji i wielkiej ideologii, panującej w rzeszach, podajemy fakt pierwszego marszu dwóch ociemniałych żołnierzy Waluszewskiego i Grabarka, którzy szli pieszo do Warszawy z Bydgoszczy przy pomocy psów-przewodników, celem złożenia hołdu Pierwszemu Marszałkowi Polski Józefowi Piłsudskiemu.

Związek dochody swe czerpie głównie z posiadanych koncesji, przedsiębiorstw, które administruje sprzężenie i które prowadzi w kilku wypadkach własnym kapitałem i we własnej administracji.

Z powodu spadku konsumpcji i obniżenia % przez władze monopolów państwowych w porównaniu z r. 1932, dochody zmniejszyły się o 33%.

Subwencje rządowe uległy zmniejszeniu bardzo znacznemu, które ocenić należy ponad 50%. Społeczeństwo ani też inne organizacje społeczne na rzecz Związku nie dają żadnych świadczeń, wobec czego Związek egzystencję swoją zawdzięcza wyłącznie posiadany przedsiębiorstwom.

Jeżeliby Ministerstwo Skarbu wprowadziło w życie swój plan zniesienia koncesjonowanej sprzedaży wyrobów monopolowych, Związkowi groziłaby zupełna ruina.

Godnym uwagi jest fakt, że ociemniali żołnierze wykazują mimo ciężkich warunków gospodarczych niezmiernie wielką żywotność i siłę odporną. Uchwała Walnego Zjazdu Delegatów upoważniła Zarząd do wybudowania własnego gmachu letniskowego, a ponieważ Związek nie może na ten cel zdobyć odpowiednich funduszy, członkowie spieszą chętnie z dobrowolnymi składkami i obecnie fundusz budowlany wynosi około 25.000 zł.

Związek Osadników Wojsk.

Warszawa, ul. Zielna 22 m. 9, tel. 5-33-14.

ZARZĄD GŁÓWNY

Prezes: inż. Wiktor Przedpełski.

Wiceprezes: Adolf Abram.

Sekretarz i skarbnik: Franciszek Bocian.

Członkowie Zarządu: Władysław Małski, Władysław Kamiński, Tadeusz Dołęga-Kamiński, Józef Zadurski, Edward Gąsior, Tadeusz Nowicki, Czesław Sędzimir.

Stowarzyszenie liczy — 16.369 członków, wszyscy na prowincji, gdzie istnieje 6 Rad wojewódzkich: Wilno, Nowogródek, Brześć

n/B., Łuck, Grodno, Lublin oraz 47 oddziałów powiatowych w wymienionych województwach.

Z braku środków zawieszono wydawanie własnego organu „Miesięcznik Osadniczy“.

W Wilnie i Brześciu n/B. posiada Zw. Osadników dwie posesje wartości około 220.000 zł.

Związek prowadzi 1 zakładów wychowawczych dla około 600 młodzieży ze szkół średnich.

Związek Powstańców Śląskich

Katowice, ul. Plebiscytowa 1, tel. 766

Prezes — Lortz Jan.

I Wiceprezes — Fejge Franciszek.

II „ — Trojak Józef.

Sekretarz — Mastalerz Stanisław.

Zastępcy — Wyglenda Wilhelm, Wrzyszczy Teofil.

Skarbnik — Szefer Ryszard.

Referent ośw. — Sala Władysław.

Komendant gł. — poseł Kornke Rudolf.

Zastępca — Tomanek Emanuel.

W okresie sprawozdawczym liczył Związek Powstańców Śl. 24.384 członków, zorganizowanych w 424 grupach miejscowych, w przeważnej części na terenie województwa śląskiego. W roku sprawozdawczym zostały 3 nowe grupy założone.

Grupy miejscowe podlegają zarządom powiatowym, których Związek posiada 18, a mianowicie: 1. Katowice, 2. Świętochłowice, 3. Tarn. Góry, 4. Lubliniec, 5. Rybnik, 6. Bielszowice, 7. Racibórz, 8. Pszczyna, 9. Gliwice-Toszek, 10. Strzelce, 11. Bytom, 12. Opole-Olesno, 13. Koźle, 14. Zabrze, 15. Bielsko, 16. Cieszyn, 17. Szczakowa, 18. Częstochowa.

Władzą nadzorczą jest Wydział Związku, na czele którego stoi p. poseł Witczak Józef.

Wobec kryzysu gospodarczego, starano się o złagodzenie przykrych jego objawów dla członków, chroniąc ich przed bezrobociem oraz zabiegając o pracę wzgl. zaopatrzenie dla nich.

Rozpoczęto prace około sypania Kopca Wyzwolenia w Piekarach Wielkich, tuż na pograniczu jako symbol walk wyzwolenicznych ludu śląskiego i symbol nadziei dla rodaków na Śląsku Opolskim. Prace postąpiły dość znacznie naprzód.

Podtrzymano żywy kontakt z innymi kresami Polski, aby w ten sposób zlikwidować niechęć do rodaków z innych dzielnic i umożliwić robotę separatystyczną w przyszłości, a z drugiej strony aby ludność innych ziem kresowych zapoznać z naszymi powstańcami. Akcja ta miała doniosłe znaczenie państwowe oraz wartość

krajoznawczo-wychowawczą dla naszej organizacji. Zwiedzono böhaterski Lwów, gdzie pod przewodnictwem prezesa Wojewódzkiej Federacji P. Z. O. O. urządzono potężną manifestację kresową. Podobny cel miała wycieczka powstańcza do Wilna na uroczystość 25-lecia Związku Walki Czynnej, zorganizowana przez tamt. Związek Strzelecki. Nawzajem gościł u siebie Związek przedstawicieli Wilna i Lwowa oraz z Gdańska.

Związek Powstańców Śląskich brał udział w obchodzie Imienin Marszałka Piłsudskiego, wysyłając do Warszawy 2 silne kompanie powstańcze, na Śląsku zaś urządził po raz piąty z okazji Imienin gwiazdzisty bieg sztafetowy na przestrzeni 300 kilometrów.

Drugą imprezą sportową był VI Marsz nad Odrę, urządzany na przestrzeni 104 klm. od dawniejszego „trójkąta trzech cesarstw“ do dzisiejszego trójkąta granicznego 3 republik (Polska, Czechosłowacja, Niemcy). Marsz ten odbywa się corocznie w sierpniu ku uczczeniu rocznic I i II powstania śląskiego. W tegorocznym VI Marszu nad Odrę brało udział 24 drużyny.

W rocznicę wybuchu III powstania zapalono wzdłuż całego pogranicza polsko-niemieckiego wici — olbrzymie ogniska.

Ponieważ Niemcy, a przede wszystkim płatni agenci niemieccy dopuszczali się na wiosnę coraz większych prowokacyj ludności polskiej, zarządzone ostre pogotowie powstania.

Na apel władz związkowych stanęły wszystkie grupy w komplecie. Pogotowie trwało przez 6 dni i dało spodziewany wynik, przede wszystkim przyczyniło się do uspokojenia zbyt gorących zwolenników Hitlera.

Członkowie Związku walnie brali udział w akcji Pożyczki Narodowej, suma subskrypcji pożyczki w szeregach Związku wynosi według dotychczasowych obliczeń ponad 2 miliony złotych.

Dzięki inicjatywie Związku Powstańców Śl. powstał na Śląsku Oddział Komitetu Budowy Pomnika ks. biskupa Bandurskiego oraz T-wa Przyjaciół Korpusu Kadetów im. Marszałka Piłsudskiego.

Ukończono akcję zbiórkową na Dom Powstańca Śląskiego i wręczono Komitetowi Domu Powstańca ponad 130.000 zł. W roku sprawozdawczym zebrano zgórą 50.000 zł. pomimo kryzysu.

Szczególną wagę przywiązano do tworzenia Oddziałów Młodzieży Powstańczej, których założono blisko 40 z 2.000 przeszło członkami. Istnieje dotychczas 37 świetlic, bądź własnych, bądź też wspólnie z innymi organizacjami bratnimi.

Organ Związku ukazał się 6 razy, wysyłany grupom bezpłatnie.

Obecnie przystępuje Związek do forsowniejszej pracy wśród młodzieży śląskiej, chodzącej luzem, którą pragnie wciągnąć w szeregi Oddziałów Młodzieży Powstańczej. Zamierzamy też zbudować Mauzoleum Bezimiennego Powstańca.

Legjon Śląski

Warszawa — ul. Kopernika 14, tel. 2-93-66.

ZARZĄD GŁÓWNY

Prezes: Dr. K. Polakiewicz, mjr. rez., wicemarszałek Sejmu.

Wiceprezesa: Januarjusz Gościmski, ppor. rez.

inż. Jan Nawrocki, kpt. rez.

Sekretarz generalny: Euzebjusz Jarema, por. rez.

Sekretarz Prezydum Zarządu Gł.: Aleksander Zytkiewicz, ppor. rez.

Skarbnik generalny: Władysław Kociatkiewicz, por. rez.

Zastępca skarbnika: Feliks Gardjas.

Członkowie Zarządu: Joachim Sołtys, pplk. w st. sp., Witold Jackiewicz, por. rez., Franciszek Romanowski, dyr. Jan Domański, ppor. rez., Kazimierz Baster, por. rez., K. Slesiński i Czerkaski.

PREZESI OKRĘGÓW WOJEWÓDZKICH

Okręgu Warszawskiego — Witold Jackiewicz, por. rez.

Okr. Wschodnich Wojew. Małopolskich — inż. Jan Nawrocki, kpt. rez.

Okręgu Łódzkiego — Kazimierz Baster, por. rez.

Okręgu Krakowskiego — prof. Adam Kłodziński.

Okręgu Poznańskiego — dyr. Samborski.

Okręgu Poleskiego — Władysław Bułhak, por. rez.

Prezes Komisji Rewizyjnej — inż. Jan Stoliński, por. rez.

Prezes Sądu Koleżeńskiego — B. Korsoń.

Radca prawny — Mgr. Henryk Slesicki.

Legjon Śląski, Stowarzyszenie Powstańców Śląskich, skupia w swych szeregach b. powstańców śląskich, zamieszkujących Rzeczpospolitą za wyjątkiem województwa śląskiego, objętego działalnością bratniego Związku Powstańców Śląskich w Katowicach.

W okresie sprawozdawczym podobnie, jak i w latach ubiegłych, działalność Stowarzyszenia szła przedewszystkiem w kierunku prowadzenia propagandy na rzecz Śląska drogą inicjowania i organizowania obchodów rocznic walk o Śląsk, akademii, odczytów, mających na celu uświadomienie ogółu obywateli, że Śląsk jest jedną z podstaw naszej niepodległości.

Na uwagę zasługuje zwłaszcza zorganizowany przez Legjon Śląski uroczysty obchód XII rocznicy wybuchu Trzeciego Powstania Śląskiego. Obchód ten odbył się we Lwowie pod nazwą „Dni Śląsko-Wileńskich” w dniu 21. V. — 28. V. 1933 r. w połączeniu ze świętem Korpusu Kadetów Nr. 1 przy udziale wojewody Grażyńskiego i powstańców śląskich z Katowic, przybyłych w liczbie ponad 1.500 oraz delegacji z Wilna.

Pozatem Legjon Śląski zorganizował w r. 1933 szereg obchodów i akademii w Warszawie (2. V.) i miastach prowincjonalnych o charakterze wybitnie propagandowym.

Niezależnie od wykonywania tego swego głównego zadania Legjon Śląski prowadził prace o charakterze organizacyjno-wewnętrznym, jak organizowanie ośrodków powstańczych w miejsco-

Dni Śląskie we Lwowie: Od lewej inż. Nawrocki, p. Gościmski, starosta Tramecour, wojewoda Grażyński, p. Lortz, kpt. rez. Sławski.

wościach, dotychczas nieobjętych działalnością stowarzyszenia, praca kulturalno-oświatowa, przysposobienie przeciwchemiczne, oraz wychowanie fizyczne (celem zdobycia przez b. powstańców P. O. S. i odznaki strzeleckiej).

Organizacja dzieli się na grupy powiatowe, miejscowe i placówki, które z kolei łączą się w okręgi wojewódzkie.

W okresie sprawozdawczym ilość grup wyniosła do 49. Liczba okręgów wojewódzkich do 7, mianowicie: Okręg Warszawski, Łódzki, Krakowski, Wschodnich Województw Małopolskich, Poznański (w organizacji) Poleski i Okręg Francuski, skupiający powstańców śląskich, emigrantów z terenów nieodzyskanych.

Zaznaczyć tu należy przede wszystkim intensywny rozwój Okręgu Łódzkiego, liczącego 1.500 powstańców, zorganizowanych w grupach miejscowych, w Łodzi, Pabjanicach, Tomaszowie Mazowieckim, Zegrzu, Lutomiersku, Wieluniu, Praszce, Piotrkowie i Kaliszu.

Związek Kaniowczyków i Żeligowczyków

ZARZĄD GŁÓWNY

Prezes: Minister Dr. Nakoniecznikow-Klukowski Bronisław.

Wiceprezes: inż. mjr. Zybułtowski Marjan.

Sekretarz: kpt. rez. inż. Godniewski Leopold.

Skarbnik: rtm. rez. Kołaczkowski Marjan.
Członkowie: Szymańska Leokadja, płk w st. sp. Sikorski Michał, poseł Parniewski Władysław, kpt. rez. Grzegorzewski Tadeusz, Massalski Kazimierz.

Zastępcy członków: Przybyłowski Józef, Starzyński Jerzy, Kosiński Franciszek, Sągajło Tadeusz, Krawczyk Jan.

KOMISJA REWIZYJNA

Prezes: dyr. Bülow Henryk.
Sekretarz: inż. Ustaszewski Mieczysław.
Członkowie: kpt. rez. Krzaczyński Stefan, kpt. rez. Puławski Leon, por. rez. Tomaszewski Władysław.

SĄD KOLEŻEŃSKI

Prezes: gen w st. sp. Pogorzelski Eugenjusz.
Sekretarz: kpt. rez. Dąbrowski Roman.
Członkowie: dr. Braun Jan, płk. Koźmiński Juljan, poseł Hannebach Antoni, inż. Bajkowski Michał-Jan.

KOŁO W WILNIE (ul. Mickiewicza 22 m. 2).

Prezes: ppłk. w st. sp. Woropaj Stanisław.
Wiceprezes: Budrewicz Jan.
Skarbnik: Sobolewski Antoni.
Kasjer: Kościukiewicz Józef.
Sekretarz: Chmielewski Mieczysław.

KOŁO W RADOMIU (ul. Moniuszki 20 m. 6).

Prezes: inż. L. Włoczkowski.
Wiceprezes: Milbrandt Z.
Sekretarz: J. Zabner.
Skarbnik: Śt. Grudziński.
Gospodarz: Wł. Seńkow.

ODDZIAŁ ŁÓDŹ (Al. Kościuszki 63, B. G. K.).

Prezes: mjr. em. Połoński Włodzimierz.
Wiceprezes: Andrzejak Marjan.
Sekretarz: Niewinowski Zygmunt.
Skarbnik: Kossowski Ignacy.
Gospodarz: Kopczyński Stefan.

ODDZIAŁ KIELCE (ul. Jaworowa Nr. 7 p. B. Mańkowski).

Pierwszą pilną potrzebą było wynalezienie zatrudnienia dla bezrobotnych członków. Próby uzyskania pomocy ze strony biur państwowych, czy też za pośrednictwem Bratniej Pomocy Federacji nie dały dostatecznych wyników, wobec czego, na własną rękę czyniono intensywne starania, uwieńczone częściowem powodzeniem. Ilość bezrobotnych członków spadła więcej, niż o połowę, a pozostałych jeszcze kilkunastu członków czeka na pracę. Dla najbardziej potrzebujących Zarząd zakupił pewną ilość odzieży. Wydane były również bony na wyżywienie.

Nie zapomniano też o właściwym celu Związku, — o akcji kulturalno-oświatowej. Zorganizowano stałą świetlicę przy Zarządzie Głównym, zaopatrując ją w bibliotekę, i gry i organizując pogadanki i odczyty na tematy aktualne. Stałe miesięczne zebrania są urozmaicane produkcjami artystycznymi i innymi atrakcjami. Poza tem rozpoczęto wydawnictwo własnego pisma pod tytułem: „Głos Kaniowczyków i Żeligowczyków“.

Związek liczy 2192 członków. Stan ubezpieczonych 1297 osób, pozostaje bez zmian.

Przemarsz Kaniowczyków przez Warszawę do Grobu Nieznanego Żołnierza.

Związek Sybiraków

ul. Wspólna 37, m. 5, tel. 8-92-22

ZARZĄD GŁÓWNY

Prezes: Henryk Suchenek-Sucecki.

I wiceprezes: gen. Jan Medwadowski.

II wiceprezes: płk. Stanisław Lubodziecki.

III wiceprezes: Władysław Muśnicki.

Sekretarz generalny: Ludwik Baldwin-Ramult.

Skarbnik: Konstanty Piotrowski.

Zastępca skarbnika: Feliks Anioł.

Członkowie Zarządu: Mieczysław Świątkowski, Kazimierz Brokl, Romuald Fink-Finowicki, Władysław Gintowt-Dziewałtowski, Bogusław Hryniewicz, Franciszek Januszyk, Antoni Pawłowski, inż. Kazimierz Podhorski-Okołow, Karol Wójcik.

Zastępcy członków Zarządu: dr. Józef Brągiel, prok. Wacław Stecki, Józef Dowgielewicz, Michał Sabatowicz.

Kimosja Rewizyjna: Jan Zdziennicki, Antoni Libiszowski, Stanisław Molento. Zastępcy: Leon Grzegórski, Ludwik Matuszkiewicz, Edward Łubiński.

Sąd Koleżeński: Mieczysław Świątkowski, Rudolf Kawczak, Władysław Sulikowski. Zastępcy: Tadeusz Dąbrowski, Ignacy Kondratowicz, inż. Stanisław Czerwiński.

Ilość członków Związku na dzień 1. X. 1933 r. wynosi: zewszędencjonowanych 3.746, czynnych (płacących regularnie składki) 748.

Związek liczy 8 okręgów: Warszawski, Białostocki, Krakowski, Śląski, Wileński, Wołyński, Lwowski (Drohobycz) i Pomorski. Z tego dwa okręgi — Białostocki i Pomorski zostały zorganizowane w roku sprawozdawczym. Prócz tego nawiązany został kontakt z poszczególnymi Sybirakami w kilku punktach kraju w celu utworzenia Kół Związku, jako dalszych ogniw organizacji.

Związek jednocy w sobie b. wojskowych, politycznych i społecznych działaczy polskich, dla których Syberja była terenem pracy niepodległościowej lub konsekwencją (zesłanie, wzgl. katorgę) tej pracy w kraju. Główne momenty niepodległościowej pracy członków Związku przypadają na lata 1863, 1905, 1918—19.

Działalność Związku Sybiraków poświęcona jest trzem zasadniczym zagadnieniom: pracom historycznym, współczesnym pracom ideowym o charakterze ogólnopaństwowym i współzyciu koleżeńskiemu.

Na działalność historyczną składa się:

a) gromadzenie dzieł literatury naukowej i belletrystycznej, poświęconej Syberji, jako ziemi wiekowego męczeństwa polskiego, a w czasach ostatnich — terenu ofiarnej pracy niepodległościowej;

b) wydawanie względnie popieranie nowych dzieł, uzupełniających istniejące luki w „literaturze syberyjskiej“;

c) popieranie twórczości artystów-plastyków, poświęconej Idee Syberyjskiej lub wspomnieniom z przeżyć Polaków na Syberji;

d) gromadzenie wszelkich, posiadających wartość historyczną, pamiątek rzeczowych z Syberji, w celu późniejszego przekazania ich do muzeum.

Biorąc za podstawę swojej obecnej działalności ideowej „Syberję“ jako symbol ofiarnego, niewygasającego patriotyzmu, Związek Sybiraków prowadzi propagandę ofiarnej pracy dla narodu i Państwa za pomocą propagandowych zebrań, pogadarek i odczytów, ze specjalnem uwzględnieniem młodszego pokolenia.

W trosce o pielęgnowanie wśród członków Związku cnót obywatelskich i koleżeńskich, Zarząd Związku stara się pogłębić współzycie Sybiraków przez towarzyskie zebrania koleżeńskie, przez działalność Bratniej Pomocy (w rozmaitych jej przejawach), wreszcie przez opiekę nad wdowami i sierotami po zmarłych kolegach.

Ponadto Związek bierze udział w miarę możliwości, w pracach

ogólnych i współzyciu ze sfederowanemi związkami obrońców Ojczyzny.

W dniach 18 i 19 czerwca 1933 r. odbył się ogólny III Zjazd Sybiraków i IV Zjazd delegatów Okręgów Związku ku uczczeniu 15-lecia powstania V Dywizji Wojsk Polskich na Syberji i 5-lecia założenia Związku. W związku ze Zjazdem wydano jednodniówkę „Sybiracy“, liczącą 60 stron druku dużego formatu i zawierającą artykuły o treści historycznej w odniesieniu do działalności niepodległościowej Polaków na Syberji, wspomnienia z Dywizji i materiał informacyjny Związku.

Poczty sztandarowe Zw. Sybiraków i innych związków sfederowanych wychodzą po nabożeństwie z kościoła garnizonowego.

Szczegółowy przebieg Zjazdu znany jest ze sprawozdania „Biuletynu Federacji“, tu tylko dodać należy, że Zjazd uchwalił powołanie do życia przy Zarządzie Głównym i Zarządach Okręgowych Sekcji Ekonomicznych, których zadaniem będzie gromadzenie materiałów, dotyczących możliwości ekspansji gospodarczej na Daleki Wschód i Syberję, oraz materiałów, dotyczących dotychczasowo-

wego stanu posiadania Polaków na Syberji. Sekcje Ekonomiczne swoją pracę już rozpoczęły.

Zjazd miał za zadanie: 1) zadokumentowanie spoistości szeregów Sybiraków, 2) zadokumentowanie, że ideały, które nas połączyły na Syberji w Dywizję, przyświecają nam i nadal, 3) wytyczenie programu prac na okres najbliższy.

Zakreślone cele zostały całkowicie osiągnięte.

Najlepszym sprawdzianem, że ofiarność dla kraju wśród mas Sybiraków jest w dalszym ciągu też sama, jest fakt, że Związek Sybiraków, jeden z pierwszych z pośród związków sfederowanych subskrybował Pożyczkę Narodową w wysokości 1.000 zł. Na apel Zarządu Głównego okręgi subskrybowaną sumę pokryły całkowicie. Prócz tego Sybiracy brali żywy udział w propagandzie Pożyczki Narodowej.

Mając tak karny zespół członków, pełnych zrozumienia zadań obywatela kraju, Zarząd Główny jest przekonany, że Sybiracy swą skromną cegiełkę dołożą do gmachu Mocarstwowej Polski.

W związku z pracami Sekcji historycznej i ekonomicznej Zarząd Główny uchwalił wydawać własny kwartalnik. Pierwszy numer już jest oddany do druku.

Związek Murmańczyków

Warszawa, pl. Dąbrowskiego 4, m. 1

Prezes — inż. Heljodor Stark, konsul R. P. w Szczecinie.

Wiceprezes — mjr. dr. Stefan Benedykt.

Skarbnik — dr. Feliks Michalec.

Sekretarz — Józef Lisowski, inspektor straży pożarnej.

Członek Zarządu — red. Stanisław Strzetelski.

W roku sprawozdawczym Zarząd odbył siedem posiedzeń w sprawach organizacyjnych. Na jednym z nich uchwalono zwołać w grudniu roku 1933, jako w rocznicę wejścia Oddziału Murmańskiego do Warszawy i zameldowania się u Marszałka Piłsudskiego drugi Walny Zjazd Murmańczyków w Zakopanem. W czasie tego Zjazdu ma się odbyć poświęcenie i odsłonięcie pomnika na grobie oficera Murmańczyka poety i literata ś. p. Eugenjusza Małaczewskiego, pochowanego na zakopiańskim cmentarzu. W tym celu powołano specjalny Komitet, na czele którego stanął p. ppłk. dypl. Stefan Mayer. W skład tego Komitetu wchodzi ponadto b. lekarz Oddziału Murmańskiego dr. Hugon Karwowski, zamieszkały w Zakopanem i por. Wojciechowski z Instytutu Gazowego.

W roku 1933 na jednym z posiedzeń uchwalono wyłonić komisję historyczną, któraby zajęła się zebraniem materiałów dla za-

mierzzonego wydania książki pamiątkowej Murmanu. W skład komisji wchodzić będą: p. ppłk. Mayer Stefan, mjr. dr. Benedykt Stefan, inż. Eichelberger Roman, dr. Michalec Feliks, red. Stanisław Strzetelski i por. Wojciechowski.

Na posiedzeniu Komitetu redakcyjnego uchwalono podzielić całość dziejów Murmanu pomiędzy byłych Murmańczyków w następujący sposób:

1) Gen. Sołłohub-Dowoyno: Dyplomatyczne kulisy kampanji Murmańskiej.

2) Płk. Skokowski Julian: Murman w świetle walk o Niepodległość.

3) Płk. Nadachowski Adam: Z obozu jeńców do Oddz. Murmańskiego.

4) Ppłk. dypl. Duch Bronisław: Bataljon Murmański nad Onegą w roku 1918 i na froncie bolszewickim w roku 1920.

5) Ppłk. dypl. Mayer Stefan: Bolszyje Oziorki. Saniami przez morze Białe.

6) Płk. Hrakańo-Horawski Kazimierz: Bobrujsk i więzienie Oneżskie.

7) Mjr. inż. Gliński Władysław: Bitwy pod Czunowem, Sieleckiem i Kodyszem.

8) Mjr. dypl. Sołodkowski Marjan: Zajęcie Archangielska i marsz na Wołogdę.

9) Mjr. Wilczyński Adam: Bereźnik — Kargomin — Wielki Ustiug.

10) Mjr. Radoliński Jan: Pertema — Turczasowo.

11) Mjr. Kaczmarczyk Stefan: Kadra uzupełniająca Oddz. Murmańskiego w Archangielsku.

12) Mjr. Maruszewski Zbigniew: Walki na froncie Kolejowym. Lato 1919.

13) Mjr. dr. Karwowski Hugon: W Oddziale Murmańskim pod znakiem Czerwonego Krzyża.

14) Mjr. Benedykt Stefan: Kola.

15) Kpt. Ostapowicz Artur: Wywiad na tyłach bolszewickich pod Sieleckiem.

16) Kpt. dypl. Zahorski Wiktor: Nad Wyczegdą.

17) Kpt. Bagiński Wacław: Wigilja w Czekujewie.

18) Poseł Strzetelski Stanisław: Bateria Oficerska. Dole i niedole.

19) Por. Wojciechowski Piotr: Bitwa pod Wołczanicą.

20) Inż. Eichelberger Roman: Powrót do Polski.

21) Dr. Michalec Feliks: Śmierć Nieznanego Żołnierza Murmanu.

22) Por. rez. Michałowski Wacław: Sierpień 1918 r. nad Onegą.

23) Por. rez. Zajdler Ferdynand: W Edynburgu.

Na jednym z posiedzeń kooptowano do Związku p. por. Wojciechowski, jako sekretarza. W skład Sekretariatu wchodzi ponadto: p. inż. Eichelberger i p. insp. Lisowski, których zadaniem jest prowadzenie rejestracji i ewidencji wszystkich Murmańczyków. Praca ta jest w toku.

Prócz tego, Zarząd postanowił stworzyć Koła Murmańczyków dla żołnierzy b. Murmańczyków, pozostających obecnie w służbie czynnej. Jedno Koło powstałoby w Grudziądzu jako siedzibie III Bataljonu Murmańskiego 64 p. p., drugie w Wilnie, gdzie przebywa największa ilość b. Murmańczyków.

W r. 1933 na zaproszenie gen. Żeligowskiego, przedstawiciele Związku Murmańczyków, p. pplk. dypl. Mayer i mjr. dr. Benedykt wzięli udział w zebraniu delegatów formacji wschodnich. Na zebraniu tem delegaci zaznaczyli, że w ramach organizacji formacji wschodnich Murmańczycy będą dążyć do utrzymania swoich tradycji i charakteru ze względu na swoją przeszłość.

W roku bieżącym nawiązano również kontakt ze Związkiem Kaniowczyków i Żeligowczyków.

W latach 1931—1933 odbył się szereg posiedzeń Komisji odznaczeniowej, na których zakwalifikowano przeszło dwieście kilkadziesiąt członków do odznaczeń i wnioski przesłano do Komisji odznaczeniowej Krzyża i Medalu Niepodległości dla formacji Wschodnich.

Związek b. Uczestników I Korpusu W. P. na Wschodzie

Warszawa — Widok 12 m. 2, tel. 222-38.

ZARZĄD GŁÓWNY

Prezes: gen. broni w st. s. Lucjan Żeligowski.

Wiceprezes: pułk. w st. s. Wincenty Podgurski.

„ pułk. w st. s. Aleksander Żelio.

„ Mieczysław Bohdanowicz.

Sekretarz: Seweryn Waldemar Skowroński.

Skarbnik: Witold Grzegorz Kazikowski.

Członkowie: Władysław Krzemiński, Wilhelm Perkowski, Stanisław Bogusławski, Mieczysław Sielanko.

Ilość członków 1.693. Ilość jednostek organizacyjnych: 6 Okręgów i 21 Oddziałów i Kół.

Związek jest organizacją apolityczną, skupiającą b. wojskowych I Polskiego Korpusu Wschodniego w karną, twórczą organizację do pracy nad rozbudową Rzeczypospolitej i utrwaleniem w społeczeństwie wartości narodowych i rycerskich.

Dążeniem Zarządu jest skupienie w Związku jaknajszerszych warstw b. wojskowych I Polskiego Korpusu Wschodniego oraz rozbudowanie sieci organizacyjnej na obszarze całej Rzeczypospolitej. Akcja ta rozwija się bardzo pomyślnie, tak że w ciągu krótkiego czasu oddziały Związku będą obejmowały wszystkie województwa. W stadium organizacji są także dwie placówki zagranicą.

W myśl odezwy P. U. W. F. i P. W. Związek przeprowadził propagandę P. O. S. i Odznaki Strzeleckiej. Już obecnie około 140 członków otrzymało ten zaszczytny dyplom tężyzny fizycznej. Prócz tego zorganizowano kilkanaście wykładów o obronie przeciwgazowej i służbie obsmeld. Przeciętna frekwencja słuchaczy wynosiła 50 osób. Na skutek tej akcji zostało utworzone przy Związku Koło L. O. P. P.

Bezrobocie wśród członków zmuszało Związek do wielokrotnych interwencji w wypadkach redukcji, udzielania doraźnej pomocy w poszczególnych wypadkach.

Akcja propagandowa subskrybowania przez członków Pożyczki Narodowej dała w wyniku sumę 34.650 zł.

Związek Obrońców Lwowa z Listopada 1918

Lwów — ul. Rutkowskiego L. 11.

ZARZĄD

Prezes: dr. Ostrowski Stanisław, poseł.

Sekretarz: Wyżykowski Edward.

W marcu b. r. zwołano Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie, na którym nadano godność Członka Honorowego Związku 9-ciu Weteranom Powstania 1863-4 r., a to: Bentkowskiemu Teofilowi, Hirschowi Rafałowi, Kazeckiemu Tomaszowi, Kohlbergerowi Adolfowi, Kuczyńskiemu Marjanowi, Morawskiemu Adamowi, Przetockiemu Ludwikowi, Romanowiczówniej Zofji i Süssowi Antoniemu. Również uchwalono zmianę statutu Związku w kierunku objęcia wszystkich tych Obrońców Lwowa i Kresów Wschodnich, którzy brali udział w obronie Lwowa od 22 listopada 1918 roku do 19 kwietnia 1919 r. włącznie.

Zarząd Związku Obrońców Lwowa zainicjonował budowę wspólnego domu b. kombatanów. Jednakowoż natrafiono na przeszkody natury technicznej i materialnej ze strony innych związków, mimo licznych konferencji i gotowych planów.

Z. Z. O. L. uchwalił rozpisać konkurs na pamiątki z czasów obrony Lwowa, mając na celu pielęgnowanie idei obrony Lwowa,

jak też dopomożenie w ujęciu całokształtu historii obrony Lwowa i w tym celu zbiera materiały dokumentarne, celem przekazania ich Biuru Historycznemu Obrony Lwowa.

Związek miał zarejestrowanych 106 członków bezrobotnych. Z liczby tej otrzymało pracę 63 członków w różnych instytucjach na terenie miasta Lwowa, pozostało 43 bezrobotnych, którzy nie pobierają żadnych zasiłków. Zarząd Związku czyni wszystkimi, stojącymi mu do dyspozycji środkami, starania w pierwszym rzędzie o danie możności pracy tym bezrobotnym lub pomoc w formie zasiłków w gotówce lub naturze. Ze swej strony Zarząd Związku wyasygnował kwotę 345.— zł. przed świętami Bożego Narodzenia, za którą to kwotę zakupiono mąki, cukru i słoniny i rozdzielono pomiędzy bezrobotnych członków. Drugi raz Zarząd Związku wyasygnował kwotę zł. 396.— przed świętami Wielkiej Nocy, za którą zakupiono również mąki, cukru i słoniny i wydano bezrobotnym.

Oprócz tego Zarząd Związku przyszedł z pomocą najbardziej potrzebującym członkom w formie zapomóg doraźnych w gotówce na ogólną kwotę 1.730.— zł. Niezależnie od tego członkowie Związku mieli bezpłatne leczenie u pp. lekarzy czy to naszych członków czy postronnych, z grzeszności przyjmujących ich w leczenie. Lekarstwa dla chorych członków opłacił Związek kosztem 532 zł.

Do tych wszystkich świadczeń dodać należy, że Związek nasz urządził w ubiegłym roku Gwiazdkę dla dzieci członków Związku, oraz sierot po Obrońcach Lwowa, obdzieliwszy 186 dzieci materiałami, ubrankami, bucikami i słodyczkami na ogólną kwotę 1.206 zł. nie wliczając w to ofiarności ze strony społeczeństwa w formie datków w naturze, jak: cukry, książki i t. p.

Łącznie pomoc doraźna, udzielona członkom Związku, zamyka się ogólną kwotą 7.986 zł. 28 gr.

Ponadto Związek udziela stałych zapomóg 24 wdowom i sierotom po Obrońcach Lwowa w miesięcznej kwocie od 10 — 20 zł., co czyni miesięcznie okrągłą sumę 315 zł. Zapomogi te w niezmięnej wysokości udzielane są od 11 lat.

Zarząd Związku Obrońców Lwowa uzyskał po likwidacji Komitetu Opieki nad Żołnierzem Polskim kwotę około 2.000 zł., którą rozdzielił między 54 wdów i sierot po Obrońcach Lwowa. Również otrzymał Z. Z. O. L. z Urzędu Wojewódzkiego Wydziału Opieki Społecznej dwie stałe miesięczne zapomogi dla najbiedniejszych członków po 20 zł.

Zarząd wyjednał stypendja z fundacji im. Głowińskiego dla 14 synów Obr. Lw., uczęszczających do szkół średnich oraz umieścił 8 chłopców na kolonji wakacyjnej u hr. Dzieduszyckich.

Związek liczy obecnie 1.762 członków czynnych i 10 członków honorowych. Z pośród członków zwyczajnych płaci wkładki tylko 545 osób.

Związek Obrońców Kresów Wschodnich

Warszawa — Aleje Jerozolimskie 98, tel. 290-95.

Konsolidacja Obrońców Kresów Wschodnich: 1) red. Evert, 2) Sz. Optułowicz, 3) J. Burkhard, 5) W. Burkacki, 6) inż. Wieceński, 8) insp. Tomaszewicz, 9) inż. Preobrażeński, 10) plk. Syrokomla = Syrokowski.

RADA NACZELNA

Marszałek Senatu Władysław Raczkiewicz.
Inspektor Armji gen. Aleksander Osiński.
Minister gen. Stefan Hubicki.
Wicemarszałek Senatu Antoni Bogucki.
Senator Józef Evert.
Prezes Federacji gen. Roman Górecki.
Prezes Warszawskiej Dyrekcji Kolej. Edward Zienkiewicz.

ZARZĄD GŁÓWNY

Prezes: Władysław Ludwik Evert.
I Wiceprezes i urzędujący w. prezes Szymon Optułowicz.
II „ „ plk. Jan Burkhard.

Sekretarz generalny: dr. Leopold Sklenarz.

Skarbnik: Witalis Burkacki.

Przewodniczący Wydziału organizacyjnego: inż. Juljusz Wierciński.

„ „ gospodarczego: Waclaw Drabikowski.

„ „ handlowego: inspektor Stan. Tomaszewicz.

Członkowie Wydziału handlowego: dyr. Franciszek Szomański, Marjan Odorowski.

Przewodniczący Wydziału odznaczeniowego: inż. Waclaw Sołtycki.

„ „ kult.-oświat.: dyr. Henryk Drozdowski.

„ „ kadr Armji-Pracy: poseł Paweł Gettel.

Członek Wydziału kadr Armji-Pracy: inż. Aleksander Próchnicki.

Przewodniczący Wydziału Bratniej Pomocy: inż. Mikołaj Preobrażeński.

„ Komisji Rewizyjnej: płk. Edwin Ernst.

„ Sądu Koleżeńskiego: gen. Rawicz-Dziewulski.

W dniu 1 października b. r. Związek Obrońców Kresów Wschodnich posiadał 46 oddziałów skupionych w 8 okręgach na terenie: Warszawa wojew., Warszawa miasto, poleskiego wojew., Białowieży, kieleckiego wojew., wołyńskiego wojew., wileńskiego wojew., nowogrodzkiego wojew.

W czasie swego istnienia Związek dokonał komasacji następujących związków, b. wojskowych: 1) Związek Uczestników Powstań Narodowych, 2) część Legji Wołyńskiej na terenie Warszawy i Łucka, 3) Legjon Ochotniczy.

Związek ufundował sztandar, dokonał jego poświęcenia, urządził rewję swych oddziałów na pl. Marszałka Piłsudskiego w Warszawie.

Prócz tego Związek zorganizował Okręg Warszawski Towarzystwa Polsko-Estońskiego. Większość członków tego Towarzystwa stanowią członkowie Związku Obrońców Kresów Wschodnich. Związek organizował obchód 15-lecia Niepodległości Estonji, połączony z uroczystą akademią na Ratuszu i odczyt p. Ministra Pusty o unji państw bałtyckich.

Obecnie Związek opracowuje memoriał organizacyjny i regulaminy Kadr Armji Pracy przy Związku.

Związek Weteranów Powstań Narodowych 1914—19

Poznań — pl. Wolności 11.

ZARZĄD GŁÓWNY

Prezes: gen. bryg. w st. sp. Tacek Stanisław.

I Wiceprezes: Stefan Prawowski, kpt. rez.

II „ dr. Rola-Szadkowski.

III „ Zmuda-Trzebiatowski Stefan, kpt. w st. sp.

Sekretarz generalny: Antoni Antkowiak.

Skarbnik: Józef Stengert.

Ławnicy: Skotarczak Wiktor, por. rez., Maciejewski Julian, naczelnik, Swidziński Edmund, redaktor „Dziennika Poznańskiego”, Talarczyk Józef, komisarz Straży Granicznej, Liczbiński, kpt., inż. Leitgeber Waclaw, Tomczak Władysław, por. rez.

Zastępcy: Kryszewski Józef, Hoedt Jerzy, dyr. Okoniewski Kazimierz, Pietraszak, Jaraczewski Edward, dyr. Słomiński.

SĄD HONOROWY

Adw. Łorkiewicz Michał — przewodniczący, adw. Wyszomirski, Benit — komisarz Straży Granicznej, Kandziora Karol, adw. Brzeski (Bydgoszcz).

Zastępcy: Błaszak Stanisław, dr. Kosidowski Zenon, Stanisławski.

KOMISJA REWIZYJNA

Zaremba Jan, Kniola Aleksander, por. rez., Wysocki, por. rez.

Zastępcy: Tuszewski, Janiszewski, Koczorowski

Rok 1932 był dla naszej organizacji punktem zwrotnym. Przeważając bowiem początkowe trudności, Związek nasz ustalił za równo linię ideową, jak i swe ostateczne formy organizacyjne. Nastąpiło to w dniu 10 kwietnia 1932 r. na Walnym Zejeździe Delegatów w Poznaniu, gdzie zarzucono dawną nazwę, a oddawszy przewodnictwo nowopowstałego Związku Weteranów Powstań Narodowych R. P. 1914—19 w ręce pierwszego głównodowodzącego powstaniem wielkopolskiem gen. bryg. Stanisława Taczaka, uchwalono deklarację ideową, której syntezą jest hasło:

„Wszystko dla Państwa i Jego mocarstwowego stanowiska“.

Praca nad rozbudową naszego Związku zaznaczyła się najsilniej na ziemiach zachodnich. Statut nasz zaakceptowały wprawdzie niektóre zamiejscowe organizacje powstańcze, np. Związek Obrońców Lwowa i Związek Weteranów b. Armii Polskiej we Francji, nie udało się jednak stworzyć platformy, która umożliwiłaby połączenie się wszystkich Związków ideowych w jedną całość.

Praca Zarządu Głównego i pojedynczych Kół skupiały się w trzech sekcjach: 1) organizacyjna, 2) weryfikacyjna i 3) charytatywna.

Sekcja Organizacyjna przeprowadziła przedewszystkiem połączenie wszystkich Kół Okręgu Pomorskiego z Okręgiem Poznańskim. Działając przez delegata Zarządu Głównego mjr. rez. Adama Brzeskiego, Zarząd Główny w Poznaniu jest władzą zarówno dla 100 Kół Województwa Poznańskiego, jak i 30 kół w Województwie Pomorskiem. Ogólnie liczba Kół Związku wzrosła w roku sprawozdawczym o 37, w okręgu Poznańskim Związek liczy 6611 członków, w okręgu pomorskim 1547 członków; ogólna cyfra naszych członków wynosi 8158. W ciągu roku sprawozdawczego sekcja organizacyjna utworzyła 9 zarządów powiatowych. Okazało się jednak, że utworzenie pełnych zarządów powiatowych na obszarze

całego Województwa Poznańskiego i Pomorskiego natrafia na poważne trudności. Z tego powodu Zarząd Główny skorzystał z punktu c § 5 statutu i zniósł Zarządy Powiatowe, na ich miejsce mianując delegatów powiatowych, których celem będzie nadzór i utrzymanie kontaktu pomiędzy Kołami, a Zarządem Głównym. Sekcja Organizacyjna zorganizowała na terenie m. Poznania szereg odczytów i referatów, Kołom zaś na prowincji dostarczała materiały do uroczystości narodowych. Członkowie Sekcji Organizacyjnej odwiedzali od czasu do czasu Koła prowincjonalne, uczestniczyli w zebraniach miesięcznych, walnych i organizacyjnych. Ogółem w roku 1932, członkowie sekcji odbyli 37 podróży na prowincję.

Sekcja Weryfikacyjna przygotowała przedewszystkiem weryfikację powstańców wielkopolskich przez ustalenie programu i zasad swej działalności. Zarówno termin weryfikacji, jak i techniczne sposoby jej przeprowadzenia, zostały uzgodnione z Towarzystwem dla Badań nad Historją Powstania Wielkopolskiego w Poznaniu.

Sekcja Charytatywna starała się o zebranie funduszków, celem zasilenia bezrobotnych członków Związku. Do tej dziedziny prac należy wydanie książki naszego członka inż. Wieliczki p. t. „Wielkopolska a Prusy w dobie powstania 1918/19“, która ukazała się z końcem 1932 r. jako drugi tom wydawnictwa Towarzystwa dla Badań nad Historją Powstania Wielkopolskiego. Książkę tę wydaliśmy w 7.000 egz., a wskutek zrzeczenia się przez autora honorarium mogliśmy w okresie gwiazdkowym 1932 r. naszym bezrobotnym członkom zaofiarować poważne kwoty z rozsprzedaży tego dzieła.

U schyłku 1932 r. powstał Obywatelski Komitet Pań, celem urzędzenia gwiazdki dla bezrobotnych b. bojowników o niepodległość. Sekcja Charytatywna współpracowała z tym Komitetem. 200 rodzin bezrobotnych członków Związku otrzymało na gwiazdkę 1932 r. obfite dary w naturze. Ostatnio Sekcja Charytatywna urządziła 5 świetlic dla bezrobotnych na terenie m. Poznania.

W myśl idei przewodniej Związku zjednoczenia pod jednym sztandarem wszystkich bojowników o niepodległość Zarząd Główny szuka łączności z Związkiem Towarzystw Powstańców i Wojaków i Uczestników Powst. Wlkp. Na prowincji kilka Kół Powstańców i Wojaków połączyło się z naszymi Kołami, lub też wprost przeszło in corpore do naszego Związku.

W roku 1932 nawiązał Zarząd Główny ścisły kontakt z żyjącymi jeszcze weteranami z 1863 r. Kołom prowincji polecono opiekować się sędziwymi weteranami, zapraszać ich na obchody i uroczystości i wspierać jako tych, na których ideologii wychowaliśmy się. Szczególnie wruszającą była współpraca naszego Koła Ostrowskiego ze ś. p. weteranem Józefem Kajzerem, który zmarł na rękach naszych członków podczas obchodu 70-lecia wybuchu powstania w Poznaniu dnia 22. I. 1933 r. W myśl życzenia ś. p. Kajzera Za-

rząd Główny starał się, by w spadku po weteranach 63 r. przejąć ich sztandar. Nieomal wszyscy żyjący jeszcze weterani złożyli w Zarządzie naszym pisemną deklarację, w której zapisywali Związkowi temu swój historyczny dar.

Opłaty na rzecz Zarządu Głównego, wpływają nierégularnie, skutkiem czego rok 1932 dał niedoboru 1.173,18 zł., które pokryć trzeba było z lat poprzednich. Nadwyżka ta jest wyczerpana.

Związek współpracuje z władzami państwowymi i samorządowymi, a interwencje jego odnoszą zawyczaj pożądaný skutek.

Jednym z głównych celów Związku, jest staranie o wprowadzenie ustawy weterańskiej, która zapewniałaby nam opiekę Państwa. Również czynimy zabiegi, celem uzyskania specjalnego odznaczenia dla wszystkich Powstańców Wielkopolskich.

Tymczasowo ustaliliśmy kształt czapek weterańskich, i sztandarów Związkowych.

Związek Weteranów Armji Polskiej we Francji

Warszawa, ul. Długa 50.

Przewodniczący: Stanisław Markus, pułk. w st. sp., dyr. Loterji Państw.
Wiceprzewodniczący: inż. Stefan Holtorp.

„ por. rez. Czesław Gawęcki (Poznań).

Sekretarz generalny: por. rez. Czesław Uhma (Milanówek).

Skarbnik: Kazimierz Reychman.

Członkowie Zarządu: Bolesław Guzik (Poznań), Simiński Wiktor (Król. Huta), Mieczysław Nowak (Łódź), Paweł Piskozub, mjr. w st. sp. (Warszawa).

Okręgi:

Warszawa, Poznań, Śląsk z siedzibą w Królewskiej Hucie.

Placówki:

Okręg Warszawski: Kutno, Łowicz, Płock. — W stadjum organizacji: Skierniewice, Ciechanów, Przasnysz, Mława.

Okręg Poznański: Poznań, Inowrocław, Gniewków, Jarocin, Trzemeszno, Gdynia. — W stadjum organizacji: Gniezno, Rawicz, Zbąszyń.

Okręg Śląski: Królewska Huta, Katowice, Wielkie Hajduki, Pawłowa Bielszowice, Radzionków, Knurów, Świętochłowice, Siemianowice, Szopienice, Dąbrówka Mała, Pszczyna.

Placówki luźne: Kraków, Dubno, Lwów, Łódź, Toruń, Grajewo, Zakopane, Równe, Kurhany, Paryż.

Na pierwszy ogień w pracach nowego Zarządu Głównego idzie uporządkowanie archiwum i kartotek członkowskich.

Członków czynnych t. zn. placących składki na dzień 16 grudnia ub. r. było tylko 462. Natomiast ewidencyjnie Stowarzyszenie miało ich wówczas zarejestrowanych 4.300 członków.

Stan organizacyjny Stowarzyszenia wykazywał wówczas jedynie placówki w Poznaniu, w Królewskiej Hucie, w Łodzi i częściowo w Warszawie. Z okręgów czynnym był jedynie Okręg Śląski.

Taki stan organizacyjny Stowarzyszenia wskazał Zarządowi Głównemu linię, po której powinien poprowadzić swoje prace. Za najpilniejszą z prac Zarząd Główny uznał powoływanie do życia czy to zamarłych Placówek, czy też organizowanie nowych, a następnie łączenie ich w Okręgi. Prace te dały wyniki stosunkowo dobre, jak widać z powyższego spisu Okręgów i Placówek.

Obecnie stan liczbowy członków, zgrupowanych bezpośrednio przy Zarządzie Głównym, wynosi liczbę 1.469.

Niezależnie od prac organizacyjnych Zarząd Główny podjął prace nad uporządkowaniem statutu, który nie odpowiadał zadaniom Stowarzyszenia i wymagał zasadniczych poprawek, a właściwie przeróbek niemal że całego statutu. Prace nad statutem trwały przez kilka miesięcy i obecnie wymagają jeszcze tylko zatwierdzenia przez odpowiednie władze administracyjne.

Pierwsze miesiące prac Zarządu Głównego przekonały go, że dla usprawnienia prac i utrzymania stałego kontaktu tak z członkami, jak też i z jednostkami organizacyjnymi, koniecznym jest posia-

Na Zjeździe Błękitnym w Gdyni: stoją od lewej płk. Markus, gen. d'Arbouneau, gen. Galica, inż. Szaniawski.

danie stałego łącznika. Skromne środki finansowe nie pozwalają na posiadanie własnego organu, który zastępuje periodyczny Biuletyn. Dotychczas wydano 3 numery Biuletynu.

Doszedłszy do przekonania, że celem pchnięcia prac na szersze tory koniecznym jest zetknięcie się członków i władz Stowarzyszenia. Zarząd Główny zwołał Pierwszy Zjazd Koleżeńcki na dzień 17 września r. b. do Gdyni, gdzie zgromadziło się około 800 członków.

Prace propagandowe Zjazdu niepomierne przyczyniły się do usprawnienia prac poszczególnych jednostek organizacyjnych i zainicjowania powoływania do życia nowych jednostek organizacyjnych w całym szeregu miejscowości.

Stan organizacyjny Stowarzyszenia wymaga specjalnych środków na jego prace, a zwłaszcza na wyjazdy. Nadto Zarząd Główny ma cały szereg wydatków nieprzewidzianych, jak np. akcja samopomocowa.

Brak odpowiednich przepisów i wzorów umundurowania spowodował nikły stan posiadania mundurów przez członków Stowarzyszenia. Zarząd Główny opracowuje obecnie te przepisy i wzory. Niezawodnie będzie Zarząd Główny zmuszonym też poczynić starania w celu dostarczenia członkom odpowiedniego materiału i odznak.

Związek Powstańców i Wojaków DOK VIII

Toruń, ul. Strumykowa 19

ZARZĄD GŁÓWNY

Prezes: A. Zgrzebniok.

Komendant: Wł. Adamczyk.

I Wiceprezes: M. Eckert.

II „ P. Hądzlik.

III „ A. Kreft.

Skarbnik: T. Sempiański.

Ref. prasowy i p. o. sekretarza gen.: T. Ziolkowski.

Ref. organizacyjny: Z. Grochowski.

Ref. ubezpieczeniowy: A. Retmański.

Grudziądz	prezes	Chelmicki Władysław (Szonowo).
Gdańsk	„	Paszota.
Wejherowo	„	Cichocki Roman.
Kartuzy	„	Gołuński Teodor
Chełmno	„	Hądzlik Paweł.
Świecie	komendant	kpt. Gustowski.
Kościierzyna	prezes	Figler, mjr. w st. spocz.
Chojnice	„	T. Wolski.

Tuchola	prezes	Urbański Józef (Zalno).
Sępólno	„	A. Retmański.
Bydgoszcz-miasto	„	I. Deja.
Bydgoszcz-powiat	„	Radzyński (Potulice).
Szubin	„	Tomaszewski (Rynarzewo).
Wyrzyk	„	Z. Grochowski.
Chodzież	„	S. Mańczak.
Wągrowiec	„	Dr. K. Rawicz-Kolasiński.
Inowrocław	„	M. Eckert.
Brodnica	„	Dr. Zakrzewski.
Wąbrzeźno	„	Czerwiński.
Toruń	„	J. Krieger.
Tczew	„	inż. Mizerski.

Związek Powstańców i Wojaków O. K. VIII liczy 225 placówek, należących do 21 Oddziałów powiatowych. Liczba członków wynosi 11.473.

Działalność Związku Powstańców i Wojaków O. K. VIII w okresie sprawozdawczym wymagała intensywnej pracy, szczególnie pod względem organizacyjnym.

Rozłam Związku, spowodowany przez secesję po uchwaleniu nowego statutu Związku w roku 1931 i wcielenie opozycyjnych Placówek do Związku Powstańców i Wojaków O. K. VII (Poznań), osłabiły nieco nasz Związek pod względem ilościowym, oczyściły go natomiast z elementów, wrogich pozytywnej współpracy z władzami oraz wzmocniły Związek jakościowo. Dlatego w okresie sprawozdawczym szczególnie starano się zementować w pierwszym rzędzie istniejące Placówki. Przyrost nowych placówek postępuje stale naprzód. Poza to powróciło do Związku kilkadziesiąt Placówek ze Związku opozycyjnego z Zarządami na czele.

Pod względem wychowania oświatowo-obywatelskiego działalność Związku przejawiała się w wydaniu kilkunastu gotowych referatów i odczytów oraz dyspozycji, dotyczących prowadzenia prac kulturalno-oświatowych. Nadto opracowany został przez referenta prasowego i wydany w nakładzie kilku tysięcy egzemplarzy ilustrowany zeszyt propagandowy p. t. „Strażnica Pomorska“, który ukazał się w dniu 14 maja 1933 r. na Walnym Zjeździe Delegatów.

Pod względem wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego przedstawia się praca bardzo korzystnie, gdyż wyznaczenie przez władze wojskowe komendanta głównego i komendantów powiatowych z pośród oficerów armji czynnej postawiło prace wyszkoleniowe na wysokim poziomie i umożliwiło odbywanie licznych odpraw, ćwiczeń polowych i aplikacyjnych dla członków Związku, które szczególnie w okresie sprawozdawczym były bardzo liczne i stosunkowo licznie obesłane. Stawiennictwo członków było bardzo wielkie i sięgało od 60 do 150%.

W okresie sprawozdawczym odbyły się trzy Walne Zjazdy Delegatów Związku, których tematem były w większej części sprawy organizacyjne. Liczny udział delegatów, wysoki poziom oma-

wianych spraw, rzeczowa dyskusja i udział wysokich dygnitarzy państwowych z Wojewodą i Dowódcą O. K. na czele świadczy o żywotności Związku oraz o jego popularności w terenie. Poza tem odbyły się w każdym powiecie również po trzy Walne Zjazdy Delegatów, tego samego charakteru, z bardzo licznym udziałem delegatów.

W celu przyjęcia z pomocą rodzinom, pozostałym po zmarłych członkach, uchwalono ubezpieczyć zbiorowo wszystkich członków Związku bez badania lekarskiego oraz bez specjalnych opłat. Jedynie z opłaconych składek członkowskich przekazuje się pewien procent do Ubezpieczalni, która w razie śmierci członka wypłaca 100 zł. tytułem pośmiertnego dla pozostałych. Umowa, dotycząca ubezpieczenia, zostanie w najbliższych dniach przez Zarząd Główny podpisana.

Dla łatwiejszego współdziałania Zarządu Głównego z władzami wojskowymi (DOK) i władzami administracyjnymi (Urząd Wojewódzki) przeniesiono na początku 1932 roku siedzibę Zarządu Głównego z Grudziądza do Torunia, lokując biura Zarządu Głównego w jednym lokalu z Zarządem Wojewódzkim Federacji P. Z. O. O.

W uznaniu zasług położonych przez Związek Powst. i Wojaków OK. VIII w szerzeniu idei obrony Państwa oraz oświaty na Kaszubach, Rada Gminna w Mechlinkach, powiat morski, uchwaliła oddać Związkowi na 90 lat do bezpłatnego użytku 300 m² plaży nad zatoką Pucką, celem urządzenia letniska wojsackiego. Związek przejął plażę w swoje posiadanie dnia 1 maja 1933 r.

Związek b. Uczestników Wojsk. Straży Kolejowej

Warszawa, ul. Śniadeckich Nr. 15, m. 10, tel. 821-76 i 822-00.

WŁADZE ZWIĄZKU

Dożywotny Honorowy Prezes Zarządu Głównego Marszałek Józef Piłsudski.

PREZYDJUM ZARZĄDU GŁÓWNEGO

Prezes: Emil Rauer.

Wiceprezesi: Klemens Starzyński i Marceł Kasprzak.

Sekretarz Generalny: Waclaw Wyszomirski.

Skarbnik: Bronisław Błoński.

Członkowie Zarządu: Stefan Holtorff, Adam Koziol, Juljusz Ruszke, Roman Roszkowski, Karol Różański, Stanisław Szczepkowski, Włodzimierz Samojluk, Stanisław Trzebiński i Józef Zukowski.

KOMISJA REWIZYJNA

Dr. Zygmunt Roszkowski, Edward Moszczyński i Aleksander Iszczenko;
zastępcy: Adam Gogół i Roman Redeman.

SĄD HONOROWY

Władysław Jakubowski, plk. Marjan Kozłowski, Emil Landsberg, gen.
Bolesław Olszewski i gen. Jan Wroczyński; zastępcy: mjr. Zdzisław Ciechonski i Józef Mrozowski.

ZARZĄDY OKRĘGOWE

Pomorski w Grudziądzu, ul. Weneckiego 21, prezes Władysław Goetze.
We Lwowie: ul. Marszałka Focha 51, prez. Adam Gogół.
W Krakowie, ul. Lubicz Nr. 3, prez. Adolf Hruby.
W Katowicach, ul. Młyńska 49, prez. Henryk Herzik.
W Poznaniu: st. kolej. P. K. P., prezes Jan Wojciechowski.
W Radomiu: ul. Malczewskiego Nr. 20, prez. Zdzisław Kowalczyk.
W Stanisławowie, ul. Sapieżyńska 255, prez. Władysław Schulz.
W Wilnie, ul. Raduńska 64, prez. Władysław Henryk.
W Warszawie, ul. Widok 7, prez. Józef Zukowski.

Związek B. Uczestn. Wojsk. Straży Kolej. R. P. dzieli się na 9 Okręgów, podzielonych terenowo według D. O. K. P., których jest w kraju dziewięć — i na 12 Oddziałów.

Liczba członków wynosi 2470. Zarządy Okręgowe i Oddziałowe Związku są w ścisłym kontakcie pracy z lokalnymi Zarządami Federacji P. Z. O. O., oraz utrzymują kontakt z innymi związkami, wchodzącymi w skład Federacji. Biorą one również żywy udział we wszystkich lokalnych obchodach narodowych, często je organizując.

Zarząd Główny jest w posiadaniu sztandaru związkowego, którego stały poczet o składzie 12 osób umundurowany jest w mundurach historycznych WSK. z lat 1918—1920 r.

Związek Towarzystw Marynarzy Rez.

Poznań, ul. Grottgera 13 m. 4

Prezes — Lange Julian.

I Wiceprezes — Mizgalski Wojciech.

II „ — Stasiński (Gniezno).

III „ — Lauby Gustaw (Toruń).

Sekretarz gen. — Hilscher Henryk.

Zastępca — Gollak Jan.

Skarbnik — Nowacki Franciszek.

Referent ośw. — Müller Karol i Krzywos Władysław.

Komendant — Stankowski Stefan.

Ławnicy — Fryntkowski Wiktor, Jańczak Bolesław (Ostrów Wlkp.), Witkowski (Gniezno).

Członkowie Komisji rewiz. — Wiczewski Aleksander, Radowicz Sylwester (Ostrów Wlkp.), Janicki Walerjan.

Związek liczy 743 członków marynarzy rezerwy, zorganizowanych w oddziałach: Poznań, Toruń, Bydgoszcz, Gniezno, Ostrów Poznański, Łódź, Świecie, Inowrocław.

W najbliższym czasie zawiąże się Oddział Związku w Warszawie, Radomiu i na Górnym Śląsku.

Związek b. Ochotników Armji Polskiej

Warszawa — ul. Nowogrodzka 66 m. 6.

ZARZĄD GŁÓWNY

Prezes: Jan Burhard, ppulk. w st. spocz.

Wiceprezes: Ludwik Szczerciński, adwokat.

Sekretarz generalny: Czesław Gawlikowski, dr. (Pruszków).

Zast. sekretarza: Stanisław Tomaszewicz, inspektor wojew. (Brwinów).

Skarbnik: Feliks Andrzejowski.

Zast. skarbnika: Stanisław Borowski, inż.

OKRĘG STOLECZNY

Prezes: Roman Rudniewski, inżynier.

Wiceprezes: Marjan Sokołowski, mgr.

Sekretarz: Jan Trzópek, mgr.

Zast. sekretarza: Ludwik Kostecki, por. em.

Skarbnik: Stanisław Kiljański, ppor. rez.

Zast. skarbnika: Jan Dobek, inżynier.

Związek b. Ochotników Armji Polskiej znajduje się obecnie w stanie kompletnej reorganizacji z powodu przeniesienia siedziby władz centralnych Związku z Białegostoku do Warszawy i wprowadzenia nowych, współczesnych zasad organizacyjnych.

Związek liczy około 1.500 członków w 42 Oddziałach.

Związek b. Wojskowych Polskich w Belgji

Bruksela — Quievrain 52, rue Debast.

ZARZĄD GŁÓWNY

Prezes: Grzebyszak Stanisław

Sekretarz generalny: Gajda Marjan.

Skarbnik: Andersz Ignacy.

SEKCJE ZWIĄZKU

Bruksela:

Prezes: Ściegorz Konstanty (10, pl. Luxembourg).

Sekretarz: Marjan Gajda.

Skarbnik: Jench Franciszek.

Retinne:

Prezes: Hetman Janusz (415, rue de la Clef, Retinne).

Sekretarz: Grzych Antoni.

Skarbnik: Hacia Józef.

Zwartberg:

Prezes: Rycielski St. (21, Cité de Liège, Zwartberg).

Sekretarz: Juszko Wojciech.

Skarbnik: Gabryś Ludwik.

Couillet:

Prezes: Michalik Józef (59, rue de l'Usine à Couillet).

Sekretarz: Dyrga Ludwik.

Skarbnik: Zmyslony Tomasz.

St.-Ghislain:

Prezes: Janiszewski St. (182 rue du Sablonnier, Wasmuel).

Sekretarz: Siwczak Walenty.

Skarbnik: Swinczyk Antoni.

Boussu-Bois:

Prezes: Drożdż Jan (58, Sentier du Bouission, Boussu-Bois).

Sekretarz: Surdyk Stanisław.

Skarbnik: Hecka Stefan.

Gilly:

Prezes: Łada Stanisław (3, rue du Brabant, Chatelineau).

Sekretarz: Karwas Szymon.

Skarbnik: Lipiński Władysław.

Zarząd Główny zreorganizował pracę, ustanawiając t. zw. Okręgi w tych miejscowościach, w których jest dwie lub więcej sekcji. Na czele Okręgu stoi prezes, który jednocześnie jest wiceprezesem Związku. Bierze on udział w posiedzeniach Zarządu i jest bezpośrednim łącznikiem pomiędzy Zarządami Sekcji a Zarządem Głównym.

Praca w Związku regulowana jest zapomocą okólników Zarządu Głównego, które wychodzą raz na miesiąc.

Zarząd Główny utrzymuje stały kontakt z bratnimi organizacjami belgijskimi i bierze udział w uroczystościach i obchodach, tak na prowincji jak i w Brukseli. Na jednej z takich uroczystości

w Marcynelle sekretarz gener. Związku wygłosił w obecności zastępcy króla Belgów przemówienie w języku francuskim na temat pokoju i poszanowania traktatów.

Pragnąc zabezpieczyć swoich członków na wypadek bezrobocia, Zarząd Główny wszczął akcję ubezpieczeniową dla członków w tut. kasach rządowych.

Zarząd urządził obchód Konstytucji 3 Maja, Święta Morza, a sekretarz generalny Związku wyjeżdżał na prowincję do kolonji robotniczych z odczytami na temat Święta Morza.

Związek Legionistek Polskich

Warszawa, ul. Bracka 1 m. 16

Zjazd Związku Legionistek we Lwowie. Na pierwszym planie przewodnicząca plk. Aniela Zagórska.

Związek Legionistek Polskich w ciągu ubiegłego roku rozwinął pracę w następujących kierunkach:

1) Ze względu na obecną nędzę i bezrobocie we wszystkich Oddziałach starano się dopomóc bezrobotnym i zubożałym b. Legionistkom przez organizowanie warsztatów pracy, wysyłanie dzieci na kolonje, udzielanie pożyczek i zapomóg, staranie się o posady.

2) W większości Oddziałów Związku Legionistek Polskich organizowano kobiety w celu przeszkolenia ich w kierunku obrony powietrznej i przeciwgazowej Państwa. W Warszawie kadry instruktorek przy Związku Legionistek Polskich wzrosły do liczby 180 członkiń. Staraniem instruktorek zebrane zostały fundusze w wysokości 20 tysięcy złotych na budowę schronu.

3) Związek Legionistek Polskich stara się również o rozwinięcie pracy kulturalno-społecznej przez organizowanie świetlic, odczytów, obchodów i zebrań. W tym kierunku współdziałała często z Federacją P. Z. O. O. a ostatnio, wyrazem tej współpracy w Warszawie została otwarta w dniu 10. X. b. r. świetlica Okręgu Warszawskiego P. Z. O. O. przy której znajduje się jadłodajnia.

Związek Legionistek Polskich ma oddziały w Warszawie, Wilnie, Lwowie, Krakowie, Poznaniu, Łodzi i Boryslawiu. Liczy około 800 członkiń. Oddział w Poznaniu jest prawie zupełnie nieczynny.

Stowarzyszenie Peowiaczek

Warszawa, Aleje Szucha 29.

ZARZĄD

Przewodnicząca: Jadwiga Barthel de Weydenthal.

Wiceprzewodnicząca: dr. Helena Hołówkowa.

„ dr. Wanda Czarnocka Karpińska.

Skarbniczka: Stanisława Tomczukowa.

Zast. skarbniczki: Halina Więckowska.

Sekretarka: Hanna Grodecka.

Zast. sekretarki: Halina Ptaszkowska.

Zarząd Stowarzyszenia, w wyniku porozumienia z Zarządem Głównym Związku Peowiaków, uzależnił dawne Koło Peowiaczek przy Zarządzie Okręgu Warszawa Miasto Z. P. od Zarządu Głównego tegoż Związku pod nazwą „Stowarzyszenie Peowiaczek“, przyczem jako teren działania uznano obszar całej Rzeczypospolitej.

Ze względu na reorganizację sprawozdanie dotyczy właściwie działalności dopiero od dn. 1 stycznia 1933 r.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono szereg prac organizacyjnych.

Sporządzono spis b. Peowiaczek, obejmujący w danej chwili 510 nazwisk.

W celu wciągnięcia możliwie wszystkich b. Peowiaczek do Stowarzyszenia rozesłano do nich wezwania rejestracyjne, deklaracje ideowe, deklaracje członkowskie i regulaminy wewnętrzne.

Dla zaznajomienia członkiń ze sprawami organizacyjnymi rozesłano komunikat, informujący o FIDAC'u Żeńskim w Polsce,

o powstaniu Unji Związków Obrońców Ojczyzny, oraz o pracach i zamierzeniach Stowarzyszenia.

Dla członkiń, zamieszkałych w Warszawie, urządzono dwa zebrania informacyjno-organizacyjne, oraz dwa zebrania dla członkiń 6 stowarzyszeń historycznych, na których opracowano pewne definicje ideowe i kilka wniosków na Walne Zebranie FIDAC'u Żeńskiego w Polsce. Stowarzyszenie zgłosiło niezależnie trzy wnioski.

Zarząd Stowarzyszenia brał żywy udział w pracach FIDAC'u Żeńskiego, a liczne członkinie pracowały w komisjach FIDAC'u.

Stowarzyszenie w dniu Walnego Zebrania liczyło 90 członkiń, obecnie zaś 163, w tem 40 zamieszkałych na prowincji.

Związek Byłych Kurjerek

Warszawa — Belweder.

ZARZĄD

Przewodnicząca: p. Marszałkowa Aleksandra Piłsudska.

Wiceprzewodniczące: dr. Wanda Czarnocka-Karpińska.

Wanda Piekarska.

Sekretarka: Regina Boguszewska-Szeligowska.

Skarbniczka: Janina Sippkova.

Członkinie: Stanisława Tomczukowa i Stefanja Krassowska.

Dn. 2 października 1932 r. na wspólnym zebraniu Stowarzyszenia byłych Kurjerek I Brygady i Stowarzyszenia Byłych Kurjerek Oddziału II Sztabu Gen. postanowiono połączyć te dwie organizacje we wspólny związek. W tym celu została wyłoniona Komisja organizacyjna w następującym składzie: pp. Kudelska Stefanja, dr. Czarnocka-Karpińska Wanda, inż. Starczewska Halina, Rychterówna Marta i Boguszewska-Szeligowska Regina.

Po ukończeniu prac organizacyjnych w dn. 2 kwietnia 1933 r. został zwołany Walny Zjazd, na którym nastąpiło połączenie się dwóch wyżej wymienionych organizacji we wspólny związek pod nazwą „Związek Byłych Kurjerek“.

Zarząd przystąpił do uporządkowania i zebrania ewidencji członkiń. Członkinie biorą liczny udział w pracach FIDAC'U Żeńskiego.

Związek Oficerów w stanie spoczynku

Warszawa — Nowy Świat 35, tel. 537-40.

ZARZĄD GŁÓWNY

Prezes: gen. dyw. Skierski Leonard.

I Wiceprezes: płk. dr. Sowiński Zdzisław.

II „ „ gen. dyw. Kątkowski Eugenjusz.

Sekretarz: por. Krasnodębski Stefan.
Skarbnik: kpt. Darowski Antoni.
Członkowie Zarządu: płk. Lubodziecki Stanisław, mjr. Kass Stanisław,
ppłk. Wierzbicki Stefan (Grodno), płk. Hubert Kazimierz (Lwów), mjr. Świą-
tołdycz-Kisiel Wilhelm, ppłk. Giżycki Iwo (Wilno).

OKRĘG WARSZAWSKI (ul. Nowy Świat 35).

ZARZĄD OKRĘGU

Prezes: mjr. Zielański Stefan.
Wiceprezes: mjr. Świątołdycz-Kisiel Wilhelm.
Sekretarz: Ławacz Karol.
Skarbnik: Daszkowski Witold.

KOŁO WARSZAWA

Prezes: płk. Steinbach Karol.
Wiceprezes: mjr. Popielski.
Sekretarz: por. Zółciński Stanisław.
Skarbnik: kpt. Cholewicki Stanisław.

KOŁO BRZEŚĆ n B. (ul. 3-go Maja 15).

Prezes: płk. Szmurło Leonard, dr.
Wiceprezes: ppłk. lek. wet. Jaszczold J.
Sekretarz: por. Trojnicki Ferdynand.
Członek Zarządu: Tarasiewicz Dominik.

OKRĘG LWOWSKI (ul. Kurkowa 12).

ZARZĄD OKRĘGU

Prezes: ppłk. dr. Miziura Edward.
I Zastępca: ppłk. Hubert Kazimierz.
II „ mjr. inż. Garczyński Tadeusz.
Sekretarz: por. Nettik Tadeusz.
Skarbnik: mjr. Glanowski Antoni.
Referent organizacyjny: kpt. Ochman Feliks.
Zastępca sekretarza: mjr. Mańkowski Jan.
Zastępca skarbnika: płk. mag. Tępa Włodzimierz.
Zastępca ref. org.: mjr. Małek Mieczysław.

KOŁO LWÓW

Prezes: płk. Brzezicki Filip.
Zastępca prezesa: mjr. Słowiński Roman.
Sekretarz: mjr. Wierzchlewski Stanisław.
Zast. sekretarza: kpt. Pragier Adam.
Skarbnik: kpt. Szaffran Tadeusz.
Zast. skarbnika: kpt. Wierzbicki Stanisław.

KOŁO STANISŁAWÓW

Prezes — płk. Aksentowicz Kazimierz.
Sekretarz — por. Zieliński Henryk.
Skarbnik — kpt. Sokal Kazimierz.
Zastępca prezesa — płk. Strawiński Edward.

Członek Zarządu — por. Mazak Wincenty.
Członek Zarządu — mjr. Morawiecki Adolf.

KOŁO DROHOBYCZ

Prezes — kpt. Czarnecki Franciszek.
Sekretarz — por. Dobrzański Gabriel.
Skarbnik — mjr. Borodzisz Tadeusz.

KOŁO PRZEMYŚL

Prezes — ppłk. Maksymowicz Roman.
Sekretarz — por. Wojtusiak Wilhelm.
Skarbnik — por. Pypciuk Władysław.
Członek — kpt. Osostowicz Tadeusz.

OKRĘG GRODZIENSKI (ul. Liońska 5, m. 6).

ZARZĄD OKRĘGU

Prezes — gen. Bohatyrewicz.
Wiceprezes — ppłk. Wierzbicki Stefan.
Sekretarz — por. Wąsowicz.
Skarbnik — por. Kryciński.
Członek Zarządu — mjr. Balingier.
" " — por. Kotowski.

KOŁO GRODNO

Prezes — ppłk. Stepko.
Sekretarz — mjr. Balingier.
Skarbnik — płk. Jatowt.
Członek Zarządu — rotm. Lenk.

KOŁO SUWAŁKI

Prezes — płk. Jatowt Ignacy.
Sekretarz — por. Leucik Jan.
Skarbnik — płk. Borysowicz Konstanty.
Członek Zarządu — płk. Kopczyński Lucjan.
" " — płk. Kaczmarek Stefan.

OKRĘG WILEŃSKI (ul. Mickiewicza 22).

ZARZĄD OKRĘGU

Prezes — płk. Tomaszewicz Władysław.
Wiceprezes — ppłk. Giżycki Iwo.
Sekretarz — płk. Kay Waclaw.
Skarbnik — ppłk. Chrostowski Józef.
Członek Zarządu — płk. Tuhan Mirza Baranowski Stefan.
" " — por. Bayer Stefan.
Członek zapasowy — płk. Zelje Aleksander.
" " — ppłk. Dębiński Kazimierz.
" " — ppłk. Oleszkiewicz Stanisław.

Komitet Organizacyjny Związku Oficerów w st. sp. powstał w dniu 21 lutego 1932 roku z udziałem prof. dr. plk. Sowińskiego Zdzisława, plk. Jawlińskiego Aleksandra, ppłk. Nizewskiego Piotra, mjr. dr. Kassa Stanisława, mjr. Terkazarowa Włodzimierza, mjr. Golko Albina, por. Zukowskiego Włodzimierza, mjr. Światłodycz-Kiskielia Wilhelma, kpt. Darowskiego i por. Krasnodębskiego Stefana.

Po opracowaniu projektu statutu, uchwaleniu go przez Komitet Organizacyjny i zatwierdzeniu przez Komisarjat Rządu w dniu 4 sierpnia 1932 r. nowopowstały Zarząd Główny w myśl wytycznych statutu rozpoczął swą działalność organizacyjną.

Następnie Związek przyjęto do Federacji P. Z. O. O.

Praca Zarządu poszła w dwu kierunkach; jeden zmierzał do zakładania Komitetów organizacyjnych na terenie całej Rzeczypospolitej i kooptowania starych związków, oraz zjednywania członków, drugi zaś do uzyskania uprawnień dla członków Związku, jak np. wyjednywania u czynników miarodajnych ulg kolejowych, ulg w opłatach szkolnych dla dzieci, oraz ulg w sprawie lecznictwa rodzin w Kasie Chorych. Na tej linii szła praca Zarządu Głównego

Stoją od lewej: plk. dr. Biskupski, plk. Juskiewicz, mjr. Więckiewicz, mjr. Holuka-Charzewski, mjr. Wierzchlejski, por. Bayer, mjr. dr. Kass, mjr. Iawacz, plk. Lubedziecki. Siedzą od lewej: plk. dr. Sowiński, gen. Kątkowski, gen. Skierski, plk. Hubert, ppłk. Wierzbicki.

aż do zwołania Walnego Zjazdu Delegatów, który odbył się dnia 4 czerwca 1933 roku.

Walny Zjazd uchwalił, aby Zarząd Główny wyłonił następujące Komisje: 1) statutową pod kierownictwem płk. Lubodzieckiego, 2) regulaminową — mjr. Kassa, 3) samopomocową — gen. Skierskiego, 4) propagandowo-prasową — mjr. Dunin-Wąsowicza, 5) dochodów niestałych — gen. Kątkowskiego, 6) odznaczeniową — mjr. Zielański-Zielińskiego.

Zarząd Główny interwenjował:

1) w sprawie leczenia w Ministerstwie Spraw Wojskowych — Dep. Zdrowia — o leczenie rodzin oficerów w st. spocz., którzy nie posiadają żadnych posad, oraz w Min. Opieki Społ. w sprawie leczenia w Kasie Chorych,

2) w Ministerstwie W. R. i O. P. w sprawie ulg w opłatach szkolnych za dzieci oficerów w st. sp.

Związek Oficerów internowanych w czasie wojny światowej w obozach polskich w Niemczech i Austro-Węgrzech

Warszawa, ul. Św. Krzyska 25, m. 14. Tel. 2.17-12.

ZARZĄD

Prezes: Władysław Belina Prażmorski, por. rez.

Członkowie: Tadeusz Lachowicki Czechowicz, pułk. Józef Wróblewski, Jan Zamecki, Karol Ławacz, Stanisław Czerepiński — majorowie, Józef Gawłowski, kap.

Zastępcy: ppułk. Vorbrodt Waclaw, ppułk. Heydukowski Stefan, por. rez. Karpus Ludwik.

Komisja Rewizyjna: ppułk. Rakowski Henryk, ppłk. Kamiński Waclaw, por. rez. Heyman Robert.

Związek powstał w kwietniu 1932 r.

Sprawozdanie podajemy po raz pierwszy, uważamy przeto za celowe zapoznanie sfederowanych związków z charakterem naszej pracy niepodległościowej w obozach polskich w Niemczech i Austrii w 1915—1917 r.

W czasie wojny światowej przeszło 3.000 oficerów Polaków b. armji rosyjskiej zostało wziętych do niewoli przez wojska niemieckie, bądź austrjackie.

Polacy odrazu (1914—1915 r.) poczęli się zrzeszać w Koła, a niektórzy z nich natychmiast składali podania do władz niemieckich o zwolnienie do Legjonów Polskich. Byli i tacy, którzy dostali się do niewoli celowo, aby tą drogą przedostać się do Legjonów.

Władze jednak niemieckie i austriackie kategorycznie odmówiły temu.

W 1914—1916 r. w obozach ogólnych Polacy zorganizowali czytelnie, wielu pracowało nad narodowym uświadomieniem kolegów, pod tym względem zaniedbanych, inni pracowali nad gruntownym poznaniem historii i języka polskiego, a poszczególni oficerowie „koroniarze“ nawiązywali kontakt z rodzinami, by te ułatwiły im przejście do Legjonów.

Z zaślepienia musimy jednak wyznaczyć, że nie wszyscy Polacy byli należycie czy to patriotycznie, czy niepodległościowo uświadomieni, czego dowodem niech posłuży fakt, że gdy władze okupacyjne w lipcu 1916 r. zdecydowały utworzyć obozy wyłącznie polskie, to z pośród tych 3000 na wyjazd wyraziło zgodę tylko 300 oficerów. Pozostałych 2700 oficerów przeraziło zadeklarowanie się do obozów polskich, było to bowiem niczem innym, jak oficjalnym zgłoszeniem się do czynnej służby w Legjonach.

Spółceństwo polskie i legjoniści nie zdawali sobie ani wtedy w lipcu 1916 r., ani nawet obecnie sprawy z tej Gehenny, jaką tych trzystu oficerów przeżywało.

Przybyliśmy do obozów polskich: Ellwangen, Helmstedt, Csöt i Vassurany, nad obozami rozpostarli sztandary polskie, nawiązali kontakt z władzami legjonowymi cywilnymi, o czym świadczą pisma marszałka Niemojewskiego, pułkowników Zielińskiego i Berbeckiego. Wreszcie przyjeżdżają delegaci w osobach oficerów legjonowych, por. Brochwicz-Lewińskiego, chor. Fr. Paprockiego, ks. kap. Gilewicz, oraz pp. Łempickiego, Czajkowskiego, Kacprowicza. Znikły odznaki i uniformy rosyjskie, zastąpiły je ubrania cywilne, i maciejówki z orzelkami. Wszystko się przygotowuje do wyjazdu. Nadchodzi 5 listopad 1916 r., a później delegacja w liczbie 67 oficerów jedzie do Warszawy, zostaje owacyjnie powitana i zaliczona gremjalnie do 3-go pułku Legjonów.

Przedstawiciele delegacji zostają przyjęci przez Komendanta Piłsudskiego, który aprobuje tę pracę i poleca ją kontynuować.

Następuje przesilenie przysięgowe. Ponownie zostają internowani i trzymani do końca 1918 roku.

Tym krótkim opisem chcemy podkreślić, że członkowie naszego Związku stali na stanowisku ideologii Komendanta Piłsudskiego już w latach 1914—1915 nie licząc się z konsekwencjami, jakie mogły nastąpić dla nich, jako dla oficerów rosyjskich.

Nie mogąc czynnie służyć w Legjonach, bo przestały istnieć, utworzyliśmy w obozach wykłady w celu zapoznania się z regulaminami wojskowymi, zapanowała dyscyplina wojskowa, zorganizowaliśmy kursy w polskich żołnierskich obozach celem wyszkolenia na przyszłych podoficerów wojsk polskich — a tych było około 4.000 ludzi.

Po skończeniu się internowania naszego wstąpiliśmy do wojska polskiego, wielu też poległo na polu chwały.

Idąc w ślad innych organizacyj polskich o charakterze wojskowym, które zebrały materiał do swej historii i ogłosiły go drukiem, oficerowie polacy obozów Ellwangen, Helmstedt, Csöt i Vassurany zrzeszyli się w Związek i postanowili uprzytomnić ogółowi rolę, jaką odegrali przy tworzeniu zrębów niepodległości Polski.

Związek liczy członków 120.

Zarząd Związku odbył 20 posiedzeń, na których w wykonaniu uchwał walnego zebrania:

a) opracowano memoriał dotyczący pracy niepodległościowej i doręczono go przedstawicielom Rządu, Kapitułom i Zarządom Związków Wojskowych;

b) przystąpiono do Federacji P. Z. O.;

c) zawiadomiono Zw. Więźniów Politycznych o pełnym solidaryzowaniu się z uchwałami Związku.

d) powołano Komitet Redakcyjny Księgi Pamiątkowej;

e) wszyscy członkowie wzięli czynny udział w subskrypcji Poczty Narodowej i w zdobyciu odznaki strzeleckiej;

f) Związek brał czynny udział w uroczystościach narodowych, okolicznościowych i legionowych;

g) przygotowuje się wystawę pamiątek, która będzie otwarta jednocześnie z Walnym Zebraniem w kwietniu 1934 r.

Związek Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski

Warszawa — Leszno 25, tel. 11-44-00.

ZARZĄD GŁÓWNY

Prezes: por. rez. mag. Leon Bregman.

Wiceprezesi: Dymitr Lachowski, kpt. rez. dyr., Izydor Zirler, radca Aleksander Haftka.

Sekretarz generalny: por. rez. Stanisław Feigenblatt.

Skarbnik: mjr. rez. inż. Maurycy Garfunkel.

Członkowie: kpt. rez. red. Stefan Lubliner, kpt. rez. prof. dr. Zdzisław Zmigryder-Konopka, ppor. rez. dr. med. Henryk Landau, por. rez. inż. Alojzy Szlezinger, dr. med. L. Battawia, sędzia dr. Szymon Oelbaum, mjr. Filip Friedländer, mjr. rez. dr. Fryderyk Freund, mjr. Ignacy Hutter, ppor. rez. adw. Zygmunt Menkes.

Związek powstał w r. 1929 i w następujący sposób określił swój cel:

a) Zrzeszenie wszystkich żydów, uczestników wojny i walk o Niepodległość Polski bez względu na posiadany stopień wojsko-

wy, jakoteż osób, które współdziałały w odbudowie Niepodległości,

b) krzewienie ducha obywatelskiego wśród członków, jak również wśród ogółu społeczeństwa,

c) współdziałanie i popieranie wszelkich poczynań państwowo-twórczych i praca nad utrwaleniem Mocarstwowej Potęgi Rzeczypospolitej,

d) propagowanie idei zgody, solidarności oraz zbliżenia polsko-żydowskiego,

e) praca kulturalno-oświatowa,

f) pomoc materialna dla poszczególnych członków,

g) opieka nad grobami poległych na polu walki,

h) pielęgnowanie i utrwalenie tradycji żydów-żołnierzy polskich i zasłużonych dla Polski obywateli.

Realizując cele wytknięte statutem, Związek stale pracuje nad pogłębieniem ideologii Marsz. Piłsudskiego, którego Związek uważa za swego Wodza Duchowego i nad kultywowaniem tradycji pierwszych żołnierzy polskich. Wyrazem tych dążeń są odczyty, referaty, akademje i zebrania, urządzone przez wszystkie jednostki organizacyjne Związku.

W zakresie Bratniej Pomocy Związek działa przez istniejące w poszczególnych oddziałach referaty, które udzielają członkom za pomocą, porad lekarskich, prawnych, i t. p. zwalczając w ten sposób w miarę możliwości bezrobocie wśród członków.

Pragnąc przekazać potomstwu pamięć o tych żydach, którzy w zmaganiach o wyzwolenie Polski czynny udział brali, Zarząd Główny powołał do życia Biuro Historyczne, które zbiera wszelkie materiały i publikuje wiadomości, dotyczące udziału żydów w tych walkach.

Dotychczasowa działalność Związku była okresem gromadzenia sił i pracy nad wewnętrzną strukturą. W okresie sprawozdawczym poświęcił Zarząd Główny dużo pracy sprawom organizacyjnym, dzięki którym powstał cały szereg nowych oddziałów na terenie Rzeczypospolitej.

W dn. 25 i 26 czerwca odbył się w Warszawie I Walny Zjazd Delegatów Związku z całej Rzeczypospolitej. Zjazd ten był wielką manifestacją zbratania żołnierskiego, wszystkich b. żołnierzy Komendanta bez różnicy wyznania. Zjazd ten, który miał duże znaczenie moralne, cechował b. uroczysty charakter, z powodu udziału wielu wybitnych, przedstawicieli Rządu i władz wojskowych, a zwłaszcza z powodu przemówień, wygłoszonych przez przedstawicieli Państwa. Nader silne wrażenie wywarło przemówienie gen. Góreckiego, który wspomniął nazwiska bohaterskich legionistów-żydów, poległych w walkach za Ojczyznę. Jednocześnie gen. Górecki zakomunikował Zjazdowi o przyjęciu Związku w poczet członków Federacji P. Z. O. O.

Nawiązując do tegorocznego Zjazdu Legionowego, w którym Związek brał czynny udział, uchwalono wezwać wszystkie oddziały Związku do przeprowadzenia zawodów strzeleckich o odznakę strzelecką, przyczem ufundowano nagrodę dla tego Oddziału Związku, który zdobędzie największą ilość odznak.

Prezydjum Pierwszego Zjazdu.

W dniu 8 września Zarząd Główny wezwał wszystkie środowiska Związku i wszystkich członków w całej Polsce do najenergiczniejszego poparcia sprawy Pożyczki Narodowej, zarówno przez bezpośrednią subskrypcję, jak i przez współdziałanie z komitetami obywatelskimi w akcji propagandowej. Jak widać z meldunków, które nadeszły do Warszawy, akcja wśród społeczeństwa żydowskiego była bardzo silnie prowadzona i przyczyniła się w pewnym stopniu do powodzenia Pożyczki. Niektóre oddziały przeprowadziły same subskrypcje jak np. w Bydgoszczy na sumę zł. 63.000, w Poznaniu — zł. 73.000.

W zakresie P. W. Związek opiekuje się Oddziałem Strzeleckim im. płk. Berka Joselewicza w Warszawie, popierając go pod względem pieniężnym, jak również udziela Oddziałowi instruktorów. Komendę tego Oddziału stanowią członkowie Zarządu, zatwierdzeni przez Komendę Związku Strzeleckiego.

Związek posiada 3 okręgi: Warszawski, Poznańsko-Pomorski w Poznaniu i Lwowski oraz 1 delegaturę na Okręg Krakowski w Krakowie.

Oddziałów Związek liczy 27 a mianowicie: w Warszawie, Włocławku, Poznaniu, Bydgoszczy, Częstochowie, Sosnowcu, Piotrkowie, Wilnie, Chmielniku, Równem, Wołkowysku, Brześciu n/B., Kutnie, Lwowie, Stanisławowie, Brzeżanach, Jarosławiu, Drohobyczu, Przemyślu, Rzeszowie, Tarnopolu, Borysławiu, Kołomyji, Nadwórnie, Kałuszu, Nowym Sączu, Krakowie.

W organizacji oddziały: w Tomaszowie-Maz., Łodzi, Radomiu, Wołominie, Cieszynie, Żywcu, Wadowicach, Bochni, Białej i Nowym Targu.

Członek nadzwyczajny

Związek b. członków Straży Obywatelskiej 1915 roku

CZŁONKOWIE HONOROWI

Książę Lubomirski.
Leon Supiński.
Stanisław Patek.
Emil Rauer.
Klemens Starzyński.
Piotr Hoser.
Ignacy Radziszewski.

ZARZĄD

Prezes: Gustaw Lichtenstein.
Wiceprezes: Emil Rauer.
„ Klemens Starzyński.
Sekretarz: Włodzimierz Samojluk.
Zastępca: Henryk Flatau.
Skarbnik: Stanisław Słowikowski.
Zastępca: Bronisław Błoński.
Gospodarz: Władysław Janowski.
Członkowie Zarządu: Józef Kühn, Bogumił Borkowski, Józef Holtorff,
Stanisław Bobiński, Aleksander Kroński, Lejman Władysław, Rejman
Aleksander.
Zastępcy: Deręgowski Jan, Kaczyński Zygmunt, Sarnecki Jan, Zamecznik
Juljan

KOMISJA REWIZYJNA

Eberhard Jan, Heflich Aleksander, Osiński Julian. Zastępcy: Borzęcki
Marjan, Nagler Władysław.

KOMISJA DYSCYPLINARNA

Klamborowski Bronisław, Rozenfeld Jan, Austen Antoni. Zastępcy:
Siwoń Jan, Weinkrantz Stanisław.

Związek liczy 200 członków i bierze udział w świętach narodowych
i państwowych. Oddziałów Związek nie posiada.

NIE NADEŚLAŁY SPRAWOZDAŃ

następujące organizacje:

Związek Legionistów Puławskich
„ Bajończyków
„ Drużyniaczek
„ b. Strzelczyń.

T R E Ś Ć

	<i>Str.</i>
Portrety: Protpektora Federacji	4
Dożywotniego Prezesa Honorowego	5
Prezesa FIDAC'u i Federacji	6
Prezesa Polskiej Sekcji FIDAC'u	7
Wstęp	9
Pięćciolecie Federacji	10

FIDAC

Prezes Federacji — Prezesem FIDAC'u	28
Nowy Prezes FIDAC'u	42
Sekcja Polska FIDAC'u	44
FIDAC Żeński w Polsce	50

ZARZĄD GŁÓWNY FEDERACJI

Prezydjum	54
Wydział Oszczędnościowo-Ubezpieczeniowy	61
Bilanse i preliminarze (tabele)	64
Protokół Komisji Rewizyjnej	74

ZARZĄDY WOJEWÓDZKIE FEDERACJI

Województwo: Białostockie	76
Kieleckie	82
Krakowskie	86
Lubelskie	91
Lwowskie	94
Łódzkie	99
Nowogródzkie	101
Poleskie	104
Pomorskie	106
Poznańskie	109
Stanisławowskie	112
Śląskie	114
Tarnopolskie	115
Miasto Warszawa i Województwo Warszawskie	116
Województwo: Wileńskie	122
Wołyńskie	129
Federacja P. Z. O. O. we Francji	130

ZWIĄZKI SFEDEROWANE

	Str.
Weterani 1863 r.	134
Związek Legionistów Polskich	137
„ Peowiaków	140
„ Oficerów Rezerwy	142
„ Rezerwistów	145
Og. Zw. Podoficerów Rezerwy	149
Związek Inwalidów wojennych	153
Legja Inwalidów Wojsk Polskich	154
Związek Stowarzyszeń Ociemniałych Żołnierzy	155
„ Osadników Wojskowych	157
„ Powstańców Śląskich	158
Legjon Śląski	160
Związek Kaniowczyków i Żeligowczyków	161
„ Sybiraków	163
„ Murmańczyków	166
„ b. Uczestników I Korpusu W. P. na Wschodzie	168
„ Obrońców Lwowa	169
„ „ Kresów Wschodnich	171
„ Weteranów Powstań Narodowych 1914 — 19	172
„ „ Armji Polskiej we Francji	175
„ Powstańców i Wojaków D. O. K. VIII	177
„ b. Uczestników Wojsk. Straży Kolejowej	179
„ Towarzystw Marynarzy Rez.	180
„ b. Ochootników Armji Polskiej	181
„ b. Wojskowych Polskich w Belgji	181
„ Legionistów Polskich	183
Stowarzyszenie Peowiaczek	184
Związek Byłych Kurjerek	185
„ Oficerów w stanie spoczynku	185
„ „ internowanych	189
„ Żydów, Uczestników Walk o Niepodległość Polski	191
„ b. członków Straży Obywatelskiej	194
Mapka sieci organizacyjnej	

2000
1900
1900

D 338250 *

KSIEGARNIA

ANTYKWARIAT

D 338250

34785/
2

